

44 DOCUMENTS ECCLÉSIASTIQUES INÉDITS
DU XVIIIe SIÈCLE*

(Du Suppl. Grec 708 de la Bibliothèque Nationale de Paris)

19 (99). *Rapport de l'évêque de Polyani Théodose et du notable Jean Gouta Kaftatzioglou, Exarques patriarcaux, en expédiant au Patriarche de Constantinople le registre du monastère de Sainte Anastasie Pharmacolytria, Macédoine* (21 août 1797).

Original, sur une feuille de papier 0,415×0,250, bien conservé. Dimensions du texte: 0,210×0,213. L'encre, noire. Aucune empreinte de sceau.

Bibliographie: P. Papageorgiou, «Ἐκδρομὴ εἰς τὴν βασιλικὴν καὶ πατριαρχικὴν μονὴν τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας τὴν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ», *BZ* 7, 1898, 57-82. P. G. Zerlentis, «Θεσσαλονικέων μητροπολίται ἀπὸ Θεωνᾶ τοῦ ἀπὸ ἡγουμένων μέχρι Ἰωάσαφ Ἀργυροπούλου (1520-1528)», *ibid.* 12, 1903, 131-152. A. Papadopoulos - Kerameus, «Ἡ μονὴ τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας», *ibid.* 10, 1901, 193-199. L. Politis, «Ἐπιγραφὴς ἁγίας Ἀναστασίας», *Ἑλληνικά* 12, 1952-53, 379-383.

Τὴν ὑμετέραν θειοτάτην, σοφωτάτην καὶ θεοστήρικτον Παναγιότητα δουλικῶς προσκυνούμεν τὰ ἔχρη τῶν ¹παναγίων της ποδῶν πανευλαβῶς κατασπαζόμενοι.

³† Διασκέπειτο ἄνωθεν καὶ περιφρουροῖτο ἐν ἄκρᾳ ὑγιείᾳ καὶ ἀμεταπτῶτῳ εὐδαιμονίᾳ μέχρι βα-⁴θυτάτου καὶ πόνου γήρατος. ⁵ Μετὰ τὰς δουλικὰς ἡμῶν προσκυνήσεις καὶ ἔρευναν τῆς εὐκταιοτάτης ἡμῖν θεοφρουρήτου ὑ-⁶γείας της ἤκομεν ταπεινῶς δηλοποιήσοντες πρὸς τὴν ὑμετέραν θειοτάτην Παναγιότητα ὅτι ⁷κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας κατὰ τὴν πανάγιον συνοδικὴν ἱερὰν προσταγὴν ἀπελθόντες ⁸εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον τῆς Ἀγίας Ἀναστασίας τῆς Φαρμακολυτρίας καὶ προσκαλεσάμενοι ⁹τὸν πανιερώτατον ἅγιον Ἀρδαμερίου κύριον Διονύσιον, τὸν κατὰ τόπον Ἀρχιερέα, ἔθεωρή-¹⁰σαμεν ἀκριβῶς ἐνώπιον ὄλων τῶν πατέρων τῆς ἱερᾶς μονῆς καὶ τοῦ Ἠγουμένου κύρ

* Voir pp. 79-123.

Ἐνατο-^{|11}λίου τὸν λογαρισμὸν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς αὐτῆς μονῆς τῶν κατὰ τὸν παρελθόν-^{|12}τα ἤδη χρόνον γεγονότων, ἔπειτα κατεγράψαμεν καὶ τὰ ὑποστατικά — ὁμοῦ μὲ ὅσα ^{|13}ἤμποροῦν νὰ δώσουν εἰς διάφορον, χρόνον πρὸς χρόνον, κατὰ τὰς παρατηρήσεις — καὶ τὰ ^{|14}ἱερὰ σκευῆ ἅπαντα ἀνελλειπῶς. Καὶ ἰδοὺ ὅτι περικλειόμεν τὸν λογαρισμὸν καθαρῶ-^{|15}τατον, ὑπογεγραμμένον, ὡς ἡ ἱερὰ προσταγὴ ἐκέλευε, παρ' ἡμῶν καὶ τοῦ κατὰ τόπον ^{|16}ἀρχιερέως καὶ τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν πατέρων, κατὰ τὸν ὁποῖον φαίνεται ὅλον τὸ χρέος τοῦ μο-^{|17}ναστηρίου νὰ ᾔηται πουργεῖα ἑκατὸν ὀκτώ καὶ γρόσια ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἕξ. Ἴδου πρὸς τούτοις ^{|18}καὶ ἀναφορὰ τῶν πατέρων καὶ τὸ σιγγίλιον τῆς μονῆς ἀπὸ τοῦ ἀψλε^{ου} ἔτους, κατὰ τὴν πανά-^{|19}γιον προσταγὴν τῆς ἀγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀναφορὰν πληροφορεῖται ^{|20}ὅτι ἠθέλησαν ἡγούμενον ἐκεῖνον τὸν παλαιόν, λέγω τὸν κύρ Ἀνατόλιον. ^{|21}Εἰς τὴν μονὴν τῶν Βλατάδων μετ' ὀλίγας μελετῶμεν νὰ ἀπέλθωμεν καὶ νὰ διαπραξῶμεν ^{|22}τὰ αὐτὰ καὶ εἰς ἡσυχίαν τῆς. ^{|23}Τὴν ἀπέλευσιν εἰς τὰ ἄλλα μοναστήρια, ὡς ἐπικίνδυνον κατὰ τὰ προγεγραμμένα, πρέπει νὰ ^{|24}ἀναβάλωμεν εἰς ὀλίγον καιρὸν βλέποντες τὰς περιστάσεις. ^{|25}Ταῦτα μὲν προσκυνητῶς, αἱ δὲ πανάγια καὶ θεοπειθεῖς εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι εἴησαν ἡμῖν διὰ παν-^{|26}τὸς καταφύγιον. *Θεσσαλονίκη: κα' ἀγούστου ἀψλζ'.*

^{|27}Τῆς ὑμετέρας θειοτάτης, σοφωτάτης καὶ σεβασμιωτάτης ἡμῖν Παναγιότητος ^{|28}δοῦλοι ὑποκλινέσταιοι

^{|29}Πολυανῆς Θεοδόσιος

^{|30}Ἰωάννης Γούτα Καντατζιόγλου.

NOTES

Le monastère de Sainte Anastasie Pharmacolytria, qui existe encore, se trouve dans la région de la Chalcidique en Macédoine. Le document ci-dessus de la collection parisienne est le seul rapport personnel d'Exarques destiné à accompagner le registre d'un monastère envoyé au patriarche. L'Exarque Jean Gouta Kaftatzioglou, qui signe aussi bien le rapport 19(99) que le registre 20 (100), est le richissime commerçant de Thessalonique de la fin du XVIIIe s. (voir N. Svoronos, *Le commerce de Salonique au XVIIIe siècle*, Paris, 1956, p. 353); il fut un ami intime du patriarche Grégoire V, auquel il a confié la rédaction de son testament (voir G. G. Papadopoulos - G. P. Angélopoulos, *op. cit.* 1, 1865, 417-424). Dans ce testament on peut lire que J. Gouta Kaftatzioglou offre la somme de 250 grossia au monastère de Sainte Anastasie Pharmacolytria. En ce qui concerne le monastère de Βλατάδων, cité dans le

rapport, voir P. Papageorgiou, «*Ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ μονὴ τῶν Βλαττίων καὶ τὰ μετόχια αὐτῆς*», *BZ* 8, 1899, 402-428.

20 (100). *Registre du monastère de Sainte Anastasie Pharmacolytria, accompagné du rapport 19(99) des Exarques, Macédoine* (17 août 1797).

Original, sur une feuille de papier 0,380×0,492, bien conservé. A la tête du document, c'est la date et le monastère en tant que lieu de sa rédaction qui sont signalés. Une ligne horizontale dans la partie centrale de la feuille et une autre verticale divisent le document en quatre rectangles; les deux rectangles supérieurs contiennent les chapitres: «*τὰ ὅσα ἔλαβεν*» (à gauche) et «*τὰ ὅσα ἔδωκεν*» (à droite), tandis que les deux rectangles inférieurs contiennent les chapitres: «*Τὰ ὑποστατικά τῆς μονῆς*» (à gauche) et «*Τὰ ἱερά σκεύη τῆς αὐτῆς μονῆς*» (à droite). Il s'agit, comme nous l'avons dit ailleurs, d'un registre qui témoigne d'une technique de comptabilité assez poussée. L'encre, noire. Aucune empreinte de sceau.

Τῆ 17 Αὐγούστου 1797. Ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τῆς ἀγίας Ἀναστασίας. Τῆ 17 Αὐγούστου 1797.

¹²Ο λογαριασμός ὅπου παραδίδωσι σήμερον ὁ κατηγοούμενος τῆς ἱερᾶς ταύτης μονῆς κύρ Ἀνατόλιος πρὸς τοὺς ἀγίους πατριαρχικούς Ἐξάρχους, πανιερώτατον ἅγιον Πο-¹³λυανῆς κύριον Θεοδόσιον καὶ εὐγενέστατον ἄρχοντα κύριον Ἰωάννην Γούτα Κυτατζιόγλου, παρουσιαζόντων [sic] καὶ τοῦ πανιερωτάτου ἀγίου Ἀρδαμερίου κυρίου Διονυσίου, τοῦ κατὰ τόπον Ἀρχιερέως, ¹⁴καὶ τῶν πατέρων τῶν ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ ἐνασκουμένων, δι' ὅσα ἔλαβέ τε καὶ ἔδωκε ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1796 μέχρι τὴν σήμερον, ὡς λεπτομερῶς ἐθεωρήθησαν τὰ κατὰστιχὰ του κατὰ μέρος.

(A gauche:)

Τὰ ὅσα ἔλαβεν

Ἀπὸ τυχηρῶν εἰσοδημάτων, προσκυνητῶν, τεσσαρακονταλειτούργων, ἐλεημοσυνῶν καὶ ἄλλων	ἀσλ (άνια)	3682.-
Ἀπὸ κτημάτων τῆς Μονῆς καὶ τυχηρῶν εἰσοδημάτων ἔτι καὶ πωλήσεως ζώων	»	6794.-
Ἀπὸ δανείων ὅπου ἐδανείσθη διὰ τόκων	κεφάλ(αιον)	4870.-
Ἐδανείσθη ὡς ἄνω	ἀσλ (άνια)	4870.-
Ἐπλήρωσε χρέος	»	3390.-
Προσετέθη χρέος	»	1480.-

Καὶ τὸ εὐρεθὲν κύριον χρέος εἰς τὸ παρελθὸν ἔτος, τούτέστιν εἰς τὰς 4 Ὀκτωβρίου 1796, ὡς εἰς τὸ κατάστιχον του φαίνεται βεβαιωμένον παρὰ τοῦ τότε ἀγίου ἐξάρχου πανιερωτάτου ἀγίου Ἀρδαμε- ρίου πουγγεῖα 105 γρό(σια) 416 φέρουσι . . .	» 52666.-	
Τὸ ὅλον χρέος πουγγεῖα 108 καὶ γρό(σια) 146 ἦτοι	ἀσλ(άνια) 54146.-	15346.-

(A droite:)

Τὰ ὅσα ἔδωκεν

Εἰς διάφορα ἔξοδα, τροφήν τῶν πατέρων, χαράτζιά των, μακτοῦ, ἔ- ξοδα τῶν Μετοχιῶν καὶ Ἀμπελιῶν, μισθωτοῦς καὶ λοιπὰ	ἀσλ(άνια) 4806.-	
Εἰς τόκους τῶν χρεῶν των εἰς Θεσσαλονίκην, εἰς Ἰθωμανοῦς καὶ Χριστιανοῦς	ἀσλ(άνια) 3369.60	
Εἰς τόκους τῶν χρεῶν των εἰς Γιορούκηδες τῆς Κα- λαμαρίας	» 1021	
Εἰς τόκους τῶν χρεῶν εἰς Χριστιανοῦς τῶν χωρίων	» 1850	
Εἰς τόκους τῶν χρεῶν των ἔτι εἰς χριστιανοῦς τῶν χωρίων, δεδουλευμένων ὅπου θέλουν πληρωθῆ μετ' ὀλίγον	» 380	» 6620.60
Δι' ὅσον χρέος ὁμολογιῶν ἐπλήρωσεν		3390.-
Δι' ὅσον μένει χρεώστης εἰς ἀποπληρωμὴν τῆς ἀντικρυσ σούμμας ὅ- που τῷ ἐμβῆκεν		14816.60 529.60 <u>15346.-</u>

(A gauche:)

*Τὰ ὑποστατικά τῆς αὐτῆς Μονῆς καὶ τὸ διάφορον ὅπου κατ' ἔτος δίδουσι,
ὡς λεπτομερῶς ἐξετάσθησαν*

Μετόχιον τῆς ἀγίας Τριάδος ὑποκάτω τοῦ Μοναστηρίου, ἐξαιρουμένου τῶν ἐξόδων του, καθαρίζεται διάφορον κατ' ἔτος, — ἦτοι χρόνον πρὸς χρόνον, ὡς ἀκριβῶς παρατηρήθη	ἀσλ(άνια) 500.-	
Μετόχιον εἰς τὰ Κριτζιανὰ πλησίον τῆς Ἐπανομῆς, ἀφηρεημένων τῶν ἐξό- δων ὁμοίως ἐκ τῶν εισοδημάτων του, καθαρίζεται διάφορον χρόνον πρὸς χρόνον	» 2500.-	
Μετόχιον εἰς τὴν Κασσάνδραν ἀφηρεημένων τῶν ἐξόδων ἐκ τῶν εισοδημά- των του, καθαρίζεται ὁμοίως διάφορον	» 2000.-	
Μετόχιον Καρβουνὸ διδόμενον κέσιμ εἰς τὸν Μπαμπᾶ ἐφένδην χρονικῶς διάφορον	» 250.-	
Δύο ἐκκλησίαι εἰς τὴν Θεσσαλονίκην διδόμεναι, ἦτοι ἐμβα- τοικιαζόμεναι κατ' ἔτος διὰ γρ(όσια)	350.-	
ἀφαιρουμένων τῶν διδομένων τῷ ἀγίῳ Θεσσαλονίκης κατ' ἔτος λόγῳ ἐμβατοικίου	110.-	» 240.-
Εἰς μύλος εἰς Μυριάφυτον διδόμενος κέσιμ κατ' ἔτος διὰ γρ.	160.-	
Εἰς ἕτερος μύλος εἰς τὸ Μπογάζι διδόμενος κέσιμ κατ' ἔτος διὰ	» 60.-	220.-
	"Ὀλα	<u>5710.-</u>

Μετόχιον εἰς τὸ Φοξιάνι μὲ τὰ εἰσοδήματα τοῦ ὁποίου ὁ ἐκεῖ ταξειδιότης ἀναπληροῖ τοὺς τόκους τοῦ ἐκεῖ εὐρεθέντος ἀρχαιόθεν χρέος του καὶ τὰ ἐκεῖ ἔξοδα, καὶ τὸ Μοναστήρι δὲν ἀπολαμβάνει μηδ' ὀβολόν, ὅπερ καὶ κατακαυθὲν πρὸ τινος καιροῦ ἀνεκαινίσθη παρὰ τοῦ ἐκεῖ ταξειδιότου ἐγγύς που πρὸ ὀλίγου.

Οὕτω μᾶς παρέδωκαν καὶ ἐπληροφόρησαν.

Τὰ ζῶα τοῦ Μοναστηριοῦ

Πρόβατα κεφάλια 650.	Ἄγελάδια, κεφάλια 80.
Γίδια κεφάλια 1500.	Βουβάλια, κεφάλια 10.
Μουάρια καὶ ἄλογα κεφάλια 10.	Βόδια εἰς τὰ μετόχια, κεφάλια 45.

(A droite:)

Τὰ ἱερά σκεύη τῆς αὐτῆς Μονῆς ὡς λεπτομερῶς ἐξετάσθησαν καὶ ἐθεωρήθησαν

13 περιζώνια ἀργυρὰ μικρὰ καὶ μεγάλα	1 θυμιατὸν ἀργυροῦν μέγαλον καὶ ἓν κατζί
5 Εὐαγγέλια ἀργυρὰ.	ἀργυροῦν.
1 κουτεῖον ἀργυροῦν μέγαλον διὰ τὴν δε-	22 κανδήλαι ἀργυραὶ μικραὶ καὶ μεγάλαι.
ξιάν τοῦ ἀγίου Θεωνᾶ.	1 δίσκος ἀργυρός.
1 δισκοπότηρον μέγαλον, πολλὰ μετὰ τοῦ	2 κούπαι ἀργυραί.
ἀστερίσκου καὶ δισκαρίων.	1 πατερίτζα ἀργυρή.
3 ὅμοια ἀργυρὰ μὲ τοὺς ἀστερίσκους καὶ	δικηροτρίκηρα ἀργυρὰ.
δισκάρια.	3 δισκάρια ἀργυρὰ δι' Ἄρτοκλασίας.
1 σταυρὸς ἀργυρὸς μέγας.	1 ἐγκόλπιον δι' Ἀρχιερέα.
8 στιχάρια καλὰ.	2 στολαὶ ἀρχιερατικαὶ ὀλόκληραι ἐκτὸς
17 φελόνια.	τῶν Κορωνῶν.
5 σάκκοι.	1 κούπα ἀργυρή.
3 ὀράρια.	Τὸ ἅγιον λειψάνον τοῦ ἀγίου Θεωνᾶ σῶον.
1 γαζδράνι.	Ἡ ἅγια κέρα τῆς ἁγίας Ἀναστασίας καὶ ἄλ-
20 περιτράχηλα.	λα μέρη ἁγίων λειψάνων.
10 σταυροὶ μικροὶ ἀργυροὶ δι' ἁγιασμούς.	
1 ἐγκόλπιον εἰς σχῆμα σταυροῦ δι' Ἀρχιερέα.	
24 ζευγάρια ἐπιμάνικα	

(En bas et à droite:)

† Ὁ Πολυανῆς Θεοδοσίος καὶ Ἔξαρχος. † Ὁ Ἀρδαμερίου Λιονύσιος, ὁ κατὰ τόπον ἀρχιερεὺς.

Ἰωάννης Γούτα Καντατζιόγλου καὶ Ἔξαρχος.

Ἀνατόλιος ἱερομόναχος καὶ ηγούμενος τῆς ἡεοῦς μονῆς.

(En bas et à gauche:)

Ἀνατόλιος ἱερομόναχος καὶ προηγούμενος. Χριστοφόρος ἱερομόναχος. Ἀνατόλιος ἱερομόναχος. Γαβριήλ ἱερομόναχος. Κοσμάς ἱερομόναχος. Ἀμβρόσιος ἱερομόναχος. Βησάριος ἱερομόναχος. Γαβριήλ ἱερομόναχος. Σάβας μοναχός. Βησαρίων μοναχός. Παῖσιος μοναχός. Κυπριανὸς μοναχός. Γερμανὸς μοναχός, καὶ οἱ λιποί,

NOTES

C'est dans ce document-registre que les revenus casuels (τυχηρά, τεσσαρακονταλείτουργα, ἐλεημοσύναι etc.) sont mentionnés. 4 La phrase ὡς λεπτομερῶς (...) κατὰ μέρος est ajoutée postérieurement par les Exarques qui signent le document ; 6, 7 et passim, avant le chiffre représentant la somme aussi bien des recettes que des dépenses on voit l'abréviation ας^{λλ} il s'agit, sans doute, de l'abréviation du mot ἀσλ (άνια) ou ἀσουλάνια (turc: arslan), monnaie frappée par les hollandais valant un grossion pendant le XVIIIe siècle. Le fait est établi par N. Svoronos dans une étude inédite «Περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι νομισμάτων κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν». Le chiffre 52666 qui représente le total en grossia, provenant du calcul de 105 πουγγεῖα + 416 grossia, est erroné ; il devait être 52916 (= 105 × 500 + 416). Les métoches de Kritziana (l. 30), de Kassandra (l. 32) et de Karvouno (l. 33) sont trois grands domaines (ζεγγηλατεῖα) appartenant au monastère de Sainte Anastasie Pharmacolytria (voir Papagéorgiou, *BZ* 7, 1898, 60). En ce qui concerne les deux églises du monastère à Thessalonique (l. 34), elles sont celles de Ὑπαπαντῆς τοῦ Χριστοῦ et de Παναγίας Δέζας (voir Papagéorgiou, *ibid.*).

21 (101). *Rapport du monastère de Saint Jean Prodrôme dans la circonscription de l'évêque de Serrès, Macédoine* (17 septembre 1797).

Original, sur une feuille de papier 0,357×0,240, bien conservé. Le texte, écrit dans le recto et le verso de la feuille, a les dimensions suivantes : 0,245×0,230 (r^o) et 0,175×0,230 (v^o). L'encre, noire. En haut et à gauche du recto, l'empreinte du sceau rond du monastère (diam. 0,063) avec l'inscription : ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΣΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ... (mots illisibles) 1795. Espace central historié.

Bibliographie : P. Papagéorgiou, «Αἱ Σέρραι... καὶ ἡ μονὴ Προδρόμου», *BZ* 3, 1894, 225 sv. E. Stratis, «Ἡ ἱερὰ μονὴ τοῦ τιμίου Προδρόμου παρὰ τὰς Σέρρας», *Δελτίον Χριστ. Ἀρχαιολ. Ἐταιρείας*, 2me période, tom. 3, 1926, 3-14. L. Politis, «Τὰ ἐκ Σερρῶν χειρόγραφα ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ», *Ἑλληνικά* 4, 1931, 525-526. K. G. Zisiou, «Ἐρευνα καὶ μελέτη τῶν ἐν Μακεδονίᾳ Χριστιανικῶν μνημείων», *Πρακτικά Ἀρχ. Ἐταιρείας* 1913-1914, 160-183. St. Kyriakidis, «Τὰ χρυσόβουλλα τῆς παρὰ τὰς Σέρρας μονῆς τοῦ Προδρόμου», *Εἰς μνήμην Σπυρ. Λάμπρου*, Athènes, 1935, pp. 529-544. E. Petrovits, «Μονὴ Τιμίου Προδρόμου Σερρῶν», *Σερρ. Χρον.* 5, 1970, 191-202. G. A. Stogioglou, «Ἰωάννου Προδρόμου μονὴ ἐν Σέρραις», *ΘΗΕ* 7, 1965, 71-74. D. A. Zakynthinos, «Ἀνέκδοτα πατρι-αρχικά ἔγγραφα», *Ἑλληνικά* 6, 1933, 189-204, où c'est le sigille n° 77 du PC Gérasimos III (1795) concernant le monastère qui est publié. Fr. Dölger, *Die Urkunden des*

Johannes Prodromosklosters bei Serrai, München, 1935. Gab. Kountiadis, *Ἱστορία καὶ περιγραφή τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ τιμίου Προδρόμου Σεραῶν*, Thessalonique, 1922. A. Guillon, *Les archives de Saint Jean Prodrome sur le mont Ménécée* (Bibliothèque Byzantine. Documents III), Paris, 1955. Iv. Dujčev, *Cartulary A of the Saint John Prodromos Monastery* (Facsimile edition with an introduction), Variorum Reprints, London, 1972. H. Hallensleben, «Das Katholikon des Johannes-Prodromos-Klosters bei Serrai», *Byzantinische Forschungen* 1, 1966, 158-173.

Τὴν ὑμετέραν θειοτάτην καὶ σεβασμιωτάτην ἡμῖν Παναγιότητα μετὰ πάσης τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου πᾶσα ἢ ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφότης ἢ ἐν τῷ εὐαγγεῖ ἁγιασθηρίῳ τοῦ τιμίου Προδρόμου διατελοῦσα μεθ' ὑποκλίσεως δουλικῆς καὶ ἐδαφιαίας προσκυνήσεως πανευλαβῶς προσκυνοῦμεν, τὴν παναγίαν ὑμῶν δεξιὰν θερμῶς κατασπασόμενοι.

Ἐκτενῶς τοῦ ἐπουρανοῦ Θεοῦ δεόμενοι — εἰ καὶ ἀνάξιοι — ὅπως ταῖς τοῦ ἐνδόξου προφήτου, προδρόμου τε καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου εὐπροσδέκτοις πρεσβείαις διατηρῆ καὶ περιέπῃ τὸ ἔνθεον ὕψος τῆς ὑμετέρας θεσπέπτου παναγιότητος ἄνυσσον, εὐθυμον, ὑγιᾶ καὶ μακρόβιον ἄχρι βαθυτάτου καὶ λιπαροῦ γήρωος μετὰ τῆς στερεώσεως εἰς τὸν οἰκουμενικόν της θρόνον, εἰς κοινήν ὠφέλειαν καὶ ἡμετέραν εὐφροσύνην καὶ ἄκραν πνευματικὴν ἀγαλλίασιν. Μετὰ δὲ τὰς εὐλαβητικὰς καὶ δουλοπρεπεῖς ἡμῶν προσκυνήσεις δηλοποιοῦμεν τῇ θειοτάτῃ αὐτῆς Παναγιότητι ὅτι σεβασμιωτάτην ἡμῖν παναγίαν της συνοδικῆν ἐπιστολὴν πανευλαβῶς προσκυνήσαντες μετὰ τὸν εἰς τὰ ὧδε αἴσιον ἔρχομεν τὸν τε πατριαρχικοῦ αὐτῆς Ἐξάρχου πανιεροελλογιμωτάτου ἁγίου Ἀρδαμερίου κυρίου κυρίου Διονυσίου, συνάμα καὶ τοῦ πανιερωτάτου καὶ σεβασμιωτάτου Δεσπότη ἀγίου Σεβέρων κυρίου κυρίου Κωνσταντίνου, οἵδαμεν τὰ ὅσα ἐν αὐτῇ γράφει ἡμῖν καὶ ἐντέλλεται συνοδικῶς. Διὸ κλίναντες εὐπειθῶς τὸν ἀγένα, ἐν οἷς εὐεργετικῶς διὰ παναγίας της συνοδικῆς προσταγῆς ἡμῖν παραινεῖ καὶ συμβουλεύει χριστομιμήτως, ἐκάμαμεν εὐπειθῶς ὡς ἐπροστάχθημεν καὶ ἐδόσαμεν ὅλους τοὺς λογαριασμοὺς τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου ἔμπροσθεν τῶν πανιερωτάτων ἁγίων ἀρχιερέων, ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ ὄλων τῶν πατέρων ἱερομονάχων, ἱεροδιακόνων τε καὶ μοναχῶν, τὰς ληψοδοσίας, τὰς προσόδους, τὰς ἐτησίους δαπάνας καὶ πάντα τὰ κτήματα καὶ ἀφιερῶματα, κινητὰ τε καὶ ἀκίνητα, τὰ ἱερὰ κειμήλια τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου καὶ ὅλων τῶν χρέος, ὅπόσον εἶναι, ἐν καθαρῷ καταστίχῳ κατεστρώσαμεν, χωρὶς νὰ κρύψωμεν τὸ παραμικρότερον, ὁμολογοῦμεν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ τῆς Παναγιότητός της, τὰ ὅποια δύο κατάστιχα, ἓνα τῶν ἐσόδων τε καὶ ἐξόδων καὶ τὸ ἄλλο τῶν ἱερῶν κειμηλίων. Ἴδου ὅπου τὰ ἀποστέλλομεν εἰς τὴν Παναγιότητά της μετὰ τὰς ὑπογραφὰς τῶν ἐλαχίστων δούλων της. Ὅθεν ὑπερευχαριστοῦμεν τῇ θειοτάτῃ καὶ εὐεργετικῇ ἡμῖν δεσποτικῇ αὐ-

τῆς κηδεμονίᾳ καὶ χριστομιμήτῳ προνοίᾳ ὅπου σώζει καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς εὐτε-
 λεῖς οἰκονο-²⁵μοῦσα καὶ δι' εὐθύνουσα πατριαρχικῶς τὴν καλὴν σύστασιν,
 διόρθωσιν καὶ ὠφέλειαν τοῦ ἱε-²⁶ροῦ τούτου καὶ πτωχοῦ Μοναστηρίου. Πο-
 λυχρονίζοι Κύριος ὁ Θεὸς τὴν θειοτάτην αὐτῆς Παναγιό-²⁷-τητα καὶ πᾶσαν
 τὴν ἀγίαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον. Δηλοποιοῦμεν δὲ πρὸς τούτοις ²⁸τι ἐρωτηθέντες
 παρὰ τε τοῦ πανιερωτάτου ἀγίου Σεβρῶν καὶ τοῦ πανιερωτάτου ἀγίου Ἀρδα-
 μερίου, πατριαρ-²⁹χικοῦ αὐτῆς Ἐξάρχου, κατὰ τὴν δεσποτικὴν σας ἐπιτα-
 γὴν, ποῖος ἂν ἀποκατασταθῆι ἡγούμενος ³⁰εἰς τὴν προστασίαν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν
 μονῆς, ἐκρίναμεν εὐλογώτερον διὰ τὸ εἰρηνικώτερον ³¹καὶ ἀναμφιβολώτερον
 νὰ ἀποκαταστήσωμεν τρεῖς ἐπιτρόπους εἰς τὴν προστασίαν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν
³²Μονῆς, τοὺς πλέον σεβασμιωτέρους καὶ εὐλαβεστέρους καὶ συνείδησιν ἀγα-
 θὴν ἔχοντας. Ὅθεν ³³καὶ ἀπεκαταστήσαμεν τὸν τε ἐν ἱερομονάχοις κύρ Σω-
 φρόνιον, τὸν ἐν ἱερομονάχοις κύρ ³⁴Χατζῆ Ματθαῖον καὶ ἐν ἱερομονάχοις κύρ
 Παρθένιον ἐκ τῆς ἡμῶν τῶν ταπεινῶν ³⁵ἀδελφότητος. Διὸ δὴ καὶ παρακαλοῦ-
 μεν θερμῶς τὴν ὑμετέραν σεβασμιωτάτην ³⁶Παναγιότητα καὶ πᾶσαν τὴν
 ἀγίαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον, ἵνα νεύσῃ χριστομιμήτως εἰς τὴν ἀπροσωπώληπτον
³⁷καὶ δικαίαν ἡμῶν δουλικὴν αἴτησιν, ὡσὰν ὅπου ἀπὸ τοὺς ρηθέντας τρεῖς
 συναδελφούς μας ἐπιτρόπους ³⁸ἄλλο ἀξιόλογον ὑποκείμενον δὲν ἔχει τὸ ἱε-
 ρὸν ἡμῶν Μοναστήριον νὰ συνεπιτροπεύσῃ. Ἄς εἶναι ³⁹δὲ δεδοξασμένον τὸ
 ὄνομα τοῦ παντοδυνάμου καὶ πανοικτίρμονος Θεοῦ, παναγιώτατε ⁴⁰Αὐθέντα,
 ὅτι ἀπὸ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον ὅπου ἔλειψε μεταξὺ ἡμῶν ἐκεῖνο τὸ φθορο-⁴¹ποιὸν
 ζιζάνιον, ὁ σκευοφύλαξ Θεόκλητος, εἰρήνευσαν τὰ πάντα καὶ διάγομεν τό γε
 νυν ἔ-⁴²χον διὰ τῶν παναγιῶν τῆς εὐχῶν ἐν εἰρηνικῇ καταστάσει ἅπαντες,
 ὁμοψυχοῦντες ⁴³εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν καὶ προσπαθοῦντες ὕλαις δυνάμεσι νὰ
 ἀποκαταστήσωμεν τὸ ἱερὸν ⁴⁴Μοναστήριον πάλιν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην
 ἀρίστην καὶ βελτιωτάτην κατάστασιν. ⁴⁵Δηλοποιοῦμεν δὲ πρὸς τούτοις εἰ-
 λικρινῶς καὶ ἐν βάρει τῆς συνειδήσεώς μας ὅτι κατὰ τὴν ⁴⁶παναγιάν τῆς συνο-
 δικῆν ἐπιταγὴν δὲν ἐδώσαμεν ψιλὸν ὀβολὸν λόγῳ ποδοκοπίου τόσον ⁴⁷τοῦ πανι-
 εροελλογιμωτάτου Ἐξάρχου ἀγίου Ἀρδαμερίου ὅσον καὶ τοῦ πανιερωτάτου
 ἀγίου Σερρῶν. ⁴⁸Παρακαλοῦμεν προσέτι θερμῶς τε καὶ οἰκετικῶς τὴν Πανα-
 γιότητά τῆς, τελειώνωντας, ⁴⁹τὸ σιγγίλιόν μας νὰ μᾶς ἀποσταλθῇ διὰ χειρὸς
 τοῦ σεβασμιωτάτου ἡμῶν γέροντος ἀγίου Νικομη-⁵⁰δείας μὲ τὸ νὰ ἐπαρακαλέ-
 σαμεν πολλάκις τὴν πανιερότητά του νὰ ἐπιστατῇ εἰς τὰς τυχοῦσας ⁵¹χρειώ-
 δεις ὑποθέσεις τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν Μοναστηρίου. Καὶ ταῦτα μὲν προσκυνη-
 τῶς παρ' ἡμῶν ⁵²τῶν ἐλαχίστων δούλων τῆς, ὁ δὲ ἐπουράνιος Θεὸς διὰ
 τῶν ἀνευδότητων πρεσβειῶν τοῦ τιμίου, ⁵³ἐνδόξου, προφήτου, προδρόμου τε
 καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου περιφρουρεῖ καὶ περιθάλπει τὸ ἔνθεον ⁵⁴ὑψος τῆς
 ὑμετέρας Θεοστέπτου Παναγιότητος ἄνοσον, εὐθυμον καὶ βλάβης ἀπάσης
 καὶ ⁵⁵ἐπηρείας ὑπερκείμενον μέχρι γήρωος βαθυτάτου τε καὶ πύουος. Ὡς αἱ

πανάγια καὶ ⁵⁶εοπειθεῖς εὐχαὶ καὶ εὐλογία εἶησαν ἡμῖν διὰ βίου παντὸς ἀρωγαί. ,αψ4ζ' Σεπτεμβρίου ιζ'.

⁵⁷Τῆς ὑμετέρας θειοτάτης καὶ σεβασμιωτάτης ἡμῖν Παναγιότητος ⁵⁸δοῦλοι ὑποκλινέσται ⁵⁹καὶ εἰς τὰς παραγίας προσταγὰς της προθυμώτατοι.

⁶⁰Μακάριος ἱερομόναχος, ⁶¹Χρίσανθος ἱερομόναχος, ⁶²Χριστόφορος ἱερομόναχος, ⁶³Θεόκλητος ἱερομόναχος, ⁶⁴Σαμονήλ ἱερομόναχος, ⁶⁵Ξηρόφον γειρομόναχος, ⁶⁶Σινέσιος ἱερομόναχος, ⁶⁷Σίλβεστρος ἱερομόναχος, ⁶⁸... (il-lisible) ἱερομόναχος, ⁶⁹Χριστόφορος μοναχος, ⁷⁰Βινιμὴν μοναχος, ⁷¹Σπυριδὼν μοναχος, ⁷²Νηκηφόρος μοναχος, ⁷³Αγάπιος μοναχος.

NOTES

Le rapport 21(101) du monastère de Saint Jean Prodrome à été publié par A. Guillou dans son ouvrage *Archives de Saint-Jean-Prodrome sur le mont Ménécée* (voir bibliographie). Nous citons quelques différences de lecture: 16 τὸν ἀχένα ms, τὸν ἀχέϊνα G., qui ajoute en apparat critique: leg. ἀχῆνα (sic). 25 δι' εὐθύνοσα ms, διευθύνουσα G. 26 πολυχρονίζοι Κύριος ms, πολυχρόνιοι ἐπὶ σας G. 28 Ἄρδαμερίου ms, Σεῖ-ῤῶν G. 29 ποῖος ἄν ms, ποῦ σας G. 33 δεδοξασμένον ms, δεδοξασμένοι G. 41 εἰρήνευσαν ms, εἰρήνευσαι G. 45 κατὰ ms, μετὰ G. 56 ἀρωγαί ms, ἀρωγές G. Post ἀρωγαί, ,αψ4ζ' Σεπτεμβρίου ιζ' ms, (ἔτει) ,αψ4ζ' G., et transp. in 1.57 post παναγιότητος. 59 προσταγὰς ms, προσταγές G. 66 Σινέσιος ms, Σιμέονος G. C'est dans ce rapport (l. 30-43) que les moines demandent au Patriarche d'autoriser la nomination d'un comité de trois de leurs confrères qui gouverneront le monastère (voir p.87 de l'introduction). Ce même rapport (l. 45-46) nous renseigne que le Patriarche dans ses lettres avait interdit aux monastères de récompenser les Exarques pour l'exercice de leur contrôle.

22 (102). *Rapport du monastère de la Sainte Trinité de Slatina, dans la circonscription de l'évêque de Fanari, Thessalie (1797).*

Original, sur une feuille de papier 0,354×0,246, bien conservé. Dimensions du texte: 0,210×0,215. L'encre, rousse. Aucune empreinte de sceau.

Bibliographie: D. A. Zakythinos, «Ανέκδοτα πατριαρχικά έγγραφα», Ἑλληνικά 3, 1930, 115-152, où c'est le sigille n° 39 du PC Païssios II (janvier 1743) concernant le monastère qui est publié. N. Ch. Papadakis, «Ἐκ τῆς ἄνω Μικεδονίας», Ἀθηνᾶ 25, 1913, 453-462.

Τὸ ἐνθεοῦ ὕψος τῆς ὑμετέρας θεοσεβειστάτης καὶ σεβασμιωτάτης ἡμῶν Παναγιότητος δου-²λικῶς προσκνοῦμεν καὶ τὰς πανσέπτους καὶ ἀγίας αὐτῆς χειρας πανευλαβῶς καταφιλοῦμεν ³τὰ αὐτὰ δουλικῶς ἀπονέμοντες καὶ τῇ περὶ αὐτὴν ἱερῶ ὁμηγύρει τῶν παριερωτάτων ἀ⁴γίων ἀρχιερέων καὶ σεβαστῶν ἡμῶν Γερόντων.

⁵ † Μετὰ τὴν δουλικὴν ἡμῶν προσκύνησιν ἀναφέρομεν τῇ ἐνθέῳ αὐτῆς Κορυφῇ ὅτι γε-⁶νομένης συνάξεως τῶν εὐρισκομένων πατέρων ἐν τῇ Ἱερῶ καὶ πατριαρχικῇ ὑμῶν Μο-⁷νῇ, τιμωμένη εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ζωοποιοῦ καὶ ἀδαιρέτου Τριάδος, τῆς πλησίον διακειμένης τῆς χώ-⁸ρας Σλάτινας κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τοῦ ἀγίου Φαναρίου, ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ ἡμῶν τῶν δούλων ⁹σας, τοῦ τε Σταγῶν Παΐσιου καὶ τοῦ Μαιονίας Σεραφεῖμ, ἐδόθη ὁ λογαριασμὸς τῆς ληΰσοδοσίας ¹⁰τοῦ Μοναστηρίου τούτου παρὰ τοῦ ἤδη ἐπιστατοῦντος ἡγουμένου ἐν ἱερομονάχοις Σεραφεῖμ ἐν ἀ-¹¹κριβεῖ θεωρίᾳ καὶ γέγονεν ἡ καταγραφὴ πάντων τῶν μοναστηριακῶν πραγμάτων καὶ κτη¹²μάτων, κινητῶν τε καὶ ἀκινήτων, καὶ τῶν ἐτησίων προσόδων καθὰ ἰδίως ἐν τῷ ὑπογεγραμ-¹³μένῳ καταστίχῳ ἐκφαίνονται κατὰ τὴν πατριαρχικὴν, συνοδικὴν, ἱερὰν ὑμῶν διακέ-¹⁴λευσιν. Καὶ ἐξετάσεως γενομένης πρὸς τοὺς ἐν αὐτῷ εὐρισκομένους πατέρας περὶ τοῦ ἡγουμένου, ¹⁵ὃν ἂν ἐθέλωσιν ἡγουμενεύειν εἰς τὸ ἱερὸν αὐτῶν μοναστήριον, εὐρέθη εὐλογον, κατὰ τὴν ¹⁶θέλῃσιν αὐτῶν καὶ ἡμῶν τῶν δούλων σας, διὰ τὴν ἔχῃ τὴν ἐπιστασίαν τοῦ ἡγουμενείου ὁ ἄνωθεν ¹⁷ἐν ἱερομονάχοις Σεραφεῖμ, ὡς ἄνθρωπος γηραλέος, σεμνόβιος, καλογερικὸς καὶ ¹⁸παλαιὰ κουρὰ τοῦ μοναστηρίου των καὶ μένουσιν ἀπὸ αὐτὸν εὐχάριστοι ὅλοι οἱ συναδελ-¹⁹φοὶ αὐτοῦ πατέρες. Δοκιμάζουσιν ὅμως πολλὰς στενοχωρίας καὶ θλίψεις κατὰ τοὺς πα²⁰ρόντας καιροὺς καὶ ἀπὸ ἄλλα μέρη ἐξωτερικὰ καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς σπαχ²¹ήδες, ὅπου τὸν καθ' ἑ-²²καστὸν χρόνον τοὺς ζητοῦσι τὰ περισσότερα. Ἐχουσιν ἐνοχλήσεις καὶ ἀπὸ τοὺς πλησιοχώρους χριστια-²³νοὺς σλατινιώτας, οἵτινες καταπατοῦσι τὰ χωράφια των ἐν ἀθεοφοβίᾳ, πέρνουσι τὰ χαλκωματικά ²⁴τῶν καὶ ἄλλα εἰδίσματα τοῦ μοναστηρίου καὶ δὲν τὰ ἐπιστρέφουσι. Διὸ παρακαλοῦσι τὸ ²⁵ἔλεος τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας, ἵνα ἐπιτύχῃσι θεραπείαν καὶ λάβῃσι βοήθειαν εἰς τὰς ἀ-²⁶νωθεν ἐνοχλήσεις καὶ παράπονα αὐτῶν, ὅπως δυνηθῶσι μένειν ἕως τέλους ἀσκούμενοι ἐν τῷ ²⁷αὐτῷ ἱερῷ καὶ πατριαρχικῷ μοναστηρίῳ καὶ ἐξιλεούμενοι τὸν ἅγιον Θεὸν ὑπὲρ ἑαυτῶν καὶ ²⁸παντὸς τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος. Ταῦτα μὲν δουλικῶς, αἱ δὲ πανάγια καὶ θεοπειθεῖς αὐτῆς ²⁹εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι εἶψαν μεθ' ἡμῶν ὁδηγία τοῦ βίου. „αηϛζ'.

²⁹ Τῆς ὑμετέρας σεβασμιωτάτης ἡμῶν Παναγιότητος ³⁰δοῦλοι εὐλαβέστατοι καὶ ὀποκλινέστατοι.

³¹ † Ὁ ἐν ἱερομονάχοις Σεραφεῖμ κατηγορούμενος

- ³² † 'Ο εν ιερομονάχης 'Αρσένιος
³³ † 'Ο εν γιερομονάχοις Ραφαήλ καὶ Δικέος
³⁴ † 'Ο εν ιερομονάχοις Βησάριος
³⁵ † Καλήρηκος, Κοστάντιος καὶ Ανθιμος μο-³⁶ναχή καὶ οἱ ληπὴ πατέρες.
³⁷ † 'Ο Σταγῶν Παῖσιος καὶ Ἐξαρχος πατριαρχικός
³⁸ † 'Ο Μαιονίας Σεραφείμ καὶ ἐπίτροπος τοῦ ἁγίου Φαναρίου

NOTES

C'est le seul rapport monastique qui porte la signature des Exarques, qui en sont, sans doute, les rédacteurs. Pour la dénonciation du comportement des habitants des villages voisins, voir p. 86. Après les guerres balkaniques, les habitants des villages environnants n'avaient qu'une vague réminiscence de l'existence de ce monastères, voir N. Ch. Papadakis, *op. cit.*

23 (103). *Rapport du monastère de Sainte Trinité, dite de Mourtaron, dans la circonscription de l'évêque de la Canée, Crète (7 octobre 1797).*

Original, sur une feuille de papier 0,322×0,226, bien conservé. Dimensions du texte: 0,160×0,208. En haut et au milieu de la feuille, l'empreinte du sceau elliptique du monastère (le grand axe 0,054 et le petit 0,042) avec l'inscription: CΦΡΑΓΙC THC AΓIAC TPICΔAC TΩN MOYPTAPΩN; dans son espace central, une représentation symbolisant la Sainte Trinité.

Bibliographie: N. Tomadakis, «Η Ἁγία Τριάς τῶν Μουρτάρων ἢ Τζαγκαρόλων καὶ οἱ ἰδρυταὶ αὐτῆς», *ΕΕΒΣ* 35, 1966-67, 1-16. G. Papadopetrakis, «Ἱστορία τῆς ἱερᾶς μονῆς Ἁγίας Τριάδος, ἐπονομαζομένης τῶν Τζαγκαρόλων καὶ ἐν τῷ ἀκρωτηρίῳ Μελέγχ τῆς Κρήτης εὐρισκομένης», *Κρ. Χρ.* 20, 1966, 17-162. E. Petrakis, «Ἱστορία τῆς ἱερᾶς μονῆς Ἁγίας Τριάδος τῶν Τζαγκαρόλων ἀπὸ τοῦ 1862 καὶ ἐντεῦθεν», *ibid.*, 163-205.

† Διὰ τῆς κοινῆς ἡμῶν ἀναφορᾶς δηλοποιοῦμεν ὅλοι οἱ πατέρες |²οἱ εὐρισκόμενοι ἐν τῷ πατριαρχικῷ καὶ σταυροπηγιακῷ ἱερῷ μο-³ναστηρίῳ, τῷ σεμνυνομένῳ μὲν ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπερουσίου, τῆς παναγι-⁴ας καὶ ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀδιαιρέτου μακαρίας Τριάδος, κειμένου δὲ |⁵ἐν τῇ τοποθεσίᾳ Μουρτάρου, ἕτι κοινῇ γνώμῃ καὶ μὲ εὐχαρίστησίν μας |⁶ἐζητήσαμεν πάλιν ἡγούμενον παρὰ τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου Νεοκαισα|⁷ρείας καὶ πατριαρχικοῦ Ἐξάρχου κύρ Ἡσαίου τὸν αὐτὸν ὅπου εἶχαμεν |⁸καὶ πρῶτερον, δηλ. τὸν πατᾶ Δαμασκυνόν, διὰ τὴν οἰκονομίαν |⁹ὅπου μεταχειρίζεται καὶ ἀπάντησιν πάντων

τῶν ἀναγκαίων τοῦ μοναστηρίου ¹⁰ἑσωτερικῶν τε καὶ ἐξωτερικῶν, διὰ τὸν τρόπον τῆς ζωῆς καὶ τῆς πολιτείας του ¹¹καὶ δι' ἄλλα πολλὰ προτερήματα. Ὅθεν ὑπήκουσε καὶ ἡ πανιερότης του ¹²τῆς θερμῆς ἡμῶν παρακλήσεως καὶ ἐδιώρισε πάλιν τὸν ἴδιον ἡ-¹³γούμενον παπᾶ Δαμασκυνόν. Μένομεν καὶ ἡμεῖς εὐχαριστημένοι ¹⁴κατὰ πάντα δεικνύοντες κάθε ὑποταγὴν καὶ εὐπίθειαν κατὰ τοὺς ¹⁵ῥους καὶ τοὺς νόμους τοῦ μοναστηρίου. ,αψήζ' Ὀκτωμβρίου ζ'.

¹⁶Κωνστάντιος προηγούμενος, Παρθένιος προηγούμενος,

¹⁷Νίκανδρος καὶ προηγούμενος.

NOTES

Voir la note du rapport 1 (81). Pour le métropolitain de Néocésarée Isaïe, qui est mentionné comme Exarque patriarcal dans tous les rapports des monastères crétois, voir le sigille du patriarche Néophyte VII (mai 1793), *Ἑλληνικά* 6, 1933, 133-137.

24 (104). *Rapport du monastère de la Sainte Vierge de Sopoton, dans la circonscription de l'évêque de Oléna, Péloponnèse* (13 novembre 1797)

Original, sur une feuille de papier 0,315×0,229, bien conservé. Dimensions du texte: 0,095×0,203. L'encre, noire. En bas et à gauche, l'empreinte du sceau rond du monastère (diam. 0,049) avec l'inscription illisible; dans son espace central, représentation de la Vierge qui tient son fils.

Bibliographie: B. Charalambopoulos, «Ναοὶ καὶ μοναὶ Ἀροανίας (Σοποτοῦ) Καλαβρύτων», *Δελτίον Χριστ. Ἀρχαιολ. Ἑταιρείας*, 4me pér., 4, 1964-65, 303-315. N. A. Bèès, «Ἐκθεσις παλαιογραφικῆς καὶ ιστοριοδιφικῆς ἐκδρομῆς εἰς τὴν ἐπαρχίαν Καλαβρύτων», *Παναθήναια* 9, oct. 1904 - mars 1905, 136-141 et 237-242. Pour les archives de tous les monastères de la région, L. Politis, «Χειρόγραφα μοναστηριῶν Αἰγίου καὶ Καλαβρύτων», *Ἑλληνικά* 11, 1939, 81-108.

Τὴν σεβασμίαν ἡμῶν καὶ θειοτάτην Παναγιότητά της σὺν τῇ ἀγίᾳ καὶ ἱεροῦ ²Συνόδῳ δουλικῶς προσκυνούμεν καὶ ἀσπασόμεθα τὴν παναγίαν ³αὐτῆς δεξιάν.

⁴ Διὰ τῆς παρούσης ἡμῶν ἀναφορᾶς ταπεινῶς ἀναφέρομεν τῷ θειοτάτῳ ⁵ἡμῶν Δεσπότη καὶ τῇ ἀγίᾳ Συνόδῳ ὅτι ἦλθον οἱ ἅγιοι Ἐξάρχοι, ⁶μᾶς ἐδιάβασαν τὰ ἀξιοσέβαστα ἡμῶν ἐκκλησιαστικὰ γράμματα ⁷καὶ πάραυτα μᾶς ἐζήτησαν τὸν λογαριασμὸν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξό-⁸δων μας καὶ πληρεστάτην κα-

ταγραφὴν ἕλων τῶν πραγμάτων μας. ⁹Δὲν ἐχάσαμεν καιρὸν, ἀλλὰ — ἀπόντος καὶ τοῦ ἀγίου Ὡλένης — ἐδώ-¹⁰σαμεν τὸν λογαριασμὸν μας μὲ φόβον Θεοῦ ὁμοίως κατεγράψαμεν ¹¹εἰς κατάστιχον καὶ τὴν καταγραφὴν ἕλων τῶν ὀλίγων πραγμάτων μας. ¹²Δεδώκαμεν καὶ τὸ σιγγιλιῶδες γράμμα μας καὶ ἐλάβομεν τὸν ¹³συνοδικὸν τόμον. Καὶ ταῦτα μὲν προκυνητῶς, αἱ δὲ πανάγια αὐτῆς ¹⁴εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν. 1797 Νοεμβρίου 13.

¹⁵Τῆς ὑμετέρας θειοτάτης καὶ πανσεβάστου ἡμῶν Παναγιότητος ¹⁶καὶ τῆς ἱεραῆς Συνόδου ¹⁷δοῦλοι ἐδτελέστατοι καὶ εἰς τοὺς ὀρισμούς.

¹⁸Καθηγούμενος τῆς ἱεραῆς μονῆς ¹⁹Σοποτοῦ Δανιὴλ ἱερομοναχός. ²⁰Θεοφάνης ἱερομόναχος.

NOTES

Le monastère du rapport 24(104) se trouve dans le village Sopoton (=Aroania) de la région montagneuse de Kalavryta. Des indications de son identité n'étant pas suffisantes, nous pensons qu'il s'agit de celui de Sainte Vierge, dite Phanéroméni, dont la représentation dans son espace central du sceau est très claire. Pendant la révolution de 1821, le monastère fut de refuge des populations environnantes et centre d'intendance des combattants. Le mot «ἀπόντος» (l. 9) après correction sur le mot.

25 (105). *Rapport du monastère de la Sainte Vierge, dite Phanéroméni, dans la circonscription de l'évêque de Corinthe, Péloponnèse* (30 novembre 1797).

Original, sur une feuille de papier 0,350×0,230, portant des traces d'humidité. Dimension du texte: 0,190×0,205. L'encre, noire. En bas et à gauche, l'empreinte de sceau rond du monastère (diam. 0,055) avec l'inscription: ΑΥΤΗ Η ΣΦΡΑΓΙΣ ΥΠΑΡΧΕΙ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΗΜΩΝ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΤΗΣ ΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΗΣ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ ΠΑΗΚΙΟΝ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ; dans son espace central, représentation de la Vierge tenant dans ses mains son fils; de part et d'autre de la Vierge, deux anges, les mains tendues, lui mettent la couronne sur la tête.

Bibliographie: D. A. Zakythinos, «Ἀνέκδοτα πατριαρχικά ἔγγραφα», *Ἑλληνικά* 2, 1929, 385-434, où c'est le sigille n° 25 du Patriarche Jérémie III (1720) concernant le monastère qui est publié.

Τὴν θειοτάτην καὶ πανσεβάστον ἡμῶν Παναγιότητά τῆς σὺν τῇ ἀγία καὶ ἱε-²⁰ραῖ Συνόδῳ δουλοπρεπῶς προσκυνοῦντες, τὰ ἔχρη τῶν ³παναγίων τῆς ποδῶν κατασπαζόμεθα.

⁴ † Διὰ τῆς παρούσης ταπεινῆς ἡμῶν ἀναφορᾶς τολμηρῶς ἀναφέρομεν
⁵ τῷ θειοτάτῳ ἡμῶν Δεσπότη καὶ τοῖς τιμίοις γέροισι τῆς ἱερᾶς Συνόδου ⁶ ὅτι
ἦλθον καὶ εἰς τὸ ἱερόν ἡμῶν μοναστήριον οἱ ἅγιοι Ἐξάρχοι, ⁷ ὁῦτινες φιλοφρο-
νηθέντες παρ' ἡμῶν, κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἡμετέρας δυνά-⁸ μεως, — συναθροισθέν-
των ἡμῶν — διεξῆλθον πάντα τὰ ἐκκλησια-⁹ στικὰ προσκυνητὰ ἡμῖν γράμματα,
ἀπέβαλον ἀφ' ἡμῶν τὰς ἀνυπάρ-¹⁰ κτους ἐκείνας εἰδέας καὶ τὰ παραπλήσια ἐξ
εἰκασίας εἰκαζόμενα δεινά, ¹¹ ἀποδεικνύοντες τὸν σκοπὸν τῆς τοιαύτης κατα-
γραφῆς εἶναι ὅλον σωτηριῶ-¹² δῃ καὶ πρὸς ἀῤῥησιν τῶν ἱερῶν καταγωγίων
ἀποβλέποντα. Ὅθεν ¹³ οἱ δοῦλοι τῆς κατὰ τὴν τῶν ἁγίων Ἐξάρχων ζήτησιν
καὶ τὴν τῆς Ἐκκλησίας ἀπόφα-¹⁴ σιν, δεδώκαμεν λεπτομερέστατον λογαρια-
σμὸν τῶν προσόδων καὶ ¹⁵ ἐξόδων τῆς μονῆς μας καὶ καταγραφὴν πάντων τῶν
όντων μας ἐν κατα-¹⁶ στίχῳ, χωρὶς νὰ νοσφισθῶμεν τὴν καθ' αὐτὸ ἀλήθειαν,
διὰ νὰ μὴν ¹⁷ φανῶμεν ψευδόμενοι. Δεδώκαμεν καὶ τὸ σιγγιλιῶδες γράμμα
μας. ¹⁸ Ὁ ἡγούμενός μας Βενέδικτος, ἀρετῆ καὶ σπουδῆ συζῶν, συμβάλλει
ἡμῖν ¹⁹ ἀναγκαιότατα, κυβερνῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ διακρίσει πάντας ἡμᾶς· δι' ὃ
²⁰ καὶ μένομεν παρ' αὐτοῦ εὐχάριστοι. Ἐλάβομεν παρὰ τῶν ἁγίων Ἐξάρχων
²¹ καὶ τὸν συνοδικὸν τόμον. Καὶ ταῦτα μὲν δουλικῶς, αἱ δὲ πκνάγια ²² αὐτῆς
εὐχαὶ εἶψαν μεθ' ἡμῶν. 1797 Νοεμβρίου 30.

²³ Τῆς θειοτάτης καὶ πανσέπτου ἡμῖν Παναγιότητός της ²⁴ δοῦλοι εὐτε-
λέστατοι καὶ εἰς τοὺς ὀρισμούς.

²⁵ Ὁ καθηγούμενος Βενέδικτος ἱερομόναχος,

²⁶ Προηγούμενος Νεκτάριος ἱερομόναχος.

NOTES

Le monastère du rapport 25(105) se trouve tout près du village
actuel Chiliomodi, entre Nauplie et Corinthe; il existe encore aujourd'hui
comme couvent de femmes (voir *Ἡμερολόγιον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλά-
δος 1973*, éd. Ἀποστολικῆς Διακονίας).

26 (106). *Rapport du monastère de Saint Vlassios, dans la circon-
scription de l'évêque de Corinthe, Péloponnèse* (19 novembre 1797).

Original, sur une feuille de papier 0,330×0,228, bien conservé. Dimensions du
texte: 0,190×0,200. L'encre, noire. Aucune empreinte de sceau.

Bibliographie: D. A. Zakythinis, «Ἀνέκδοτα πατριαρχικά ἔγγραφα», *Ἑλληνικά* 2,
1929, 385-434, où c'est le sigille n° 23 du Patriarche Jérémie III (1716) concernant
le monastère qui est publié,

Τὴν ὑμετέραν θειοτάτην καὶ πανσέβαστόν μοι Παναγιότητα δουλοπρεπῶς |²προσκυνῶν σὺν τῇ ἀγία καὶ ἱεραῖ Συνόδῳ, τὰς παναγίας αὐτῆς |³χειρας κατασπάζομαι.

|⁴† Διὰ τῆς παρουσίας μου δουλικῆς ἀναφορᾶς ἀναφέρω τῷ θειοτάτῳ Δεσπότη μου καὶ |⁵τῇ ἀγία καὶ ἱεραῖ Συνόδῳ ὅτι ἐφθασαν καὶ εἰς τὸ πτωχὸν μοναστήριόν μου οἱ |⁶ἄγιοι Ἐξάρχοι. Μοῦ ἀνέγνωσαν ἐξηγῶντας λεξηθδὸν πάντα τὰ σεβαστά μοι |⁷ἐκκλησιαστικὰ γράμματα, ζητῶντες μοι λογαριασμὸν καὶ καταγραφὴν |⁸τῶν πραγμάτων τοῦ μοναστηρίου καὶ τὸ σιγγιλιῶδες γράμμα. Πλὴν, Δεσπότη μου |⁹παναγιώτατε, τοῦτο τὸ μοναστήριον ὑπῆρχεν ἀπὸ πολλοὺς χρόνους παντέρημον, |¹⁰μήτε τὸν κατοικοῦντα ἔχοντα μήτε ἠλπίζετο πώποτε νὰ κατοικισθῇ· ὁ |¹¹δοῦλος τῆς ἐγὼ καὶ ὑπῆρχον διατελῶν ὑπὸ τὸν ἅγιον Κορίνθου ἐν πολ- |¹²λοῖς καὶ βουλόμενος ἡσυχάσαι τῶν κοσμικῶν φροντίδων ἐζήτουν ἡσυχ- |¹³α-στήριον. Ὁ δὲ ἅγιος Κορίνθου, ἀποφάσει καὶ συναινέσει τῶν εὐγενεστάτων ἀρ- |¹⁴χόντων Νοταράδων, παρακινήσας με καὶ προτρεψάμενος ἐδιώρισέ |¹⁵με ἡγούμενον τῆς μονῆς ταύτης καὶ κατέβαλον ἐξ ἰδίων μου γρόσια |¹⁶ἑπτακόσια ὥστε ἀνεγείραι καὶ ἀνακαινίσει αὐτό, καθάπερ τρανῶς |¹⁷διαλαμβάνει τὸ περικλειόμενον ἐν τῇ παρουσίᾳ ἀποδεικτικὸν γράμ- |¹⁸μα τῆς καταστάσεως ταύτης τῆς μονῆς, ἐν ᾧ περ γράμματι ὀπισθεν κατα- |¹⁹γέγραπται καὶ ἡ ἀφαβρὰ ποταπὴ οὐσία τοῦ μοναστηρίου. Ἡ μονὴ αὕτη, παναγιώ- |²⁰τατε Δέσποτα, εὐρίσκεται εἰς ἀθλιώδη κατάστασιν, ἣτις ἐκατοικίσθη παρ' |²¹ἐμοῦ πρὸ χρόνων τεσσάρων. Τί νὰ κάμη ἓνας ἄνθρωπος; Τί ἡμπορεῖ νὰ ἐνερ- |²²γήσει μία ἀσθενὴς γερόντειος χεὶρ; Διὰ τοῦτο, παναγιώτατε Δέσποτα, |²³τὸ ἔλεος τῆς Ἐκκλησίας ἄς ἐπιφοιτήσει καὶ εἰς αὐτὸ καὶ ἄς βοηθήσῃ τώρα |²⁴δοῦν ἡμῶν χρέη ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἀντιλήψεως περισσῆς. Τὸ σιγγιλιῶδες |²⁵γράμμα τὸ ἐπέδωκα τῇ πανιερότητί τους. Καὶ ταῦτα μὲν προσκυνητῶς, |²⁶αἱ δὲ πανάγιοι αὐτῆς εὐχαὶ εἶησαν μετ' ἐμοῦ. Βούλλαν, Δεσπότη μου, |²⁷δὲν εὔρον τῆς μονῆς. 1797 Νοεμβρίου 19.

|²⁸Ὁ καθηγούμενος τῆς ἱεραῖς μονῆς τοῦ ἁγίου Βλασίου Παρθένιος ἱερομόναχος, |²⁹Νηκόδιμος ἱερομόναχος.

NOTES

Le monastère de Saint Vlassios se trouve près du village Trikkala de Corinthe; c'est un ancien monastère, abandonné il y a longtemps, que, le moine Parthénios essaie de rétablir. Celui-ci nous raconte le rôle de l'évêque de Corinthe et des Notaras, notables de la région, dans sa décision du rétablissement de ce monastère. Son rapport, par opposition à tous les autres, a un caractère personnel, bien qu'il soit signé non seulement par lui-même mais encore par un second.

27 (107). *Rapport du monastère de Zôodochos Pigi, dit du Chartophylax, dans la circonscription de la Canée, Crète (9 octob. 1797).*

Original, sur une feuille de papier 0,324×0,221, portant des traces d'humidité à sa partie droite. Dimensions du texte : 0,155×0,205. En haut et au milieu de la feuille, l'empreinte du sceau elliptique du monastère (grand axe 0,042, petit axe 0,036) avec l'inscription : ΖΩΟΔΟΧΟΣ ΠΗΓΗ ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΟΣ. Dans l'espace central, représentation de la Zôodochos Pigi.

Bibliographie : St. A. Xanthoudidis, «Δουκικά διατάγματα, πατριαρχικά σιγύλλια καὶ γράμματα Χρυσοπηγῆς», *Χριστιανικὴ Κρήτη* 2, 1914, 195-236. Du même auteur, «Χριστιανικὰ ἐπιγραφαὶ ἐκ Κρήτης», *Ἀθηρᾶ* 15, 1903, 98-99.

†Διὰ τῆς κοινῆς ἡμῶν ἀναφορᾶς δηλοποιοῦμεν ὅλοι οἱ πατέρες |²οἱ εὐ-
ρισκόμενοι ἐν τῷ πατριαρχικῷ καὶ σταυροπηγιακῷ ἱερῷ μοναστη-|³ρίῳ τῷ
σεμνουμένῳ μὲν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐπικαλουμένῳ δὲ |⁴τοῦ Χαρτοφύλα-
κος, ὅτι κοινῇ γνώμῃ καὶ μὲ εὐχαρίστησίν μας ἐζη-|⁵τήσαμεν πάλιν ἡγούμε-
νον παρὰ τοῦ πανιερωτάτου ἀγίου Νεοκαισα-|⁶ρείας καὶ πατριαρχικοῦ Ἐξάρ-
χου κύρ Ἡσαΐου τὸν αὐτὸν ὅπου εἶχα-|⁷μεν καὶ πρότερον, δηλ. τὸν πατᾶ Νι-
κηφόρον, διὰ τὴν οἰκονο-|⁸μίαν ὅπου μεταχειρίζεται καὶ ἀπάντησιν πάντων
τῶν ἀναγκαίων τοῦ |⁹μοναστηρίου, ἐσωτερικῶν τε καὶ ἐξωτερικῶν, διὰ τὸν
τρόπον τῆς ζωῆς |¹⁰καὶ πολιτείας του καὶ δι' ἄλλα προτερήματα. Ὅθεν ὑπή-
κουσε καὶ ἡ |¹¹πανιερότης του τῆς θερμῆς ἡμῶν παρακλήσεως καὶ ἐδιώρισε
πά-|¹²λιν τὸν ἴδιον ἡγούμενον πατᾶ Νικηφόρον. Μένομεν καὶ ἡμεῖς |¹³εὐχαρι-
στημένοι κατὰ πάντα, δεικνύοντες κάθε ὑποταγὴν καὶ εὐπίθειαν |¹⁴κατὰ
τοὺς ὅρους καὶ τοὺς νόμους τοῦ μοναστηρίου. ,αψ'ζ' Ὀκτωβρίου θ'.

|¹⁵Νεκτάριος προηγούμενος, |¹⁶Ἰωάσαφ προηγούμενος, |¹⁷Γεννάδιος
ἱερομόναχος, |¹⁸Γεράσιμος ἱερομόναχος, |¹⁹Μακάριος ἱερομόναχος.

NOTES

Le monastère de «Zôodochos Pigi», dit du Chartophylax, près de la Canée, est appelée communément «Χρυσοπηγή». Voir aussi les notes des rapports 1(81) et 23(103).

28 (108). *Rapport du monastère de Sainte Vierge, dit Skaphidiotissa ou Skaphidia, dans la circonscription de l'évêque de Oléna, Péloponnèse (12 novembre 1797).*

Original, sur une feuille de papier 0,347×0,251, bien conservé. Dimensions du texte: 0,220×0,226. L'encre, noire. En bas et à gauche, l'empreinte du sceau rond du monastère (diam. 0,053) avec l'inscription: ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΜΙΑΣ ΜΟΝΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΝΟΜΑΖΟΜΕΝΗΣ ΣΚΑΦΙΔΙΩΤΙΣΣΗΣ. Dans l'espace central, représentation de la Dormition de la Vierge.

Bibliographie: S. Lambros, «Τὰ σιγίλλια καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ἐν τῷ Δήμῳ Λετρίνων μονῆς Σκαφιδιάς», *NEλλ.* 5, 1908, 79-99. Antoine, métrop., «Ἡ ὁμηρικὴ Φειὰ καὶ ἡ Ἱερὰ Μονὴ Σκαφιδιάς», *Πελοποννησιακὴ Πρωτοχρονιά*, 1962, 33-38.

Τὴν θειοτάτην, σοφωτάτην καὶ πανσέβαστον ἡμῶν Παναγιώτητά της σὲν τῇ ἀγίᾳ καὶ ἱε-³ρῷ Συνόδῳ δουλοπρεπῶς προσκυνοῦντες, ἀχανοκλιτῶς τὰ ἴχνη τῶν ἱε-³ρῶν της ποδῶν ἀσπάζόμεθα.

⁴ Διὰ τῆς παρουσίας ταπεινῆς ἡμῶν ἀναφορᾶς τολμηρῶς ἀναφέρομεν τῷ θειοτά-⁵-τῳ ἡμῶν Δεσπότη καὶ τῇ ἀγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ ὅτι ἀφίχθησαν καὶ εἰς τὰς ἑσχατίας τῆς ταπεινῆς ἱερᾶς μονῆς μας οἱ ἄγιοι Ἐξάρχοι, οὓς καὶ φιλοφρόνως ἀπο-⁷δεξάμενοι ἀνεπαύσαμεν κατὰ τὸ μέτρον τῆς δυνάμεώς μας. Ἡ πανιερότητά ⁸τους δὲν ἔχασαν καιρόν, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ ζεούσης προθυμίας ἐφώνησαν ⁹πάντας ἡμᾶς· ἐπομένως μᾶς ἀνέγνωσαν καὶ πάντα τὰ ἐκκλησιαστικά ¹⁰σεβαστὰ ἡμῶν γράμματα, μᾶς ἔδωσαν νὰ καταλάβωμεν καὶ τὸ ἐγκείμε-¹¹-νον νόημα τούτων τῶν προσκυνητῶν ἡμῶν γραμμάτων, μᾶς ἐξήγησαν καὶ ¹²μᾶς ἐπαράστησαν μετὰ λόγου δυνάμεως καὶ τὸν θεῖον καὶ ἄγιον σκοπὸν ¹³τῆς τοιαύτης κοινωφελοῦς καταγραφῆς καὶ ἐδοξάσαμεν τὸν ἄγιον Θεὸν ὅπου τῷ-¹⁴ρα ἤλθε καιρὸς νὰ ἀποσείσωμεν ὀπωσοῦν τὸ βᾶρος τῶν κακουχιῶν μας καὶ ¹⁵νὰ λάβωμεν ἡσυχίαν ἐν τοῖς ἐσχάτοις πονηροῖς τούτοις καιροῖς καὶ τὴν σεβα-¹⁶σμίαν ἡμῶν Παναγιώτητά της ἐπολυετήσαμεν διὰ τὴν παρομίαν πρόνοιαν ¹⁷ὅπου εὐθὺς ἀνέλαβεν ὑπὲρ τῆς συστάσεως τῶν ἱερῶν καταγωγίων. Μᾶς ἐζήτησαν ¹⁸λογαριασμὸν καθαρὸν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων μας καὶ ἀκριβῆ καταγραφὴν ¹⁹πάντων τῶν ὄντων μας. Ἐκκλίναμεν τὸν αὐχένα — καὶ ἀπόντος τοῦ ἀγίου Ὁλένης — ²⁰δεδώκαμεν ἀκριβῆ λογαριασμὸν καὶ καταγραφὴν ἐντελεστάτην ἐν καταστίχῳ· ²¹δεδώκαμεν καὶ τὸ σιγγίλιον γράμμα μας, ἐλάβομεν καὶ τὸν συνοδικὸν τόμον. ²²Πλὴν, παναγιώτατε Δέσποτα, τὸ ἡμέτερον περιπετὲς μοναστήριον κλησὶν μό-²³-νον μοναστηρίου κέκτηται, τῇ δὲ ἀληθείᾳ ὑπάρχει ἓνα οὐδέν. Οἱ διάφοροι ²⁴πειρασμοί, τὰ ἀλλεπάλληλα βάσανα τὸ ἀπέδειξαν ἓνα μὴ ὄν. Τόπον ²⁵ἴδιον οὐκ ἔχομεν· ἔσοδα πάνυ εὐάριθμα, ἔξοδα ἀναρίθμητα. ²⁶Ταξίδιον ἐν οὐδενὶ μέρη, ζῶντες μόνον ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἐργαζόμενοι. ²⁷Διὰ τοι τοῦτο ἀναγκαίως ἔπεται νὰ οἰκτιρῆ τὸ χάλι τῆς μονῆς, νὰ τὸ βοηθήσει ἀπο-²⁸-ρία συνεχόμενον καὶ νὰ τὸ προστατεύηται μετὰ ζῆλον πατρικόν. Ὁ ἡγούμενός μας ²⁹Διονύσιος ἐπικέκληται, παρ' οὐ εἴμεθα

κατὰ πάντα εὐχάριστοι. Καὶ ταῦτα μὲν προσ-³⁰κυνητῶς, αἱ δὲ πανάγιοι αὐ-
τῆς εὐχαὶ εἶησαν μεθ' ἡμῶν. 1797 Νοεμβρίου 12.

³¹Τῆς σοφωτάτης ἡμῶν Παναγιότητος καὶ τῆς ἀγίας Συνόδου ³²δοῦλοι
εὐτελεῖς καὶ εἰς τοὺς ὀρισμούς.

³³Ὁ καθιγούμενος τῆς ἱεράς μονῆς Σκαφιδίας Διονύσιος ἱερομόναχος
³⁴Ἀγάπιος ἱερομόναχος, ³⁵Ἀρσένιος ἱερομόναχος καὶ ἡ ληπι ἀδελφί.

NOTES

Le monastère du rapport 28(108) ayant un très petit nombre de moines existe encore aujourd'hui. Le mot «ἀπόντος» (l. 19) après correction sur le mot. Le rapport fait allusion (ll. 22-24) aux malheurs que le monastère a subis pendant la révolte de 1770.

29 (109). *Rapport du monastère de Sainte Vierge de Vronda, dans la circonscription de l'évêque de Samos* (8 septembre 1797).

Original, sur une feuille de papier 0,315×0,222, bien conservé. Dimensions du texte: 0,160×0,203. L'encre, rousse. En haut et à gauche, l'empreinte du sceau rond du monastère (diam. 0,057) avec l'inscription: ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΗΣ ΓΕΝ-ΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΤΟΥ ΒΡΟΝΤΑ; dans l'espace central, une représentation difficile à interpréter.

Bibliographie: D. A. Zakythinis, «Ἀνεκδοτα πατριαρχικά ἔγγραφα», *Ἑλληνικά* 6, 1933, 121-144, où c'est le sigille n° 72 du Patriarche Néophytos VII concernant le monastère qui est publié. D. Zymboulis, higoumène, «Ἡ μονὴ τοῦ Βροντᾶ», *Συμμικρὸν Ἡμερολόγιον*, 1938, 160-161.

Τὴν θεοφρούρητον καὶ σεβασμιωτάτην αὐτῆς Παναγιότητα δουλικῶς
προσκυ-²νοῦμεν καὶ τὴν παναγίαν αὐτῆς καὶ χαριτόβουτον δεξιὰν μετὰ πάσης
εὐ-³λαβείας καταφιλοῦμεν.

⁴† Καὶ παρακαλοῦμεν ἐκτενῶς τὸν ἅγιον θεὸν ὑπὲρ τῆς πολυχρονίου
⁵ὑγείας τῆς καὶ ἀκλονήτου στερεωσειῶς τῆς εἰς τὸν πανάγιον καὶ οἰκουμενοι-
κὸν ⁶θρόνον. Ἐπροσκυνήσαμεν καὶ ἡμεῖς, παναγιώτατε Δέσποτα, τὰ ⁷πανσέ-
βαστα πατριαρχικά καὶ συνοδικὰ γράμματα, τὰ ὅποια ⁸οἱ πατριαρχικοὶ αὐ-
τῆς Ἐξαρχοὶ, ἐλθόντες εἰς τὸ ταπεινότατον μονήδρι-⁹ον μας, ἀνέγνωσαν εἰς
ἐπήκουον πάντων ἡμῶν καὶ γνόντες τὰ ἐν ¹⁰αὐτοῖς γεγραμμένα ἐκλίναμεν τὸν
αὐχένα εἰς τὰς ὑμετέρας ¹¹προσταγὰς ὡς εὐπειθεῖς δούλι τῆς καὶ ἐδώκαμεν

πρὸς αὐτοὺς λογα-¹²ριασμὸν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ μοναστηρίου μας εἰς ἓνα χρόνον· ¹³κατεγράψαμεν καὶ ἔλα τὰ πράγματα τοῦ μοναστηρίου κληνητὰ καὶ ¹⁴ἀκλήνητα, ἐνεχειρίσαμεν εἰς τοὺς ἀγίους ἐξ' ἀρχοῦς καὶ τὸ σιγίλλιον ἡμῶν ¹⁵γράμμα, δηλοποιούντες τῇ ὑμετέρᾳ Παναγιότητι ὅτι διὰ τῶν παναγιῶν ¹⁶της εὐχῶν εἰρεινεύομεν κατὰ τὸ παρὸν καὶ μετὸν ἡγούμενόν μας κατὰ ¹⁷τὸ παρὸν εὐχαριστούμεθα. Εἶθε δὲ καὶ ἕως τέλους τῆς ζωῆς μας. Παρα-¹⁸καλοῦμεν λοιπὸν τὴν αὐτῆς Παναγιότητα νὰ ἔχη καὶ ἡμᾶς τοὺς εὐτελεῖς ¹⁹εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐλαχιστοτέρων δούλων της καὶ νὰ μᾶς ἐπισκέπτεται ²⁰ὡς πατὴρ πνευματικὸς χρείας τυχεύσης. Ταῦτα μὲν προσκυνητικῶς, ²¹αἱ δὲ πανάγια καὶ θεοπειθεῖς εὐχαὶ εἶησαν ἡμῖν ἐν ὅλῃ τῇ ζωῇ ἡμῶν. ²²αψ4ζ' Σεπτεμβρίου η'.

²³ Δοῦλοι ἐλάχιστοι καὶ εἰς τὰς προσταγὰς της προθυμότετοι

²⁴ Καθηγούμενος τῆς Παναγίας τοῦ Βροντᾶ Ἰάκωβος προσκνηο.

²⁵ Προηγούμενος Λαμασκηνὸς προσκνηο. ²⁶ Προηγούμενος Ἰωσήφ προσκνηο.

²⁷ Νεόφυτος ἱερομόναχος προσκνηο. ²⁸ Ἰσακὴμ ἱερομόναχος προσκνηο.

²⁹ Νεῖλος ἱερομόναχος προσκνηο. ³⁰ Ἰάκωβος ἱερομόναχος προσκνηο.

³¹ Γερμανὸς ἱερομόναχος προσκνηο.

NOTES

Le monastère de Sainte Vierge de Vronda se trouve tout près du village Kokkari de Samos, d'où le nom de la Sainte Vierge Kokkariani. L.14 ἐξ' ἀρχοῦς, lire Ἐξ' ἀρχοῦς. 15 παναγιῶν της, le pronom της a été ajouté dans la marge du texte. 21 ἡμῶν, addition ultérieure entre les lignes. Le nom de l'higoumène Ἰάκωβος entre les lignes.

30 (110). *Rapport du monastère de Saint Nicolas, dans la circonscription de l'évêque de Kernitza, Péloponnèse* (20 octobre 1797).

Original, sur une feuille de papier 0,308×0,235, bien conservé. Dimensions du texte: 0,160×0,209. L'encre, noire. En bas et à gauche, l'empreinte du sceau rond du monastère (diam. 0,047) avec l'inscription qui est illisible; dans l'espace central, représentation de Saint Nicolas (en buste) avec une inscription de part et d'autre de la tête: ΑΓΙΟC/ΝΙΚΟ-/ΑΑ-/ΟC ΕΤΟC/1676.

Bibliographie: D. A. Zakythinis, «Ἀνέκδοτα πατριαρχικὰ ἔγγραφα», *Ἑλληνικά* 2, 1929, 127-166, où c'est le sigille n° 8 du Patriarche Cyrille Loukaris (1626) concernant le monastère qui est publié. Dans le vol. 3, 1930, 421-437 de la même revue c'est le sigille n° 46 du Patriarche Samuel (sept. 1763) concernant le même monastère qui

est, lui aussi, publié. Quant à l'évêché de Kernitza, voir: Chrysostome, évêque de Kernitza, «*Ἡ ἐπισκοπὴ Κερνίτζης*», *Ἐκκλησία* 36, 1969, 56-58, et Antoine, métropolitite d'Élide, «*Ἡ ἐπισκοπὴ Κερνίτζης κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821*», *Θεολογία* 11, 252-264 et 289-301. N. A. Bèès, «*Ἡ ἐπισκοπὴ Κερνίτζης*», *Ἐγκ. Λεξικὸν Ἑλευθεροδάκη* 7, 1929, 546· pour les archives du monastère, voir P. Papazafirooulos, *Παρδώρα* 19, 1863-1864, 589.

Τῷ σοφωτάτῳ καὶ θειοτάτῳ ἡμῶν τῷ οἰκουμενικῷ Πατριάρχῳ ἅμα σὺν τῇ |²*περὶ αὐτὴν ἀγία καὶ ἱερᾶ Συνόδῳ τὴν δουλικοπροεπεστάτην ἡμῖν ἐδαφιαίαν* |³*προσκύνησιν σὺν τῷ ἀσπασμῷ τῶν παραγίων καὶ χαριτοβούτων αὐτοῦ* |⁴*χειρῶν παρευλαβῶς ἀπονέμομεν.*

|⁵† *Διὰ τῆς ταπεινῆς καὶ δουλικῆς ἡμῶν ἀναφορᾶς ἀναφέρομεν τῇ ὑμετέ-* |⁶*ρα πανσεβάστῳ ἡμῖν καὶ θειοτάτῃ Παναγιότητι καὶ τοῖς τιμίοις γέροισι* |⁷*ὅτι* |⁸*διαβάντες οἱ ἄγιοι καὶ πατριαρχικοὶ Ἐξάρχοι εἰς ἕτερα μοναστήρια* |⁹*ἦλθον* |¹⁰*καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν δυστυχῆ μονήν. Καὶ ἐπισκεφθέντες* |¹¹*πρότερον, ὡς εἰκός, καὶ συνάξαντες πάντας ἡμᾶς, μᾶς ἀνέγνωσαν καὶ* |¹²*τὰ προσκυνητὰ ἡμῖν ἐκκλησιαστικὰ γράμματα, τὰ τε προλαβόντως καὶ* |¹³*τὴν ἱερὰν νεαρὰν πατριαρχικὴν προσταγὴν. Μᾶς ἐζήτησαν λογαρια-* |¹⁴*σμὸν τῶν προσόδων καὶ ἐτησίων δαπανημάτων καὶ καταγραφὴν τῶν* |¹⁵*τε κινήτων καὶ ἀκινήτων πραγμάτων καὶ κτημάτων τῆς μονῆς μας κατὰ* |¹⁶*τὴν περίληψιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν γραμμάτων. Ἐκλίναμεν κεφα-* |¹⁷*λήν καὶ ἐκ τοῦ παραυτίκα ἐνεμφανίσαμεν τὰ δευτέρία μας· ἔθε-* |¹⁸*ωρήθη ὁ λογαριασμὸς παρὰ τῶν ἁγίων Ἐξάρχων, παρόντος καὶ τοῦ ἁγίου Κερ-* |¹⁹*νίτζης, κατεστρώθη ἐν καταστίχῳ, ὡσαύτως ἐν αὐτῷ καὶ ἡ καταγραφὴ πάν-* |²⁰*των τῶν πραγμάτων μας ἄχρι καὶ τοῦ ἐσχάτου. Δεδώκαμεν καὶ τὸ σιγγιλι-* |²¹*ῶδες γράμμα τῆς μονῆς μας, μᾶς ἐπέδωκαν καὶ τὸν συνοδικὸν* |²²*τόμον καὶ διευθετήσαντες τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν τῆς Ἐκκλησίας ἀπόφασιν ἀ-* |²³*νεχώρησαν. Ὁ ἡγούμενός μας ἐπικέκληται Ἀγάπιος καὶ ὡς ἀνὴρ κό-* |²⁴*σμιος καὶ χρηστῶν ἐναρέτων εἴμεθα παρ' αὐτοῦ κατὰ πάντα εὐχαριστημένοι. Καὶ ταῦτα μὲν δουλικῶς ἀναφέρομεν, αἱ δὲ πανάγιοι αὐτῆς εὐχαὶ καὶ* |²⁵*τῆς ἱερᾶς Συνόδου εἶψαν μεθ' ἡμῶν φυλακτήριον, ἀπὸ τῆς* |²⁶*ἡμέρας τῆς*

|²⁵*Τῆς θειοτάτης καὶ σεβασμιωτάτης ἡμῖν Παραγίότητος καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου* |²⁶*δοῦλοι εὐτελέστατοι* |²⁷*καὶ εἰς τοὺς ὀρισμοὺς προθυμότατοι*

|²⁸*Ἀγάπιος ἱερομόναχος ὁ καὶ ἡγούμενος τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ ἁγίου* |²⁹*Νικολάου, πλησίον τοῦ ἁγίου Βλασίου. |*³⁰*Χοῖσανθος προηγούμενος* |³¹*Ἀνανίας προηγούμενος. |*³²*Βισαρίον ἱερομόναχος. |*³³*Λομέτιος ἱερομόναχος. |*³⁴*Κύριλος ἱερομόναχος. |*³⁵*καὶ πάντες ἡ ἀδελφῆ.*

NOTES

Le monastère du rapport 30(110) se trouve près du village Vlasi, d'où le nom «Hagio-Vlasi». L. 2 περι αὐτήν, lire περι αὐτόν. 20 διευθετήσαντες, lire διευθετήσαντες.

31 (111). *Rapport du monastère de la Dormition de la Vierge, dit Élona, dans la circonscription de l'évêque de Réontos et Prastou, en Cynurie, Péloponnèse* (6 février 1798).

Original, sur une feuille de papier 0,313×0,223, bien conservé. Dimensions du texte: 0,200×0,200. L'encre, noire. En bas et à gauche, l'empreinte du sceau rond du monastère (diam. 0,050) avec l'inscription: ΘΕΙΟΣ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΟΙΜΗΣΕΩΣ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ ΕΛΩΝΑ. Dans l'espace central, représentation de la Dormition de la Vierge.

Bibliographie: G. Deligiannis, «Ἡ ἱερὰ μονὴ Ἐλώνης», *ΔΙΕΕ*, nouvelle série, 1, 1929, pp. 86-127. D. A. Zakythinos, «Ἀνέκδοτα πατριαρχικά ἔγγραφα», *Ἑλληνικά*, 3, 1930, 115-152, où c'est le sigille n° 33 du Patriarche Seraphiem I (juillet 1730) concernant le monastère qui est publié. D. Doukakis, «Ἡ Ἐπισκοπὴ Ρέοντος καὶ Πραστοῦ», *Θεολογία* 1, 1923, 109-112. Arch. A. Papadopoulos, *Ἡ Ἱερὰ μονὴ ὑπεραγίας Θεοτόκου Ἐλώνης Κυνουρίας*, Léonidion, 1969, 61 p. Th. Vagénas, *Ἱστορικὰ Τσακωνιάς καὶ Λεωνιδίου*, Athènes, 1971, p. 173-174 et «Συμβολὴ στὴν Ἱστορία τοῦ μοναστηριοῦ τῆς Ἐλώνας», *Χρονικά τοῦ Κοσμά*, Athènes, 1971, pp. 307-334. St. Caratzas, «Γύρω ἀπὸ τρία νεοελληνικά τοπωνύμια (Χαβούτσι, Λάκωνες, Ἐλουνη)», *Ἑλληνικά* 26, 1973, 97-106.

*Τὴν ὑμετέραν θεοστήρικτον καὶ σεβασμίαν ἡμῶν Παναγιώτητα σὺν τῇ ἀ-|²γία καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ δουλικῶς προσκυνοῦντες ἀσπαζόμεθα μετ' εὐλα-|³βεί-
ας τὰς παναγίας αὐτῆς χεῖρας.*

|⁴† Μετὰ τὰς δουλικὰς ἡμῶν προσκυνήσεις ἀναφερόμεν τῷ πανσεβᾶ-|⁵στῶ ἡμῶν Δεσπότη καὶ τῇ ἀγία καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ ὅτι ἦλθον οἱ ἅγιοι Ἐ-|⁶ξαρχοὶ καὶ εἰς τὸ ἡμέτερον περιπετὲς μοναστήριον, οἱ ὅποιοι ἄνευ |⁷τινὸς βραδυτῆ-
τος μᾶς ἀνέγνωσαν ἐν ὑψηλῷ (sic) πάντων τὰ ἐκκλη-|⁸σιαστικὰ προσκυνητὰ ἡμῶν καὶ συνοδικὰ γράμματα καὶ τὴν ὑστέραν |⁹πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν ἐπιστολὴν, ἔπειτα μᾶς ἐζήτησαν καὶ |¹⁰λογαριασμὸν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων
μας καὶ καταγραφὴν τῶν |¹¹πραγμάτων μας. Πάραντα δεδώκαμεν αὐτοῖς λο-
γαριασμὸν |¹²—παρόντος καὶ τοῦ ἀγίου Ρέοντος καὶ Πραστοῦ—, ἐκάμαμεν καὶ
τὴν καταγρα-|¹³φὴν τῶν ὄντων μας ἐν καταστίχῳ, ὅπερ κατάστιχον ἐνυπό-
γρα-|¹⁴φον ἐδώκαμεν αὐτοῖς ὁμοῦ καὶ τὸ σιγγιλιῶδες γράμμα μας· ἐλά-|¹⁵βομεν
καὶ τὸν συνοδικὸν τόμον. Ὁ ἡγούμενός μας Νικόδημος ὀνομά-|¹⁶ζεται ἀπὸ τὸν

ὁποῖον εἶμεθα εὐχαριστημένοι. Ἐπὶ τούτοις φανερώ-¹⁷νομεν τῷ πανσεβάστῳ ἡμῶν Δεσπότη ὅτι ἐν τῇ τοῦ Μωρέως ¹⁸λεηλασίᾳ οὐ τὴν τυχοῦσαν ὑπέστη φθορὰν ἢ ταπεινὴ μας μονή, ἢ ¹⁹ὁποῖα καὶ εἰς χρέος ὑπέπεσε βαρύτερον τὸ ὁποῖον τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ ²⁰ὀλίγον κατ' ὀλίγον σμικρύναντες τὸ ἐφέραμεν εἰς αὐτὸν τὸν ἀ-²¹ριθμὸν ὁποῦ εἰς τὸ κατάστιχον φαίνεται. Καὶ πάλιν ἐλπίζομεν εἰς τὴν ²²θείαν πρόνοιαν ὅτι δι' ἁγίων αὐτῆς εὐχῶν νὰ τὸ εὐγάλλωμεν μετε-²³λειότητα, ἀνίσως καὶ τὰ ὑποστατικά μας εὐφορήσωσι καὶ οἱ καθη-²⁴μερινοὶ πειρασμοὶ λείψωσι. Ὅθεν δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμεν τὴν ²⁵ὑμετέραν Παναγιώτητα ὁποῦ νὰ ὀρέξῃ χεῖρα βοηθείας καὶ πρὸς ἡμᾶς ²⁶καὶ νὰ ἀπολαμβάνωμεν τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου τῆς βοηθείας τῆς. Γαῦ-²⁷τα μὲν προσκυνητῶς, αἱ δὲ πανάγια αὐτῆς εὐχαὶ εἶησαν μεθ' ἡμῶν. ²⁸ ,αψη' Φεβρουαρίου β.

²⁹Τῆς ὑμετέρας θεοσηρίκτου ἡμῶν Παναγιώτητος, ³⁰τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου δοῦλοι ἐν-³¹τελέστατοι καὶ εἰς τοὺς ὄρισμούς.

³²Ὁ καθηγούμενος τῆς σταθροπυγιακῆς μονῆς τῆς Θεοτόκου Ἐλωνις ³³Νικόδιμος ἱερομόναχος κελιπὶ πατέρες.

NOTES

La lettre - θ - du mot φθορὰν (l. 18) est ajoutée entre les lignes, le - ο - étant oublié. L. 28 le chiffre 6 par correction du rédacteur du manuscrit sur le chiffre grec ζ'.

32 (112). *Rapport du monastère de Rila, Thrace-Bulgarie* (1 août 1797).

Original, sur une feuille de papier 0,352×0,249, qui est abimé à l'endroit des plis. Dimensions du texte: 0,130×0,225. L'encre, rousse. Aucune empreinte de sceau.

Bibliographie: D. A. Zakythinos, «Ἀνέκδοτα πατριαρχικά ἔγγραφα», *Ἑλληνικά* 4, 1931, 229-248, où c'est le sigille n° 52 du Patriarche Théodose II (mai 1773) concernant le monastère qui est publié. B. I. Fidas, *ΘΗΕ* 10, 1967, 807. I. Gošev, «Le testament de saint Jean de Rila, dans la lumière paléobulgare et byzantine du IXe au XIVe s.», *Godišnik na Sofijskija universitat «Sv. Kliment Ochridski»* 4 (30), 1954-55, 429-507, (en bulgare).

...σκληρὸς καὶ ἀπὸ τὴν αὐστηρότητα τοῦ χημόνος καὶ χιόνια τιχέει κατὰ καιρούς καὶ ψοφοῦν πολλὰ ζώα· ἄλλη φορὰ πω-²λοῦμε καὶ δὲν στέκονται εἰς ἓνα μέτρον. Καὶ δὴ δηλοποιοῦμεν τῇ παναγιώτητα σας καὶ τῇ ἱερᾶ Συνόδῳ κατὰ τὴν ³ἔρευνην σας ὁποῦ διαλαμβάνει τὸ γράμμα σας μετὸν ἐρχομὸν τοῦ

πανιερωτάτου κυρίου μητροπολίτου και ἐξάρχου Φιλο-⁴⁰έου και αὐτὸς αὐτό-
πτης εἶν. Ἐφανερώσαμεν αὐτῷ τὰς καρδίας μας και τοῦ μοναστηριοῦ τὴν πε-
ριουσίαν και τὰ εισοδήματα ⁵και τὴν περιτροφήν μας και τὴν ἀνάγκην μας
ἀναμφιβόλως φανερόνουμε και ὅλος ὁ κόσμος ἤξεύρει τὰ κτήματά μας. ⁶Ἐτοι-
μα ἄσπρα δὲν ἔχομε· ἀπὸ τὸ εισόδημα τῶν προσκυνητῶν δὲν περισσεύει, ἄλλο-
τε δὲν φθάνει και πωλοῦμεν ἀπὸ ζῶα ⁷και ἀπὸ ἄλλα πράγματα και οὕτω διά-
γωμε και κυβερνούμεσθε και τὴν οἰκοδομὴν τοῦ μοναστηρίου οἰκονομοῦμεν.
Προεστὸν ⁸ἐναν ἔχομε· δὲν εἶναι εἰς ἐμᾶς ἀλλαγὴ. Εὐχαρίστως και εἰρηνικῶς
ὑπακούουμεν αὐτόν. Δὲν εἶναι εἰς ἐμᾶς πρῶτοι προεστοί. ⁹Κανέννας ἀπὸ πλουσίους
και εὐγενεῖς δὲν ἔρχεται νὰ μονάσῃ, ἀλλὰ ἀπὸ ἀπλὸν γένος και πτωχοὶ και
ἀπὸ δυναστία τῶν Τουρκῶν ¹⁰φεύγουν και ἔρχονται διὰ νὰ πορεύσουν τὴν ζωὴν
τους ἀπὸ τὴν ἐλεημοσύνην τῶν διδόντων. Πέντε ἔξι ταξίδια ἔχομε ¹¹ὅπου περι-
πατοῦν ἀδέρφια χάριν ζητήσεως ἐλεημοσύνην και βοήθειαν ἀπὸ τοὺς χριστια-
νοὺς. Αὐτὰ εἶναι τὰ ταξίδια μας· ¹²εἰς ἄλλα μέρη δὲν ὑπαγένομεν. Ταῦτα μὲν
προσκυνητῶς, ἡ δὲ πατρικὴ αὐτῆς διάθεσις ὡς ἐλεημονη-¹³τικῆ πρὸς πάντας
κατ' ἔλεος ἐκτελέσῃ και νὰ μᾶς συγχωρήσετε ὅπου σὰς γράφομεν ἀπλᾶ διατὶ
δὲν ¹⁴ἔσπουδάξαμεν, αἱ δὲ πανάγια και θεοπειθεῖς αὐτῆς εὐχαὶ εἶησαν μεθ' ἡ-
μῶν. *ἁρ4ζ' Ἀγούστου 1*

¹⁵Τῆς ὑμετέρας θεοκοσμίτου Παναγιώτητος δουλοὶ εὐτελεῖς

*Εἰσηράρχης, Παφνούτιος, Ἰάκωβος, Θεοδόσιος, Πορφύριος, Ἰλαρίων,
Νικάνορ, Ἡσαΐας, Θεόφιλος, Σιλβέστρος, Ἀνατόλιος, Μελέτιος, Τροφίμ,
Σαμουήλ, Συμεών, Ἀνθιμος, Ἀντόνιος, Σέοργιος, Ἰγνάτιος, Νικόλαος, Χα-
ρίτων, Γεράσιμος, Μεθόδιος, Σελεύκιος, Σωφρόνιος, Ραφαήλ, Ἰωαννίκιος,
Ἰσακείμ, Ἰερόθεος, Σεραφείμ, Θεοφάνης, Γαβουίλ.*

*Ὁ καθηγούμενος τῆς ἱεραῆ βασιλικῆς και πατριαρχικῆς μονῆς τῆς Ῥί-
λας Γεράσιμος και οἱ σὺν ἐμοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ προσκυνητῶς.*

NOTES

Le document 32(112), acéphale, n'est que la dernière feuille du rapport du monastère de Rila (voir l'analyse, p. 87, de l'introduction). D'après sa date (1 août 1797), il est le premier, rédigé et expédié, par la suite, au patriarche, en réponse «aux ordres ecclésiastiques». Le monastère de Rila, fondé par le sebastocrator Chrélus de Serbie (Xe s.) sur une pente sauvage et abrupte de la montagne de Rila (d'où le nom) de la Bulgarie du Sud, est dédié au nom de l'anachorète bulgare Jean qui y vécut et mourut. Les signatures des moines sont en caractères slaves et ont été mises en 4 colonnes.

33 (113). *Rapport du monastère de Oblou, dans la circonscription de l'évêque de Oléna, Péloponnèse* (novembre 1797).

Original, sur une feuille de papier 0,320×0,222, bien conservé. Dimensions du texte : 0,210×0,195. L'encre, noire. En bas et à gauche, l'empreinte du sceau rond du monastère (diam. 0,055) avec l'inscription, qui est illisible sauf les lettres ΟΜΙΑ (= ΟΜΠΛΟΥ). Dans son espace central, des représentations d'un temple et des figures humaines.

Bibliographie: D. A. Zakythinis, «Ανέκδοτα πατριαρχικά έγγραφα», *Ἑλληνικά* 3, 1930, 115-152, où c'est le sigille n° 31 de Païsius II (septembre 1727) concernant le monastère qui est publié. L. Politis, «Ἡ μονή τοῦ Ὁμπλοῦ κοντὰ στὴν Πάτρα», *Πελοποννησιακά* 1, 1956, 238-252, avec une riche bibliographie. Pour les archives du monastère d'Oblou, voir N. A. Bèès, *BZ* 15, 1906, 479.

Τὴν ὑμετέραν θεοδόξαστον καὶ πανσέβαστον ἡμῶν Παναγιότητα σὺν |²τῇ ἀγίᾳ καὶ ἱερωῇ Συνόδῳ ἀνχενοκλιτῶς προσκυνοῦντες πανευ-|³λαβῶς τὰς παναγίας αὐτῆς χεῖρας κατασπασζόμεθα.

|⁴† Μετὰ τὰς δουλικὰς ἡμῶν ταπεινὰς προσκυνήσεις τολμῶντες ἀναφέ-
ρο-|⁵μεν τῷ σοφωτάτῳ ἡμῶν Δεσπότη καὶ τῇ ἀγίᾳ Συνόδῳ ἕτι ἀφίχθησαν
|⁶καὶ εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριόν μας οἱ ἅγιοι Ἐξάρχοι καὶ τῶν ἱππῶν |⁷ἀποβάν-
τες ἤθροισαν πάντας τοὺς ὀλίγους ἡμῶν καὶ μετὰ στενωροῦ |⁸φωνῆς διελθόν-
τες ἡμῖν τὰ ἐκκλησιαστικὰ προσκυνητὰ γράμματα |⁹καὶ τὴν προσφάτως ἀπο-
κομισθεῖσαν σεβαστὴν ἡμῶν πατριαρχικὴν |¹⁰ἐπιστολὴν μᾶς ἀσύκωσαν τὸν
φόβον, οὗ οὐκ ἦν φόβος. Μᾶς |¹¹ὠμίλησαν ἀρχιερατικῶς τὰ καλὰ, τὰ ἀξιότι-
μητὰ καὶ ἐπωφελεῖ τῆς |¹²τοιαύτης καταγραφῆς καὶ ὅτι ὁ παναγιώτατος θέλει
ἐπιχύσει τοῖς ἐρη-|¹³πέοις τούτοις μοναστηρίοις πλούσια τὰ ἐλέη του. Ὅθεν
θαρσοποιηθέν-|¹⁴τες ἐδοξάσαμεν τὸν παντεπόπτην ἅγιον Θεὸν καὶ τὴν Πανα-
γιότη-|¹⁵τά της ἐπολυχρονήσαμεν· δεδώκαμεν τῇ πανιερότητί τους, ζη-|¹⁶τη-
σάση, τὸν λογαριασμὸν τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς μο-|¹⁷νῆς μας, ὁμοίως καὶ
τελειοτάτην καταγραφὴν ὅλων τῶν πραγ-|¹⁸μάτων μας ἐν καθαρῷ καταστίχῳ
ἄχρι καὶ τοῦ παραμικροῦ. Δεδώ-|¹⁹καμεν καὶ τὸ σιγγιλιῶδες γράμμα τῆς μο-
νῆς μας ἀντικομισά-|²⁰μενοι τὸν συνοδικὸν τόμον. Καὶ οὕτως ὑπουργήσαντες
τὸ ἐκκλησι-|²¹αστικὸν ἀπαραίτητον χρέος ἀνεχώρησαν εἰς τὰ λοιπὰ. Ὁ ἡγού-
με-|²²νός μας Παρθένιος ἐπωνομάζεται, ὅστις διὰ τὸ ἡσυχὸν καὶ εὐκυ-|²³βέρη-
τον μᾶς ἐπαναπαύει καὶ εἴμεθα εὐχάριστοι. Ὅθεν, |²⁴παναγιώτατε Δέσποτα,
ἐπίβλεψον ἐφ' ἡμᾶς καὶ βοήθησον τὸ |²⁵πτωχὸν μοναστήριόν μας, τοῦ ὁποῦ αἱ
κέλλαι ἐντὸς ὀλίγου ὑποτον-|²⁶θορίζουσι τὸν ἔσχατον κρημνισμόν. Καὶ ταῦτα
μὲν προσκυνη-|²⁷τῶς, αἱ δὲ πανάγια αὐτῆς εὐχαὶ εἶησαν μεθ' ἡμῶν. 1797
Νοεμβρίου.

|²⁸Τῆς ἡμετέρας πανσεβάστου ἡμῖν Παναγιότητος καὶ τῆς ἱεροῦ Συνό-
 δου |²⁹εὐτελέστατοι δοῦλοι καὶ εἰς τοὺς ὀρισμούς.
 |³⁰Ὁ καθηγούμενος τῆς ηγερας μονῆς τοῦ Ὀπλου Παρθένου.
 |³¹Καλίνηκος ηγερομοναχος, |³²Κίριλος ειερομοναχος κε παντες η ἀδελφι.

NOTES

Le rapport 33(113) du monastère de Omblou, près de Patras, est rédigé dans une langue extrêmement archaïsante et dans un style fort recherché. Signalons la réaction des moines envers l'ordre patriarcal (9-12).

34 (114). *Rapport du monastère de Vierge de Blachernes, dans la circonscription de l'évêque de Palaiopatras, Péloponnèse* (9 nov. 1797).

Original, sur une feuille de papier 0,320×0,225, bien conservé. L'encre, noire. Aucune empreinte de sceau.

Bibliographie: A. Orlandos, «Αἱ Βλαχέρναι τῆς Ἡλείας», *AE* 1923, 5-35. D. A. Zakythinos, «Ἀνέκδοτα πατριαρχικά ἔγγραφα», *Ἑλληνικά* 3, 1930, 115-152, où c'est le sigille n° 38 du Patriarche Païsius II (2 juillet 1741) concernant le monastère qui est publié. Nt. Psychogios, «Πατριαρχικά σιγίλλια τῆς μονῆς Βλαχέρναινας Ἡλείας», *Ἑλληνικά* 16, 1958-59, 203-18.

Τὴν ἡμετέραν θειοτάτην, σοφωτάτην τε καὶ πανσεβάστον ἡμῖν Παναγιό-
 τητα |²σὺν τῇ ἀγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ δουλοπρεπῶς προσκυνοῦντες τὰ |³ἴχνη τῶν
 ἱερῶν της ποδῶν ἀσπασόμεθα.

|⁴Διὰ τῆς παρούσης ταπεινῆς ἡμῶν καὶ δουλικῆς ἀναφορᾶς τολμηρῶς
 ἀναφέρο-|⁵μεν τῷ θειοτάτῳ ἡμῶν Δεσπότη καὶ τῇ ἀγίᾳ καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ ὅτι
 παρε-|⁶γένοντο καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν κεκηκηεῖαν μονὴν οἱ ἅγιοι Ἐξάρχοι,
 οἵτι-|⁷νες ἀπολάυσαντες παρ' ἡμῶν τῆς πτωχικῆς μας ἱκανῆς δεξιώσεως δὲν
 |⁸ἔφισαν νὰ παραδράμῃ μηδὲ ἡμιώριον, ἀλλὰ συναθροίσαντες ἡμᾶς |⁹διήλθον
 τὰ ἐκκλησιαστικὰ προσκυνητὰ ἡμῖν πάντα γράμματα, μᾶς |¹⁰διετράνωσαν
 σαφῶς τὸ ἐκκλησιαστικὸν νόημα τῶν γραμμάτων, |¹¹μᾶς ἐβεβαίωσαν ὅτι ἡ
 τοιαύτη καταγραφὴ εἶναι πρὸς τὸ συμφέρον, |¹²αὔξησιν καὶ λαμπρότητα τῆς
 μονῆς μας καὶ πρὸς τὸ κρεῖττον βελτίωσιν. |¹³Οἱ δοῦλοι της ἀναθαρόβουντες
 καὶ τὰ εἰκάσματα πόρρω ἀποβαλλό-|¹⁴μενοι καὶ Θεὸν εὐχαριστήσαντες, καὶ
 τὴν σεβασμίαν ἡμῖν Παναγιότη-|¹⁵τὰ της πολυετήσαντες ἡρῶμεν τῆς κατα-

στρώσεως τοῦ λογαριασμοῦ, |¹⁶τῶν δόσοληψιῶν μας — ὁποῦ μᾶς ἐζήτησαν —, ὁμοίως καὶ τῆς καταγραφῆς |¹⁷τῆς ὀλικῆς περιουσίας μας ἐν καθαρῶ καταστίχῳ — παρόντος καὶ τοῦ ἁγίου |¹⁸Παλαιῶν Πατρῶν. Δεδώκαμεν τὸ κατάστιχόν μας, ὡσαύτως καὶ τὸ σιγ-|¹⁹γυλιῶδες γράμμα τῆς μονῆς μας. Ἐλάβομεν καὶ τὸν συνοδικὸν τό-|²⁰μον. Βούλλαν δὲν ἔχομεν. Ὅθεν, Δεσπότη μου παναγιώτατε, τό γε |²¹νῦν ἔχον ὁποῦ θείῳ ἐλέει ἀνέλαβε τοὺς οἴακας τῆς οἰκουμένης καὶ ἐτέθη |²²ὁ λύχνος ἐπὶ τὴν λυχνίαν καὶ ὁ σκοπὸς ἐπὶ τὴν οἰκουμένην |²³σκοπιάν, παρακαλοῦμεν, δεόμεθα νὰ οἰκτῆρῃ τὴν δυστυχίαν μας, |²⁴ἔτι ἔρημοι παντὸς (sic) βοηθείας καὶ ἀντιλήψεως ὑπάρχωμεν. Καὶ διὰ λόγου |²⁵τῆς ἅς προστάξῃ καὶ θέλει κοπάσει ὁ ἐναντίος ἄνεμος τῶν πειρασμῶν |²⁶καὶ τῶν λοιπῶν ἀλλεπαλλήλων κακῶν. Καὶ ταῦτα μὲν δουλοπρεπῶς, |²⁷αἱ δὲ πανάγια αὐτῆς εὐχαὶ εἶησαν μεθ' ἡμῶν. ,αψ45^{ου} Νοεμβρίου θ'.

|²⁸Τῆς ὑμετέρας πανσέπτου ἡμῖν Παναγιότητος |²⁹καὶ τῆς ἱερᾶς Συνόδου |³⁰δοῦλοι εὐτελέστατοι καὶ εἰς τοὺς ὀρισμούς.

|³¹Καθιγούμενος τις ἱερός μονις Βαχερενις Νεωφίτος ἱερομοναχος. |³²Καλλίνικος προηγούμενος ἱερομόναχος. |³³Κωνσταντίος ἱερομοναχος καὶ ἰληπί ἀδελφί.

35 (115). *Rapport du monastère de la Sainte Vierge de Timiova, dans la circonscription de l'évêque de Monemvasie, Péloponnèse* (4 janvier 1798).

Original, sur une feuille de papier 0,333×0,230, bien conservé. Dimensions du texte: 0,250×0,204. L'encre, noire. Aucune empreinte de sceau.

Bibliographie: D. A. Zakythinos, «Ἀνέκδοτα πατριαρχικά ἔγγραφα», *Ἑλληνικά* 5, 1932, 175-204, où c'est le sigille n° 66 du Patriarche Procopios (novembre 1788) concernant le monastère qui est publié. S. B. Kougéas, «Ἡ μονὴ τῆς Τίμιοβας. Ἐντυπώσεις, ἀναμνήσεις, ἔρευνα», *Μεσσηνιακὰ Γράμματα* (Καλαμάτα, 1956) 9-23. Pour l'évêché de Monemvasie et de Kalamata, voir N. A. Bées, «Ἐκφρασις κώδικος τῆς μητροπόλεως Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας», *ΔΙΕΕ* 6, 1903, 186 sv.

Τὴν ὑμετέραν θειοτάτην καὶ σεβασμιωτάτην ἡμῖν Παναγιότητα ἅμα τῇ περὶ αὐτὴν ἁγία |²καὶ ἱερᾶ Συνόδῳ δουλικῶς καὶ ἐδαφιαίως προσκυνοῦντες μεθ' ὅτι εὐλαθείας |³τὰ ἔχνη τῶν ἱερῶν αὐτῆς ποδῶν καταφιλοῦντες.

|⁴† Μετὰ τὰς δουλοπρεπεῖς καὶ ἐδαφιαίας προσκυνήσεις τοιμῶντες ἀναφέρομεν τῷ |⁵πανσεβάστῳ ἡμῖν Δεσπότη καὶ τῇ ἁγία καὶ ἱερᾶ Συνόδῳ ὅτι περερχόμενοι οἱ ἅγιοι |⁶Ἐξάρχοι κατήνησαν καὶ πρὸς τὴν εὐτέλειαν τῆς ταπεινῆς μας μονῆς, οὐσπερ καὶ |⁷ἐδέχθημεν ἀσμένως καὶ ἰλαρῶ τῷ προσώπῳ

καὶ ἐπεριποιήθημεν δεικνύοντες |⁸πρὸς αὐτοὺς κάθε σέβας καὶ τιμὴν, ὡς ἰδίους οὔσι πατριαρχικοῖς προσώποις, |⁹οὔτινες ἐν ὑπηκόῳ (sic) πάντων μᾶς ἀνέγνωσαν τὰς ἐκκλησιαστικὰς πρώτας καὶ συν-|¹⁰οδικὰς ἐπιστολάς, τὴν τε δευτέραν πατριαρχικὴν καὶ προσκυνητὴν ἡμῶν ἐπιστο-|¹¹λὴν, τῶν ὁποίων ἀφ' οὗ ὑπ' αὐτῶν διερμηνευθέντες ἐκαταλάβαμεν τὸν θει-|¹²ότατον σκοπὸν, ὅτι εἰς οὐδὲν ἄλλο εἰ μὴ πρὸς τὴν τῶν μοναστηρίων ὠφέλειαν |¹³ἀφορᾷ, δόξαν ἀνπέμψαμεν τῷ κηδαιμῶνι Θεῷ τῷ ἀναδείξαντι ποιμένα |¹⁴καὶ σωτῆρα πάσης τῆς οἰκουμένης τὴν ὑμετέραν Παναγιότητα, εἰς τὴν θεῖαν πρό-|¹⁵νοίαν μυρίας ὕσας εὐχαριστίας ἀναπέμποντες. Μᾶς ἐζήτησαν λογαριασμὸν |¹⁶τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων μας καὶ καταγραφὴν τῶν πραγμάτων καὶ κτημάτων μας. |¹⁷Καὶ λοιπὸν εὐθὺς δεδώκαμεν αὐτοῖς τὸν λογαριασμὸν — παρόντος καὶ τοῦ ἀγίου Μονεμ-|¹⁸βασίας — τῆς δωσωληψίας μας, κατεγράψαμεν καὶ τὴν ὑπαρξίν τῶν ὄντων μας, ὑπερ κατὰ-|¹⁹στιχον ἐνυπόγραφον ἐδώκαμεν αὐτοῖς ὁμοίως καὶ τὸ σιγγίλιον γράμμα μας. Βοῦλ-|²⁰αν διὰ τὸ μὴ εἶναι ἐξ ἀρχῆς δὲν ἔχομεν μήτε ἡμεῖς. Ἐλάβομεν τὸν συνοδι-|²¹κὸν τόμον. Τὸ ὄνομα τοῦ ἡγουμένου Παρθένιος, ἀπὸ τὸν ὅποιον εἴμεθα ὄλοι εὐχα-|²²ριστημένοι. Ὁ ἅγιος Βασίλειος, Χρυσόστομος καὶ ἅγιος Θεόδωρος, ὅποῦ εἰς τὸ σιγγίλιον |²³φανερώνονται διὰ μετόχια ὑπάρχουσι πρὸ χρόνων πολλῶν ἐρήπεια καὶ ἀπε-|²⁴σπασμένα ἀπὸ τὴν μονήν, τὰ ὅποια ἄς μὴ γραφθοῦν εἰς τὸ σιγγίλιον. Ἡ ἀγία |²⁵Τριάς, ὅποῦ καὶ αὐτὴν φανερώνει τὸ σιγγίλιον, καὶ αὐτὴ ἔχει ἴδιόν της σιγγίλιον |²⁶καὶ διὰ τοῦτο νὰ μείνη καὶ αὐτὴ ἔξω τοῦ σιγγιλιώδους γράμματος. "Ὅθεν, παναγιώ-|²⁷τατε Δέσποτα, δεόμεθα, ἐκλιπαροῦμεν καὶ παρακαλοῦμεν αὐτὴν θερμῶς, ὅποῦ μὲ |²⁸τὸ νὰ εὐρίσκειται ἡ μονὴ μας πλησίον τοῦ χωρίου Γιάννιτζας καὶ ζημιούται παρ' |²⁹αὐτῆς κάθε χρόνον ἀπὸ χρέη καὶ ἄλλα δεινά, νὰ γένη ἐν συνοδικὸν ἀφο-|³⁰ριστικόν, ὅποῦ νὰ παύσουν ἀπὸ τοῦ νὰ τὸ ἀδικοῦν κάθε χρόνον οἱ Γιαννιτζάνοι πέρνον-|³¹τές τους χρέη καὶ πειράζοντές τους μεθ' οἷον δῆτινα τρόπον ἐκεῖνοι οἶδασι καὶ ἐν |³²γράμμα πρὸς τὸν Μανιάτμπεην, ὅποῦ νὰ στέκεται ὑπερασπιστὴς καὶ δι' αὐ-|³³θεντευτῆς τῆς ταπεινῆς μας μονῆς εἰς κάθε της χρείαν καὶ διὰ νὰ παύσωμεν |³⁴πολυλογοῦντες καὶ βαρύνοντες τὰς παναγίας αὐτῆς ἀκοάς, ἡ ταπεινὴ μας μονὴ ἄς λαμ-|³⁵βάνη τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου τῆς βοηθείας της. Ταῦτα μὲν προσκυνητῶς. αἱ δὲ πανάγια |³⁶αὐτῆς εὐχαὶ εἴησαν μεθ' ἡμῶν. ,αψη' Ἰανουαρίου δ'.

|³⁷Τῆς σεβασμιωτάτης ἡμῶν Παναγιότητος καὶ τῆς θείας καὶ ἱεροῦς |³⁸Συνόδου δοῦλοι ὑποκλινέστατοι καὶ εἰς τοὺς ὀρισμούς.

|³⁹Ὁ καθηγούμενος τῆς σταυρο-|⁴⁰πηγιακῆς μονῆς Τήμοβας |⁴¹Παρθένιος γερομόναχος.

NOTES

Le rapport 35 (115) du monastère de Timiova a été publié par S. B. Kougéas (*op. cit.*, pp. 21-23). Nous signalons quelques différences entre le texte de K. et celui du ms : 5 *καὶ τῆ ἀγία* ms, *καὶ ἅμα τῆ ἀγία* K., *περερχόμενοι* ms, *περιερχόμενοι* K. 23 *ἐρήπεια* ms, *ἐρήπεια* K., mais il a signalé : « par correction du mot “ἔρημα” ». Dans les lignes 32-33, les moines dénoncent le comportement hostile des habitants du village voisin Giannitza et ils demandent au patriarche de leur envoyer une excommunication condamnant ces derniers et d'écrire à *Μαυιάτμπεης* Panagiotis Koumoundourakis pour qu'il soit leur défenseur (voir S. Kougéas, *op. cit.*, p. 23).

36 (116). *Rapport des notables de Tzia (Kéa) concernant les monastères de la Sainte Marina et de la Sainte Anne ainsi que les métoches de Saint Jean l'Evangeliste de Patmos et du Taxiarque de Sérifos, Cyclades* (15 octobre 1797).

Original, sur une feuille de papier 0,325×0,200, bien conservé. Dimensions du texte : 0,255×0,200. L'encre, rousse. Aucune empreinte de sceau.

Bibliographie : D. A. Zakythinis, « Ἀνέκδοτα πατριαρχικά ἔγγραφα », *Ἑλληνικά* 3, 1930, 115-152 et 4, 1931, 229-248 où ce sont les sigilles nos 34 et 54 des Patriarches Seraphim I (mars 1734) et Sophronios (janvier 1777) concernant le monastère qui sont publiés. Pour ce qui est de l'évêché de Tzia (Kéa) et de Cythnos, voir : D. Paschalis, « Τζίας καὶ Θερμίων Νικόδημος Ροῦσος, 1797-1842 », *Θεολογία* 3, 113-123 et 316-329. Bas. Atésis, évêque de Talantion, *Ὁ ἐπίσκοπος Κέας καὶ Κύνθου Νικόδημος Ροῦσος (1797-1842)*, Athènes, 1949, 21 p. J. N. Psyllas, *Ἱστορία τῆς νήσου Κέας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς*, Athènes, 1920 (depuis les pp. 150 sq).

Τὴν ὑμετέραν θεοφρούρητον Παναγιότητα καὶ τὴν ἀγίαν καὶ ἱερὰν Σύνοδον |²*δουλικῶς προσκυνοῦμεν.*

|³*†*Δεόμενοι τοῦ ἀγίου Θεοῦ ἵνα διαφυλάττη αὐτὴν εἰς ἄκραν ὑγείαν, εὐημερίαν καὶ μακροβιότη-|⁴*τα πρὸς στερέωσιν καὶ καταρτισμὸν τῆς τοῦ Χριστοῦ καθολικῆς ἐκκλησίας, μετὰ τὴν ταπεινὴν μας |⁵προσκύνησιν δηλοποιοῦμεν τῇ ὑμετέρᾳ θεοδοξάστῳ Παναγιότητι καὶ τῇ ἀγία καὶ ἱερᾷ Συνόδῳ |⁶ὅτι ἐρχόμενοι καὶ ἐδῶ οἱ πατριαρχικοὶ Ἐξάρχοι, οὓς ἐδέχθημεν μετ' αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας, καὶ ἄφ' οὗ |⁷ἀνέγνωσαν εἰς ὑπήκοον πάντων τὰ πατριαρχικά γράμματα, ἐζέτασαν ἀκριβῶς τὴν κατάστα-|⁸*σιν τῶν δύο σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων ὅπου εἶναι εἰς τὸ νησί μας, ἕνα τῆς ἀγίας Μαρίνης εἰς τὸ |⁹ὄποτον εὕρισκεται**

ὁ πρῶν Στρομνίτζης, καὶ τὸ ἄλλο τῆς ἁγίας Ἄννης, ὁμοίως καὶ τὰ δύο με-
 τό-¹⁰χια, τὸ ἓνα τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τῆς Πάτμου καὶ τὸ ἄλλο τοῦ Τα-
 ζιάρχου τῆς Σέρφου καὶ ἐπειδὴ ¹¹αὐτὰ ὅλα ἐρήμωσαν εἰς τὴν μεγάλην συμφω-
 ρὰν ὅπου ἐσυνεύη εἰς τὸ νησί μας τὸν καιρὸν ¹²τοῦ Λάμπρου, διὰ τοῦτο οἱ
 ἅγιοι πατριαρχικοὶ Ἐξάρχοι τὰ ἡῶραν ἐρημωμένα ἀπὸ μοναχοῦς ¹³καὶ γεφυ-
 ρημένα ἀπὸ ἱερὰ σκευή. Τὸ δὲ συγγυλῶδες καὶ τὰ ἅγια λείψανα ὅπου εἶχεν
¹⁴τὸ μοναστήριον τῆς ἁγίας Ἄννης τὰ ἐπῆρεν μαζί του ὁ πρῶν ἡγούμενος
 Παγκράτιος ¹⁵Τζιριγώτης, ὅταν ἀποδήμησεν εἰς βασιλεύουσαν διὰ νὰ περιέλ-
 θη εἰς τοὺς χριστιανούς χάριν ¹⁶βοηθείας διὰ τὸ αὐτὸ μοναστήριον. Ὄθεν ἡ
 πολυκαιρινὴ αὐτοῦ ἀπουσία καὶ σιωπὴ του ἕως ¹⁷τοῦ νῦν μᾶς ἠνάγκασαν νὰ
 βάλωμεν ἄλλον ἡγούμενον, τὸν ἐν ἱερομονάχοις Βαρθολομαῖ-¹⁸ον, ὅμως αὐτὸς
 τὸ ἀπερασμένον καλοκαῖρι ἐτελεύτησεν καὶ ἔμεινε ἐρημον τὸ μοναστήρι· ¹⁹ἔκα-
 μεν δὲ καὶ εἰς τὸν θάνατόν του διαθήκην εἰς ὅσα εἶχεν ἐδικάτου, τὴν ὅποιαν
 εἶχεν εἰς ²⁰χεῖρας του ὁ υἱὸς τοῦ λογοθέτου σιὸρ Τζάκε Πάγκαλλος καὶ μὲ τὸ
 νὰ εὐρίσκεται κατὰ τὸ πα-²¹ρὸν εἰς βασιλεύουσαν δὲν τὴν ἔχομεν εἰς χεῖρας
 διὰ νὰ δώσωμεν τὸ ἴσον τοῖς πατριαρ-²²χικοῖς Ἐξάρχοις· ὑποσχόμεθα ὅμως
 νὰ τὸ στείλωμεν πρὸς αὐτούς ὅταν ἔλθῃ ἀπὸ βασιλεύου-²³σαν ὁ ρηθεῖς σιὸρ
 Πάγκαλλος. Καὶ ταῦτα μὲν δουλικῶς, αἱ δὲ πανάγια καὶ θεοπειθεῖς ²⁴αὐτῆς
 εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι εἶησαν ἡμῖν πρὸς Θεὸν ἀντίληψις καὶ σωτηρία. ²⁵Τζιά
 ,αψῆς' Ὀκτωβρίου ιε'. ²⁶Μὲ βίαν ἀνοίξαμεν τὸ σεντοῦκι τοῦ υἱοῦ τοῦ λογοθέ-
 του καὶ εὐρήκα-²⁷μεν τὴν ρηθεῖσαν διαθήκην καὶ ἐδώσαμεν τὸ ἴσον.

²⁸Τῆς ὑμετέρας θεοδοξάστου Παραγιότητος ²⁹ταπεινοὶ καὶ ὑπόχροιοι
 δοῦλοι.

³⁰Ὁ Σκενοφύλαξ προσκυνῶ, Νικόλας Πάγκαλλος λογοθέτης προσκυν-
 νῶ, ³¹Γιουζ(έπος) Νικολάου Πάγκαλλου προσκυνῶ, Νικόλαος Πάγκαλλος
 προσκυνῶ, Ζέπος Ρότης προσκυνῶ.

³²Ἰωάννης Ρεβελάκης καρτζηλιέρης τῆς κοινότητος προσκυνῶ.

NOTES

Le document 36(116) est rédigé par les notables de l'île de Tzia (Kea), parce que les monastères, ruinés au cours des opérations navales de Lambros Katsonis, avaient été abandonnés par leurs moines (8-11). Par une lettre datée du 28 décembre 1800, les notables de l'île, parmi lesquels figurent tous les signataires du présent rapport, demandent au drogman de faire des démarches appropriées afin que Lambros leur paie la somme de 160.000 grossia à titre d'indemnisation; voir J. N. Psyllas, *op. cit.*, pp. 175-178.

37 (117). *Rapport des évêques d'Athènes et de Thèbes sur la situation des monastères de leur circonscription* (4 décembre 1797).

Original, sur une feuille de papier 0,333×0,223, bien conservé. Dimensions du texte: 0,165×0,191. L'encre, noire. Aucune empreinte de sceau.

Bibliographie: B. A. Mystakidis, «Ἐπισκοπικοί κατάλογοι», *ΕΕΒΣ* 12, 1936, 139-238. T. D. Tsévas, «Ἐπισκοπικός κατάλογος Θεβῶν», *ΕΕΒΣ* 13, 1937, 397-399. D. Gr. Kambouroglou, *Μνημεῖα τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων*, t. I (Athènes, 1899) 107-131. Th. N. Philadelphus, *Ἱστορία τῶν Ἀθηνῶν*, t. II (Athènes, 1902) 145. Chrysost. Papadopoulos, *Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἀθηνῶν*, Athènes, 1928, pp. 72-74. I. Konstantinidis, «Ἐπίσκοποι Ἀθηνῶν», *ΘΗΕ* 1, 1962, 551-552.

Ἀσπαζόμεθα πανευλαβῶς τὴν θεσπεσίαν δεξιὰν τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν Λεσπότη.

Ἐφ' ἄδικαιεῖπτως δεόμενοι τοῦ ἁγίου Θεοῦ ἡμῶν, ὅπως διαφυλάττων ἄκρω ὑγειαιίνουσιν καὶ ἀμεταπτώτως εὐδαιμονοῦσιν ἢ μετὰ στερεώσεως ἀστεμφοῦς καὶ ἀκλονήτου διαμονῆς πρὸς καταρτισμὸν τοῦ παγκοίνου σκάφους τῆς Ἐκκλησίας ἐπι-¹χρηγῆ πάντων τῶν ἐφετῶν καταθυμίων τὴν ἐπίτευξιν. Κατὰ τὰς παναγίους καὶ δεσποτικὰς αὐτῆς ἐπιταγὰς πορευθέντες ἢ ἄμφω εἰς τὴν περιήγησιν τῶν θείων καὶ ἱερῶν καταγωγίων ἐκατεγράψαμεν τὰ τε ἔσοδα, ἔξοδα, κτήματα ἢ καὶ χρέη τὴν δὲ κατάστασιν ἐκάστου μοναστηρίου διασαφῶμεν ἐν τῷ περικλειομένῳ. Ἀθλία καὶ δύσκολος ἢ τε κατάστασις καὶ ὁ πορισμὸς ἔξοδα ἄφροντα καὶ ὑπέρογκα τόσον ἀπὸ τοῦς τοπαρχοῦντας ὅ-⁸σον καὶ ἀπὸ τοῦς λεγομένους ἀρματωλοῦς. Περισσότερον ἐπεισάγουσιν τὸν ὄλεθρον οἱ δεύτεροι τῶν ἢ πρώτων ἄτε τοῦ κρατοῦντος τὴν ὅλην Ῥούμελην τυγχάνοντες ἀπρόσιτοι, ἀμείλικτοι, ἄγριοι, ἀνεπί-¹⁰δεκτοὶ λόγων καὶ παρακλήσεων. Προστιθέμεθα τούτοις καὶ μερικοὺς χριστιανοὺς τὸ ὄνομα, δαίμονας δὲ ἢ τῷ πράγματι μόνον καὶ μόνον ἐρπύσαντας ἐκ τῶν κευθμώνων τοῦ Ἄδου, ὅπως φθορὰν καὶ ὄλοην παρεισφέρωσιν ἀρ-¹²πάζοντες καὶ ὠκειούμενοι τὰ ἀνήκοντα τοῖς ἱεροῖς μοναστηρίοις ἀκίνητα κτήματα ἐπὶ προφάσει διαφόροις ἀ-¹³μαρτύροις τε καὶ ἀλωκότοις καὶ ἐπιστηριζόμενοι δυναμένοις ὦν ἀναπόδραστος ἢ ἀρπαγῆ. Κραυγάζουσι ἢ μεγαλοφώνως τὸ «καὶ ἔστω ἢ ἰσχύς ἡμῶν νόμος». Διὸ καὶ δέονται τῆς ὑμετέρας ἀλκιστάτης προστασίας τε καὶ δε-¹⁵φενδεύσεως, ἢς ἄτερ οὐ μόνον οἱ κόποι αὐτῶν φρουδοὶ καὶ ἔωλοι, ἀλλὰ καὶ εἰς πέταυρον καταφερόμενα ἢ καταντήσωσιν. Παρ' ἡμῶν μὲν αὕτη ἢ μαρτυρία μὲ τὸ ἐν φόβῳ Θεοῦ, μένει δὲ τὸ ὅλον τῆ προνοίᾳ τῆς ἢ ὑμετέρας θειοτάτης Παναγιότητος, ὅπως ἀναζωοῦμενα ἀύξηνθῶσι βελτίῳ στάσει καὶ ἀποκαταστῶσι τῶν ἀρχαίων ἢ ὄρων, παλινοδρομήσαντα εἰς τὴν ἦνπερ ἔσχον ποτὲ καλλονὴν καὶ ἦδη

ὕστέρηται ἀθλίως. Περὶ δὲ τῶν ¹⁹συνασκουμένων πατέρων τί εἴποιμεν; Ζῶσι γὰρ βίον ἀβίωτον, ἐλαυνόμενοι εἰς τρόπους καὶ πάθη ἀτιμίας, κατὰ ²⁰τὸν Ἀπόστολον. Ἰδιουρύθμως τε καὶ ἀνυποτάκτως διὰ τὸ ἄφοβον διάγοντες ὅτι ἕκαστος βούλεται τοῦτο καὶ ποιεῖ. ²¹ἀναστολῆς χρεῖα καὶ τούτοις ὅπως μεταριθμηθῶσιν εἰς τὸ κρεῖττον. Γινώσκουσι τὰ τοῦ αὐτῶν σχήματός τε καὶ ²²ἐπαγγέλματος καθήκοντά τε καὶ ἀνήκοντα. Ἴδου ὅπου πέμπονται καὶ τὰ συγγίλια, κατάστιχα καὶ ²³ἀναφοραί· τοῦ κάθε συγγιλίου τὰ δεκαπέντε γρόσια θέλουν ληφθῆ παρὰ τῶν σεβασμίων γερόντων ²⁴Καπουκεχαγιαδῶν μας, κατὰ τὴν θείαν αὐτῆς ἐπιταγὴν. Διὰ τὸν διδάσκαλον Μπενιζέλλον τὸν ²⁵ἐπροσκαλέσαμεν, ἀλλ' αὐτὸς ἀπεποιήθη, ἕως διὰ τὸν κόπον τῆς ὁδοιπορίας. Καὶ ταῦτα μὲν ²⁶προσκυνητῶς, αἱ δὲ πανάγια αὐτῆς εὐχαὶ εἶησαν μεθ' ἡμῶν ἀρωγαὶ τῶν πρακτέων διὰ βίου παντός. ²⁷ *αψιζω Δεκεμβρίου δ'.*

²⁸ Ἴδου ὅπου συμπέσομεν καὶ τὸ κατάστιχον τοῦ ἐν Εὐρίπερ ἱεροῦ μοναστηρίου, ²⁹τὸ ὅποῖον λαβόντες καὶ θεωρήσαντες ἐγράψαμεν καὶ αὐθις τῷ πρωτοσυγγέλλῳ, ³⁰οὐκ οἶδαμεν ὅμως ἀποκρίσεως μὴ τυχόντες· ἐπαράπεσαν τὰ ³¹γράματά μας ἢ καιρὸν δὲν ἔλαβεν.

³² *Τῆς ὑμετέρας θειοτάτης καὶ σεβασμίου Παναγιότητος* ³³ *εἰς τὰς προσταγὰς προθυμῶ-* ³⁴ *τατοι καὶ εἰς αἰεὶ δοῦλοι.*

³⁵ *Ὁ Ἀθηῶν Ἀθανάσιος*

³⁶ *Ὁ Θηβῶν Κύριλλος.*

NOTES

Pour ce qui est du contenu du rapport 37(117) voir son analyse dans les pp. 87-88 de l'introduction. Les lignes 28-31, écrites à gauche des signatures de deux évêques et dans un sens oblique, ont été ajoutées comme un postscriptum; le monastère en Euripe cité sans aucune précision dans ce postscriptum n'est sans doute autre que celui du Sauveur, appartenant à l'épiscopat de Kanalia. Le διδάσκαλος Μπενιζέλος (l. 24) ne peut être autre que Ἰωάννης Μπενιζέλος, maître (διδάσκαλος) dans la ville d'Athènes (1730-1807). Voir Th. N. Philadelphus, *op. cit.*, p. 310, K. Th. Dimaras, *Ἱστορία νεοελληνικῆς λογοτεχνίας*, Athènes, ⁵1972, p. 159. La phrase «τὸν ἐπροσκαλέσαμεν, ἀλλ' αὐτὸς ἀπεποιήθη» (l. 25) reflète évidemment les relations inamicales entre le maître athénien et l'évêque Athanase, dont l'avènement au trône épiscopal d'Athènes le 14 octobre 1796 fut le résultat d'une rivalité sauvage avec Bénédicte, évêque d'Athènes (mars 1782 - Juin 1796). Cette rivalité entre les deux évêques avait divisé les Athéniens en deux partis opposés; le maître

Jean Bénizelos n'appartenait pas au parti d'Athanase; voir Th. N. Philadelphus, *op. cit.*, pp. 309-311.

38 (118). *Registre du monastère de Saint Nicolas de Sintzia, dans la circonscription de l'évêque de Réontos et Prastou, Péloponnèse (4 février 1798).*

Original, sur un feuille de papier 0,437×0,313, divisé en deux demi-feuilles. Le texte est écrit sur les rectos de ces demi-feuilles. L'encre, noire. Aucune empreinte de sceau.

Bibliographie: B. A. Mystakidis, «Σιγίλλιον Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως (τοῦ 1622)», *Παροασός* 11, 1887, 96 sq. G. G. Papadopoulos - G. P. Angélopoulos, *Τὰ κατὰ τὸν αἰὶδμον (...)* *Γρηγόριον τὸν Ε'*, Athènes, 1865, I, 95-96. T. Gritsopoulos, «Ἐπεισόδια τοῦ 1845 εἰς τὴν μονὴν τῆς Σίντζιας», *Κενουριακὴ Ἐπιθεώρησις* 2, 87-88. Th. Vagéνας, «Γύρω ἀπὸ τὸ ὄνομα τῆς Τσακωνικῆς μονῆς Ἁγίου Νικολάου, τῆς καλουμένης “Σύντζας”», *Χρονικὰ Τσακόνων* 3, 1969, 125-127. Du même auteur, *Ἱστορικὰ Τσακωνιάς καὶ Λεωνιδίου*, Athènes, 1971, pp. 171-172.

1798 Φευρουαρίου 4. Κατάστιχον τῆς καταγραφῆς τοῦ πράγ-²ματος τῆς σταυροπηγιακῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἐ-³πωνομαζομένης Σίντζιας, τῆς ἐν τῇ τοῦ ἁγίου Ῥέοντος καὶ ⁴Πραστοῦ ἐπαρχίᾳ κειμένης, τῶν τε κινή-⁵των καὶ ἀκινή-⁶των πραγμάτων, κτημάτων τε καὶ ὑποστατικῶν, τῆς τε ⁶δω-⁷σωληφίας κατὰ τὴν τῆς Ἐκκλησίας ἀπόφασιν.

⁷ Ἀρχῆς, τὰ ἐν τῇ μονῇ ἱερὰ ἄμφια. ⁸⁴ φαινόλια, τὰ δύο μεταξωτὰ καὶ τὰ ἕτερα 2 πάνινα. ⁹⁴ στιχάρια μπογασένια. ¹⁰⁴ ἐπιτραχείλια, τὰ δύο μεταξωτὰ καὶ τὰ 2 μπογασένια. ¹¹⁴ ζυγαῖς ἐπιμάνικα μεταξωταῖς. ¹²¹ περιζώνιον ἀσιμένιον. ¹³¹ εὐαγγέλιον ἀσιμένιον. ¹⁴¹ ζυγὴ δισκοπότηρον ἀσιμένια. ¹⁵⁴ κανδύλια ἀσιμένια. ¹⁶¹ σταυρὸς ἀσιμένιος. ¹⁷¹ θυμιατὸν ἀσιμένιον. ¹⁸¹ πολυέλεον μπρούντζηνον. ¹⁹² ἐμμανουάλια μπρούντζηνα.

²⁰ Τὸ ὄσον χάλκωμα τῆς μονῆς. ²¹⁴ λεβέτια μικρομέγαλα, ὀκτάδες 50. ²²¹⁰ τετζερέδες μικρομέγαλοι, ὀκτάδες 30. ²³³⁰ σαάνια μικρομέγαλα, ὀκτάδες 18. ²⁴ 3 ταψία, ὀκτάδες 6. ²⁵ 1 σοφρά, ὀκτάδες 6. ²⁶ 1 λεγενόμπρικον.

²⁷ Τὰ ὄσα χωράφια τῆς μονῆς. ²⁸ Ἄον Μετόχιον εἰς τὸ Λεωνίδι ἀνακαινισμένον: ²⁹ ἔχουσι μετόχιον εἰς τὸ Λεωνίδι ἀνώγειον ³⁰ με ὄντάδες δύο καὶ ἐν ἀχρὸσπιτον. ³¹ Ἐχουσι χωράφια ἐν αὐτῷ ζευγαρίων 1, ³² καὶ ἐλιαῖς, ρίζαις 150 ³³ καὶ μῦλον 1. ³⁴ Βον Μετόχιον εἰς τὰ Τζητάλια: ³⁵ ἔχουσι καὶ εἰς τὰ Τζητάλια μετόχιον χαμῶ-³⁶γειον με ὄντᾶν ἓνα. ³⁷ Ἐχουσι χωράφια καὶ ἐν αὐτῷ, ζευγάρια 1, ³⁸ καὶ ἀμπέλια, στρέμματα 12. ³⁹ Γον Μετόχιον εἰς τὸ Βελανιδά-

κι: ⁴⁰μετόχιον εἰς τὸ Βελανιδάκι χαμώγειον ⁴¹μὲ χάμωκέλλαν μίαν. ⁴²Ἐχουσι ἐν αὐτῷ καὶ χωράφια ζευγάρια 1. ⁴³Δον Μετόχιον εἰς τὸ Πούλιθρον: ⁴⁴μετόχιον ἀνώγειον μὲ ὄντᾶ ἕνα. ⁴⁵Ἐχουσι χωράφια καὶ ἐν αὐτῷ, ζευγάρια 1 ⁴⁶καὶ ἐλιαῖς, ρίζαις 30 ⁴⁷καὶ μελήσσια 30. ⁴⁸Ἐχουσι καὶ βαγένια εἰς τὴν μονὴν 4. ⁴⁹Βόδια ὅπου δουλεύονται 8, ⁵⁰μουλάρια 2, ⁵¹γασιδούρια 2.

⁵²Τὰ ὅσα γηδοπρόβατα. ⁵³Πρόβατα μικρομέγαλα 200. ⁵⁴Γῆδια μικρομέγαλα 300

⁵⁵Τὰ ὅσα ἀλογογέλαδα τῆς λατζημιᾶς ⁵⁶Ἀλογα λατζηνιάρικα 13. ⁵⁷Γελάδια λατζηνιάρικα 21.

⁵⁸Τὰ ὀνόματα τῶν πατέρων ⁵⁹Γεράσιμος ἱερομόναχος ὃς καὶ ἡγούμενος 1. ⁶⁰Μαγνέντιος ἱερομόναχος 1. ⁶¹Θεόκλητος ἱερομόναχος 1. ⁶²Γρηγόριος μοναχὸς 1. ⁶³Ἰωακεῖμ μοναχὸς 1. ⁶⁴Γεράσιμος μοναχὸς 1. ⁶⁵Κοπέλια τῆς μονῆς μὲ μισθὸν 3. ⁶⁶Τζοπάνηδες μὲ μισθὸν 6. ⁶⁷Βουκόλος διὰ ρόγας 1. ⁶⁸Εἰς τὰ ἄλογα κοπέλι μὲ ρόγαν 1.

⁶⁹Τὸ ὅσον χρέος τῆς μονῆς.

⁷⁰ Τοῦ Χατζῆ Παναγιώτη Πρασιτώτη δι' ὀμολογίας κεφάλαιον γρόσια	300
⁷¹ τοῦ Γεώργη Βελωτᾶ Κουνουπιώτη μὲ ὑπολογίαν γρόσια	180
⁷² τοῦ Δημήτρη Μπουγᾶ Πρασιτώτη, γρόσια	160
⁷³ τοῦ Ἀθανάση Καλαντζῆ Πρασιτώτη, γρόσια	250
⁷⁴ τοῦ Βούργαρη Κουνουπιώτη, γρόσια	190
	1080

⁷⁵Ἡ ὀλικὴ δωσωληφία τῆς μονῆς. ⁷⁶Τοῦ 1796ου ἔτους τὸ χρονικὸν ἔσοδον κατὰ ⁷⁷τὰ δευτέρια ὅπου μᾶς ἔδειξαν ἔστησε γρόσια

⁷⁸Τοῦ 1796ου αὔθις ἔτους τὸ χρονικὸν ἔξοδον κατὰ ⁷⁹τὰ δευτέρια ὅπου μᾶς ἔδειξαν ἔστησε γρόσια

130

⁸⁰Τοῦ ρηθέντος μοναστηρίου, ὅταν εὐφορίσουν ⁸¹τὰ ὑποστατικά του ἔρχεται ἔσια, εἰ ⁸²δὲ καὶ δυστυχήσουν, μένει εἰς χρέος ⁸³ἀπὸ ψωμί, ὅτι τὸ μοναστήριον αὐτὸ ⁸⁴εἶναι εἰς τόπον πετρώδη.

⁸⁵† Ὁ Ρέοντος καὶ Πραστοῦ Θεοδώρητος

⁸⁶Ὁ καθηγούμενος τῆς σταβροπιγιακῆς μονῆς ἀγίου Νικολάου ⁸⁷Σίντζιας Γεράσιμος ἱερομόναχος καὶ λιπὶ πατέρες.

NOTES

Outre le sigille du Patriarche Cyrille Loukaris de 1622, cité dans la bibliographie, B. A. Mystakidis a publié le sigille du Patriarche Ioannikios II (1653) in *Sylogos* 28, 1899-1902, 220. Le sigille du Patriarche

Grégoire V (1798) concernant le monastère en question se trouve à la Bibl. Nationale de Grèce n° 1460-1461. Voir N. A. Bèès, *BZ* 15, 1906, 465.

39 (119). *Registre du monastère de Filia, dans la région de Kalavryta, Péloponnèse.*

Original, sur une feuille de papier 0,450×0,338, divisée en deux demi-feuilles. Le texte est écrit dans les pages 1, 2 et 3 des demi-feuilles. L'encre, noire. Aucune empreinte de sceau.

Bibliographie: D. A. Zakythinis, «Ανέκδοτα πατριαρχικά έγγραφα», *Ἑλληνικά* 4, 1931, 337-398, où c'est le sigille n° 59 du Patriarche Gabriel IV (mars 1781) concernant le monastère qui est publié. N. A. Bèès, «Das Corpus der griechischen Urkunden des Mittelalters und der neuren Zeit», *BZ* 15, 1906, 479.

... εἰς τὸ εἰρημένον ὀπισθεν μετόχιον τῆς Πατρὸς, τὸ ἐ-²πωνομαζόμενον Ψῆλὰ Ἀλώνια, μέσα εἰς τὰ εἰρημένα ³ἀμπέλια τοῦ ὁποῦ ἔχουν ἀγορασμένα εἶναι καὶ ἐλαῖες ρίζαις 60 ⁴καὶ ἓνα περιβόλι εἰς αὐτὸ μὲ λεμονιαῖς στρέμματα 4.

⁵Τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου μετόχιον ἕτερον καὶ ἐλέαις. ⁶Εἰς τὴν Μάνην εἰς χωρίον Πλάτζα ἔχουν ἓνα ὀσπήτι-⁷ον ἀνώγαιον, παλαιὸν ἀφιέρωμα. ⁸Εἰς τὸ ἴδιον χωρίον ἔχουν παλαιὰ καὶ νέα ἀφιερῶ-⁹ματα χριστιανῶν ἀπὸ ἐλαῖες ρίζαις 70.

¹⁰Πρόβατα καὶ γήδια τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου Φίλια. ¹¹Ὅλα τὰ πρόβατα καὶ γήδια τοῦ μοναστηρίου τούτου εἶναι 520. ¹²Γελάδια μικρομέγαλα ἔχει 36. ¹³Βόδια ὁποῦ ἐργάζονται τὴν γῆν 13. ¹⁴Ἄλογα τῆς λατζηνῆς μικρομέγαλα 18. ¹⁵Ἐπι ἄλογον καὶ μούλάρια πέντε ὁποῦ δουλεύονται.

¹⁶Ὅσον πρᾶγμα εὐρίσκεται μέσα εἰς τὸ μοναστήριον. ¹⁷Ἐχει μέσα τὸ μοναστήριον βαγένια 7, ¹⁸καὶ κάδες μεγάλες ὁποῦ βράζουν τὸ κρασί ἔχει 2 ¹⁹καὶ ἀμπάρι ὁποῦ ἀποθέτουν τὸ γέννημα 1.

²⁰Χαλκώματα τοῦ μοναστηρίου. ²¹3 λεβέτια τῆς στάνης, ὀκκάδες 32. ²²ρακοκάζακα μὲ τὰ καπάκια καὶ λουλάδες τους, ὀκάδες 40. ²³9 τετζερέδες εἰς τὸ μοναστήρι καὶ εἰς τὸ μετόχι, ὀκάδες 29. ²⁴35 σαάνια εἰς τὸ μοναστήρι καὶ εἰς τὸ μετόχι, ὀκάδες 25. ²⁵5 ταψία μικρὰ τοῦ φούρνου, ὀκάδες 5. ²⁶7 τυγάνια, ὀκάδες 6. ²⁷1 τέσα, ὀκάδες 2. ²⁸2 τραπέζια χαλκωματένια, ὀκάδες 9. ²⁹4 χαλκοτζούκια ἢ μπακράκια, ὀκάδες 3. ³⁰2 λεγενόμπρικα, ὀκκάδες 4 [156] ³¹1 πολυέλαιος μέγας, ὀκάδες 100 μὲ σαμηντάνια τριάντα: ³²ἔστεισεν ἡ ἀγορά του γρόσια 400. ³³2 ζευγάρια ἐμμανουάλια ὀκάδες 50, στένουν γρόσια 200. ³⁴1 ζευγάρι ἐμμανουάλια μικρὰ τῆς εἰσόδου, ἀγορὰ γρόσια 030 ³⁵1 ὄρων νέμτζικην ὁποῦ κτυπᾷ, ἡ ἀγορὰ τῆς γρόσια 045 [675].

³⁶Ἱερὰ ἄμφια τοῦ μοναστηρίου. ³⁷Παλαιαῖς καὶ νέαις στολαῖς ἱερατικαῖς 6. ³⁸Ζῶναις ἀσημένιαις δράμια 150, ζῶναις 4. ³⁹Ἡ μία ἱερατικὴ στολὴ εἶναι ἀπὸ καμπουχᾶ, ἡ καλλι-⁴⁰ωτέρα· αἱ λοιπαὶ εἶναι κατώτερα καὶ παλαιαί. ⁴¹Δισκοπότηρον ἀσημένιον μὲ τὰ καλύμματα του 1 ⁴²Εὐαγγέλιον ἀσημένιον νέον· ἡ ἀγορὰ του, γρόσια ⁴³τεσσαράκοντα, 1. ⁴⁴Θυμιατὸν ἀσημένιον νέον· ἡ ἀγορὰ του ἔχει γρόσια ⁴⁵τεσσαράκοντα, 1. ⁴⁶Κανδήλια ἀσημένια τῆς ἐκκλησίας ἁμοῦ μὲ τὸ θυμια-⁴⁷τὸν δράμια χίλια· τὰ κανδήλια εἶναι 8.

⁴⁸Ἁγία λήψανα τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου μὲ κου-⁴⁹τία δύο ζεντεφένια παλαιά. ⁵⁰1 σταυρὸς ἀσημοχρυσόμενος· ἡ ἀγορὰ του ἔχει γρόσια 60. ⁵¹2 ἔτεροι σταυροὶ ἀσημωμένοι· ἡ ἀγορὰ τους, γρόσια 50, ⁵²μὲ ὀλίγον τίμιον ξύλον ὁ ἕνας. ⁵³1 ἀγιαστήρα ἀσημένια. ⁵⁴1 σταυρουδάκι μικρὸν ἀσημένιον μὲ πολλὰ ὀλί-⁵⁵γον τίμιον ξύλον. ⁵⁶2 κουτία ἀσημένια ὡσὰν καλαμαριαῖς μὲ δέκα κομ-⁵⁷μάτια λήψανα ἁγίων κωλυμένα καὶ ἀνώνυμα· τὸ ⁵⁸ἕνα ὀνομαστὸν· τοῦ ἁγίου Ἀλεξίου. ⁵⁹1 ἕτερον κουτίον ἀσημένιον, κωλυμένα καὶ εἰς ⁶⁰αὐτὸ δεκατέσσαρα κομμάτια λήψανα ἁγίων· ἀνο-⁶¹νόμαστα καὶ αὐτά.

⁶²Τὸ χρέος ὅπου ἔχει τὴν σήμερον τὸ αὐτὸ ⁶³μοναστήρι τοῦ Φίλια. ⁶⁴Ορφανικά, διὰ χειρὸς τοῦ Ἀνδρῆκου Ζαφυροπούλου Νεζερίτου ⁶⁵χρεωστοῦσι μὲ ὁμολογίαν κεφάλαιον, γρόσια 500. ⁶⁶Τοῦ Γεώργη Ντέντα, προεστοῦ τῆς Λυκούργιας χρεωστοῦσι δι' ὁ-⁶⁷μολογίας κεφάλαιον, γρόσια 428. ⁶⁸Τῶν ὀρφανῶν τῆς Δημητράκαινας, ὄντα ἀπὸ τὴν Λυκούρ-⁶⁹γίαν χρεωστοῦσι μὲ ὁμολογίαν κεφάλαιον, γρόσια 110. [1038].

⁷⁰Ἡ ὀλικὴ σύναξις τοῦ μοναστηρίου Φίλια, ⁷¹ἤγουν ὅλα τους ρητῶς τὰ ἔσοδα. ⁷²Εἰς τὰ 1795 ὅλα τους τὰ ἔσοδα ἔστησαν κατὰ τὰ δευτέρια τους ⁷³ὅπου ἐθεωρήσαμεν γρόσια 1334,70. ⁷⁴Εἰς τὰ 1796, ἔτι ἔστησαν ὅλα τους τὰ ἔσοδα ρητῶς κατὰ ⁷⁵τὰ δευτέρια τους ὅπου ἐθεωρήσαμεν γρόσια 1025,30. ⁷⁶Ἐστησαν τῶν δύο χρόνων τούτων τὰ ἔσοδα, γρόσια 2360.

⁷⁷Ἡ ὀλικὴ ἔξοδος τοῦ ρηθέντος μοναστηρίου, ⁷⁸ἤγουν ὅλα τους τὰ ἔξοδα. ⁷⁹Εἰς τὰ 1795, κατὰ τὰ δευτέρια ὅπου ἐθεωρήσαμεν ⁸⁰ὅλα τους τὰ ἔξοδα ἔστησαν τοῦ ἑνὸς χρόνου γρόσια 1046,38. ⁸¹Εἰς τὰ 1796, ὅλα τους τὰ ἔξοδα καὶ ταύτης τῆς χρονίᾳς ⁸²κατὰ τὰ δευτέρια τους ὅπου ἐθεωρήσαμεν ἔστησαν γρόσια 1442,72. ⁸³Ἐστησαν τῶν δύο τούτων χρόνων τὰ ἔξοδά του γρόσια 2489,10. ⁸⁴Μπατάρωμεν τὰ ἀντικρυς ἔσοδα τοῦ μοναστηρίου Φίλια, γρόσια 2359=0130,10.

⁸⁵† Ὁ Κορινθίας Κύριλλος ὑποβεβαιοῖ.

⁸⁶Γεομανὸς ἱερομῶναχος ἰγούμενος τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Φίλια ὑπέγραφα.

⁸⁷Εὐγένης ἱερομῶναχος προουγούμενος ὑπέγραφα.

⁸⁸Ἀνατῆς νεομῶναχος προουγούμενος ὑπέγραφα.

⁸⁹Γοιγόρης νεομῶναχος ὑπέγραφα.

⁹⁰Νεώφητος ὑερομόναχος ὑπέγραψα,

⁹¹καὶ ἅπανταις ὁ ληπὶ πατέροις τοῦ μοναστηρίου ὑπογράφομεν.

NOTES

Le monastère du document 39(119) n'est que celui de Saint Athanase de Filia, dans la province de Kalavryta. L'absence de la date du registre est due au fait qu'il est acéphale. L. 5 καὶ ἐλέαις, addition postérieure par d'autre main. A la fin de la l. 30 et en marge, le chiffre 156 indique le total en oques des objets de cuivre enregistrés (ll. 21-30). Par ailleurs, le chiffre 675 à la fin de la l. 35 et en marge représente le prix des objets de l'église en grossia (ll. 31-35). Après la ligne 69 c'est dans la marge que la somme de 1038 grossia est enregistrée, représentant l'argent emprunté du monastère (500+428+110).

40(120) et **41**(121). *Registre du monastère de la Sainte Vierge, dit du Philosophe, dans la circonscription de l'évêque de Dimitzana, Péloponnèse* (27 février 1798).

Original, sur une feuille de papier 0,440×0,165 pour le 40(120), et 0,435×0,318 pour le 41(121); ce dernier est divisé en deux demi-feuilles. L'encre, noire. Aucune empreinte de sceau.

Bibliographie: D. A. Zakythinos, «Ἀνέκδοτα πατριαρχικά ἔγγραφα», *Ἑλληνικά* 5, 1932, 175-204, où c'est le sigille n° 65 du Patriarche Procopios (novembre 1786) concernant le monastère qui est publié. T. Gritsopoulos, «Πατριαρχικά γράμματα ὑπὲρ τῆς μονῆς Φιλοσόφου», *ΕΕΒΣ* 26, 1957, 198-230. Du même auteur, «Αἱ πηγαὶ τῆς ἱστορίας τῆς μονῆς Φιλοσόφου», *ibid.*, 27, 1957, 75-88, et *Ἡ μονὴ Φιλοσόφου*, Athènes, 1960. T. Kandiloros, *Ἡ Δημητσάνα*, Athènes, 1897, pp. 9-13.

1798 Φεβρουαρίου 27. Κατάστιχον τῶν τε κινητῶν καὶ ἀκινήτων ²πραγματῶν καὶ τῆς δοσοληψίας τῆς ἱερᾶς μονῆς τῆς ὑπερ-³αγίας Θεοτόκου τοῦ Φιλοσόφου, τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τοῦ ἁγίου Δη-⁴μιτζάνης κειμένης κατὰ τὴν τῆς Ἐκκλησίας ἀπόφασιν.

⁵Γὰ ἱερὰ ἄμφια καὶ λοιπὸς στολισμὸς τῆς ἐκκλησίας. ⁶Σάκκος εἰς κατιφὲ χρυσοῦφαντος παλαιός. ⁷Ὠμόφορον ἀπὸ πηλακόπα παλαιόν. ⁸ὑπογονάτια. ⁹μαντὸν κόκκινον. ¹⁰φαινόλιον μορικοχρυσοῦφαντον. ¹¹φαινόλιον δαμάσκον. ¹²φαινόλιον πηλακόπα παλαιόν. ¹³φαινόλιον ἀτλάζιον. ¹⁴φαινόλιον μπογασένιον. ¹⁵φαινόλιον σατράντζι. ¹⁶φαινόλιον μετὰζω-

τόν. ¹⁷¹φαινόλιον ἀτλάζιον. ¹⁸¹στιχάριον ἀτλάζιον. ¹⁹¹στιχάριον μεταζωτόν παλαιόν. ²⁰¹στιχάριον ἀπὸ σαμαλαντζά παλαιά. ²¹¹στιχάριον δαμάσκον. ²²¹στιχάριον μεταζοκέντιτον. ²³¹στιχάριον μεταζωτόν παλαιόν. ²⁴¹Ἐπιτραχήλια χρυσοῦφαντα νέα. ²⁵¹ἐπιτραχήλιον χρυσοκέντιτον. ²⁶¹ἐπιτραχήλιον μπελακόπα ²⁷¹ἐπιτραχήλιον χρυσοκέντιτον. ²⁸²ἐπιτραχήλια μεταζωτά. ²⁹³ζυγὴ ὑπομάνικα χρυσοῦφαντα μετὰ τοὺς 12 Ἀποστόλους. ³⁰¹ζυγὴ ὑπομάνικα μετὰ τὸν εὐαγγελισμόν. ³¹⁴ζυγιαῖς ὑπομάνικα χρυσοκέντητα. ³²¹ζυγὴ ὑπομάνικα ἀπὸ γάντζον. ³³¹ζώνη ἀσιμένια. ³⁴¹ζώνη ἑτέρα ἀσιμένια. ³⁵²κανδήλια ἀσιμένια δράμια 250. ³⁶¹εὐαγγέλιον ἐν μεμβράναις τοῦ Βλαχομανόλι λεγόμενον. ³⁷²ποτήρια μετὰ τῶν δίσκων καὶ τῶν ἱποκαλυμμάτων τους. ³⁸¹κάλυμμα τοῦ ποτηρίου ἀπὸ γάντζον. ³⁹³ἀέραις χρυσοῦφαντοι. ⁴⁰¹ἐπιτάφιος χρυσοῦφαντος παλαιός. ⁴¹¹ζυγὴ μανουάλια προύτζινα παλαιά. ⁴²¹πολυέλαιος προύτζινος μετὰ δώδεκα σαμιντάνια. ⁴³⁴καντήλια πάφλινα.

⁴⁴Τὰ ἅγια λείψανα τῆς μονῆς. ⁴⁵¹κουτίον ζεντεφένιον μετὰ κάτωθεν ἅγια λείψανα: ⁴⁶Ἡ δεξιὰ χεὶρ ἁγίας τινὸς Ἀναστασίας: μέρος τοῦ ἁγίου Χαραλάμ-⁴⁷πους: μέρος τοῦ ἁγίου Κηρύκου: μέρος τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος: ⁴⁸μέρος τῆς ἁγίας Μάρθας τῆς τοῦ Λαζάρου: μέρος τοῦ ἁγίου Γεωργίου: ⁴⁹καὶ μέρη τέσσαρα ἀνωνύμων ἁγίων. ⁵⁰¹ἕτερον κουτίον ζεντεφένιον μετὰ κάτωθεν ἁγία του λείψανα: ⁵¹μέρος τῆς ἁγίας παρθένου Ἰουστίνης: μέρος τοῦ ἁγίου Ἀρσενίου: ⁵²μέρος τῆς ἁγίας Παρασκευῆς: μέρος τοῦ ἁγίου Κηρύκου: ⁵³μέρος τοῦ ἁγίου Δαμιανοῦ: τρεῖς ἕτερα μέρη ⁵⁴ἁγίων ἀνωνύμων. ⁵⁵³σταυροὶ ἀργυρόχρυσοι. ⁵⁶¹σταυρὸς μετὰ σμάλτου. ⁵⁷¹σταυρὸς μικρὸς ἀργυρόχρυσος. ⁵⁸²ἁγιαστῆρες ἀσιμένιας. ⁵⁹²ἐπιτραχήλια ἀπὸ γάντζον τῶν κουτίων. ⁶⁰²ποδιαῖς σγέταις τῶν κουτίων.

⁶¹Τὰ χαλκώματα τῆς μονῆς. ⁶²¹ρακοκάζανον ὀκτάδες 30. ⁶³²λεβέτια τῆς στάνης ὀκτάδες 35. ⁶⁴¹μικρὸ καζάνι τῆς ζύμης ὀκτάδες 8. ⁶⁵⁴τεντζερέδες ὀκτάδες 7. ⁶⁶¹⁴σαγάνια ὀκτάδες 10. ⁶⁷¹κηροτύγανον ὀκτάδες 2. ⁶⁸²τυγάναι ὀκτάδες 2. ⁶⁹¹ἱμπρικολέγενον. ⁷⁰²καντάρια. ⁷¹²σοφρᾶδες ὀκτάδες 12. ⁷²²σοφρᾶδες μικροὶ 5. ⁷³²ταψία ὀκτάδες 2. ⁷⁴Βαγένια ἐν τῷ μοναστηρίῳ μικρομέγαρα 4 ⁷⁵καὶ κιούπια 2.

⁷⁶Τὰ ζῶα τῆς μονῆς. ⁷⁷¹μουλάρι δουλευτάρικον. ⁷⁸⁶γελάδια. ⁷⁹⁶βόδια ὅπου δουλεύουσι τὴν γῆν. ⁸⁰Γυδοπρόβατα μικρομέγαρα 350.

⁸¹Ἐχουσι ἐν τῷ Ἀτζιχόλω: ⁸²ἀμπέλια στρέμματα 4 ⁸³καὶ μύλον παντοτινόν. ⁸⁴Ἄον Μετόχιον εἰς τοῦ Μάρκου, ⁸⁵ἕνα ὀσπήτιον ἀνώγαιον διὰ τοὺς δουλευτὰς ⁸⁶καὶ καλύβιον ἐν διὰ τὰ ζῶα καὶ ἄχυρα. ⁸⁷Εἰς τὰ πέριξ τοῦ αὐτοῦ μετοχίου ⁸⁸ἔχουσι ἀμπέλια στρέμματα 6. ⁸⁹Ἐν τῷ αὐτῷ ἔχουσι ⁹⁰καὶ ἐλικῖς ρίζαις 40, ⁹¹μουριαῖς ρίζαις 30 ⁹²καὶ χωράφια ζευγαριῶν 3. ⁹³Ἐχουσι εἰς τοῦ Μπαρδάκι ⁹⁴καὶ τόπον χωραφίων ποτιστικῶν ζευγαριῶν 3.

- ⁹⁵Τὸ χρέος τῆς μονῆς.
⁹⁶Τοῦ Χατζῆ Ἀνδρέα Δημιτζανίτου με ὁμολογίας γρόσια 124.
⁹⁷Τοῦ Κοκκαλιάρη Δημιτζανίτου με ὁμολογίαν γρόσια 19.
⁹⁸Τοῦ Νικήτα Παπανικητόπουλλου με ὁμολογίας γρόσια 310.
γρόσια 453
⁹⁹διὰ τὰ ὅποια αὐτά, ἀποθανόντος τοῦ ¹⁰⁰πρώην ἡγουμένου Δοσιθέου, ἔλαβε ὁ Παπα-¹⁰¹νικητόπουλος ἐν ποτήριον χρυσομένον ¹⁰²μοσκόβικον με δύο δι-
σκάρια ¹⁰³καὶ μίαν λαβίδα, ἔργον χειρὸς τεχνι-¹⁰⁴κῆς· καὶ ἔστω εἰς εἶδησιν
τῆς Ἐκ-¹⁰⁵κλησίας.
¹⁰⁶Ἡ ὀλικὴ δόσοληψία τῆς μονῆς
¹⁰⁷Τοῦ ἡζ^ω ἔτους τὸ χρονικὸν εἰσόδημά τους, κατὰ τὰ δευτέρια ¹⁰⁸ ὅπου
μᾶς ἔδειξαν, ἔστησαν γρόσια 450. ¹⁰⁹Τοῦ ἡζ^ω ἔτους τὸ χρονικὸν ἔξοδόν τους,
κατὰ ¹¹⁰τὰ δευτέρια ὅπου μᾶς ἔδειξαν, ἔστησαν γρόσια 530.
¹¹¹Τὰ ὀνόματα τῶν πατέρων. ¹¹²Διονύσιος ἱερομόναχος ὁ καὶ ἡγούμε-
νος. ¹¹³Νεκτάριος ἰδιότης 1. ¹¹⁴Φιλόθεος ἰδιότης 1. ¹¹⁵Ἐνα παιδί τῆς μονῆς.
¹¹⁶† Ὁ Δημητζάνης Φιλόθεος.
¹¹⁷Ἡγούμενος τοῦ Φιλοσόφου Λιονύσιος ἱερομόναχος.

NOTES

La signature de l'évêque Philothéos est en monocondyle. Voir B. A. Mystakidis, «Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι», *ΕΕΒΣ* 12, 1936, 139-238.

42 (122). *Registre de recettes et de dépenses du monastère de Phanéroméni dans l'île de Koulouri (Salamis), Attique (1 novembre 1796).*

Original, sur une feuille de papier 0,446×0,169, bien conservé. Aucune empreinte de sceau.

Bibliographie: G. Lambakis, «Ἡ ἐν Σαλαμῖνι μονὴ Φανερωμένης», *Ἐβδομάς*, 2 septembre 1884. G. Sotiriou, «Ἡ ἐν Σαλαμῖνι μονὴ τῆς Φανερωμένης», *ΕΕΒΣ* 1, 1924, 109-138, où l'on peut trouver d'autre bibliographie. A. Xyngopoulos, «Ἡ μονὴ Φανερωμένης», *Ἡμερολόγιον Ὀδοιπορικοῦ Συνδέσμου*, 1925, pp. 227-234. D. A. Zakythinos, «Ἀνέκδοτα πατριαρχικά ἔγγραφα», *Ἑλληνικά* 6, 1933, 121-144, où c'est le sigille n° 73 du Patriarche Neophytos VII (mai 1793) concernant le monastère qui est publié; ce même sigille a été publié par S. Lambros, *ΝΕΛ*, 4, 1907, 262-265. Ch. M. Gitakos, *Ἡ μονὴ Φανερωμένης Σαλαμῖνος ἐξ ἐπόψεως ἱστορικῆς, ἀρχαιολογικῆς καὶ ἀρχιτεκτονικῆς*, Athènes, 1966. On trouve des renseignements sur le monastère de Phanéroméni de Salamis dans l'ouvrage de D. Gr. Kambouroglou, *Ἀναδρομὴ τῆς Ἀττικῆς*, Athènes, 1914, p. 137. D. Gr. Kambouroglou, *Ἱστορία τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ Τουρκοκρατίας*, t. 2, Athènes, 1890, p. 266. N. G. Fotakis, «Ἐκθεσις περὶ τῆς ἐν Σαλαμῖνι

ιερχῶς Μονῆς τῆς Φανερωμένης», in D. Gr. Kambouroglou, *Μνημεῖα τῆς Ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων*, t. 2, pp. 11-18.

αυτῆς'. Καταγραφή τῶν ἐσόδων τοῦ ἱεροῦ καὶ σταυροποιγια-²κοῦ μοναστηρίου Κούλλουρης καὶ ἡγουμενίας τοῦ πατρὸς ³Χρυσάνθου.

⁴Τοῦ πζ' καὶ πη' τὰ ἔσοδα γρόσια 3200.

⁵Τοῦ πθ' καὶ ς' τὰ ἔσοδα [γρόσια] . . . 2509.

⁶Τοῦ ςα' τὰ ἔσοδα [γρόσια] 2220.

⁷Τοῦ ςβ' καὶ ςγ' τὰ ἔσοδα γρόσια 4000.

⁸Τοῦ ςδ' καὶ ςε' τὰ ἔσοδα γρόσια 5146.

⁹Τοῦ ςς' ἕως α' Νοεμβρίου γρόσια 2495.

19570

¹⁰καὶ καταγραφή τῶν ἐξόδων.

¹¹Τοῦ πζ' καὶ πη' τὰ ἔξωδα 3283.

¹²Τοῦ πθ' καὶ ς' τὰ ἔξωδα 2456.

¹³Τοῦ ςα' τὰ ἔξωδα 1984.

¹⁴Τοῦ ςβ' καὶ ςγ' τὰ ἔξωδα 2405.

¹⁵Τοῦ ςδ' καὶ ςε' τὰ ἔξωδα 5479.

¹⁶Τοῦ ςς' ἕως α' Νοεμβρίου 2163.

17770

¹⁷Ἐπλήρωσεν δὲ ὁ ρηθεις ἡγούμενος

¹⁸θεωρήσας λογαριασμοὺς μετὰ

¹⁹τῶν Κολλουριωτῶν 01800

19570

²⁰Ἐθεωρήθη ὁ παρὸν λογαριασμὸς ἔμπροσθεν ἡμῶν, δοθεις παρά τε

²¹τοῦ ἡγουμένου Χρυσάνθου καὶ τοῦ πνευματικοῦ Δαμασκηνοῦ διὰ τῶν ὁποίων

²²καὶ ἡ δοσοληψία ἐγένετο.

²⁴† Ὁ Ἀθηναίων Ἀθανάσιος ὑποβεβαιοῖ.

²⁵† Ὁ Θηβῶν Κύριλλος ὑποβεβαιοῖ.

NOTES

Pour des remarques sur le document 42(122), voir p. 95 de l'introduction. Pour Athanase, évêque d'Athènes, qui signe le document, voir la note du document 37(117).

43 (123). *Compte de l'évêque de Lititza, Thrace* (fin 1823 - début 1824).

Original, sur une feuille de papier 0,360×0,257, divisée en deux demi-feuilles (0,360×0,128). Le texte, dans le recto de la première demi-feuille; le verso de la deuxième est sali et comporte des additions et des esquisses de signatures et autres.

Bibliographie: St. Psaltis, *Ἡ Θράκη καὶ ἡ δύναμις τοῦ ἐν αὐτῇ Ἑλληνικοῦ στοιχείου*, Athènes, 1919, pp. 153-158. Germanos, métropolite de Sardes, «Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι τῶν ἐπαρχιῶν Βορείου Θράκης καὶ ἐν γένει τῆς Βουλγαρίας ἀπὸ τῆς Ἀλώσεως καὶ ἐξῆς», *Θρακικά* 8, 1937, 146-151. D. A. Zakythinis, «Κατάλογος τῆς Συλλογῆς Π. Ζερλέντη», *ΕΕΒΣ* 13, 1937, 234. N. Rodouinos, «Ὀλίγα περὶ τῆς μητροπόλεως Λιτίτσης», *Θρακικά* 12, 1939, 94-102.

Λογαριασμός τοῦ ἁγίου Λητίτζης.

- [|]2 2 διὰ τὰ γράμματά του.
[|]3 18 μανζηλικά τῷ ἁγίῳ Ἀγκύρας τοῦ κα^{ου}.
[|]4 18 ὅμοια .. τῷ Δό... τοῦ κβ^{ου}.
[|]5 38
[|]6 300 ἐπ' ὄνόματι ἐπιτρόπου Κοινοῦ τοῦ κα^{ου}, κβ^{ου} εἰς [|]7 τὸν Μιχαὴλ Παπά-
ζογλου διὰ μέγαν ἀρχιερέα.
[|]8 50 ἐπ' ὄνόματι κυράτζας Βιτώριας.. τῆ Μαριώρα.
[|]9 388
[|]10 150 ἐπ' ὄνόματι ἐπιτρόπου κοινοῦ τῷ κάπου κεχα-[|]11 γιῶ, τῆ 26 Μαΐου.
[|]12 100 ἐπ' ὄνόματι ἐπιτρόπου σχολῆς τῷ ἁγίῳ Ἀγ-[|]13 κύρας, Μαΐου 28.
[|]14 65 ἐπ' ὄνόματι τῶν ἰδίων τῷ ἰδίῳ.
[|]15 100 ἐπ' ὄνόματι κυρῶς Μαριώρας, Μαρτίου α' τῆ [|]16 κυρῶ τῆς Ραλοῦ Ἰου-
λιανῆ.
[|]17 803
[|]18 50 ἐπ' ὄνόματι ἀρχοντίσσης παπαχαρνιτζέσσας καὶ [|]19 Ἐλέγκως τῷ ἁγίῳ
δευτερεῦοντι τῆ [|]20 Ὀκτωβρίου 5.
[|]21 853
[|]22 100 ἐπ' ὄνόματι σαβράφη Βασιλείου
[|]23 100 ἐπ' ὄνόματι σχολῆς ἀρετῆς
[|]24 50 ἐπ' ὄνόματι Ἀλεξάνδρου
[|]25 25 Γεωργίου
[|]26 125 ἐπ' ὄνόματι ἐπιτρόπου κοινοῦ
[|]27 50 ἐπ' ὄνόματι δομνίτζας Σμαράγδας
[|]28 50 ἐπ' ὄνόματι Ῥωξάνδρας Ἀθανασίου
[|]29 100 ἐπ' ὄνόματι Μαριώρας Δαναπάση
[|]30 100 ἐπ' ὄνόματι Ἀλεξάνδρου
[|]31 1553

³² 375 τηρὶ καὶ κρέας τοῦ κβ' ἔτους

³³ 375 τηρὶ καὶ κρέας τοῦ κγ' ἔτους

³⁴2303

³⁵ 200 ἐφοριτὰ εἰς τὸ κοινὸν

³⁶ 50 τῷ γραμματικῷ

³⁷2553

³⁸1800 ἀφαιροῦνται τὰ ληφθέντα παρὰ τοῦ ³⁹Νατζηγεωργάκη τῇ 19 Ἀπριλίου 1822.

⁴⁰ 753 Νατζηγεωργάκης μᾶς χρεωστεῖ πρὸς ἐξόφλη-⁴¹σιν καὶ νά λάβῃ τὰς ἀποδείξεις.

NOTES

Les chiffres à gauche de chaque dépense représentent des grossia. Pour des remarques concernant le document 43(123), voir pp. 95-96.

44 (124) *Rapport de l'évêque d'Amyclées Nicéphore, Exarque patriarchal* (26 mars 1798).

Original, sur une feuille de papier 0,325×0,493, bien conservé. Dimensions du texte: 0,190×0,190. L'encre, rousse. Aucune empreinte de sceau.

Bibliographie: N. A. Bèès, «Beiträge zur kirchlichen Geographie im Mittelalter und der neuren Zeit», *Oriens Christianus*, nouvelle série, 4, 1914, 261 s. P. G. Zerlentis, *Ἡ μητρόπολις Ἀμυκλῶν καὶ Τριπολιτσᾶς*, Athènes, 1921. T. Gritsopoulos, «Ἡ μετὰ τῆς ἐπισκοπῆς Ἀμυκλῶν ἐνωσις τῆς πατριαρχικῆς ἐξαρχίας Τριπολιτσᾶς», *BNJ* 14, 1938, 348 s., ainsi que l'article du même auteur sur l'évêché d'Amyclées in *ΘHE* 2, 1963, 397-400.

Τῆν θειοτάτην, σοφωτάτην καὶ σεβασμιωτάτην μοι Παναγιότητά της ²δουλοπρεπιῶς προσκυνῶν μετὰ βαθυτάτης μου ἐλαβείας τὰς ³παναγίας καὶ χαριτοβούτους αὐτῆς χεῖρας γονυπετιῶς ⁴κατασπάζομαι.

⁵† Μετὰ τὰς δουλικὰς μοι προσκυνήσεις δηλοποιῶ τῷ θειοτάτῳ Δεσπότη μου ⁶ὅτι πρὸ δέκα ἡμερῶν τῆς ἀπέστειλα μίαν σακκουλίτζαν με ἐν-⁷δεκα σιγγίλια, τὰ τοῦ Ρέοντος, δύο τοῦ ἁγίου Ναυπλοίου καὶ δύο τοῦ Λα-⁸κεδαιμονίας. Ἦδη δὲ με τὸ να μισσεύῃ τατάρικ δια τὰ αὐτόθι ⁹πρὸς τὸν κύρ Κοσμᾶν Μαμουόνην, τῆς ἀποστείλω μίαν σακκουλίτζαν ¹⁰μὲ ἐξ σιγγίλια τῶν σταυροπηγιακῶν μοναστηρίων τοῦ ἁγίου Δημητρί¹¹ᾶνης καὶ με ἐν σιγγίλιον τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα καὶ δύο ¹²καταγραφὰς καὶ κατὰστιχα τοῦ ἁγίου Βρεσθαίνης.

«Ὅτι τὸ μὲν σιγγίλιον τῶν ἁ-¹³γίων Ἀναργύρων ἀπόλετο, τὸ δὲ τοῦ Ζιντζαφίου εὐρίσκεται εἰς Ὑδραν, ¹⁴τὸ ὁποῖον ἡμέραν τῆ ἡμέρα τὸ προσμένω νὰ ἔλθῃ καὶ αὐτὸ διὰ ¹⁵νὰ τὸ ἀποστείλω. Εἰς τὸ σιγγίλιον τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα εὐρίσκεται ¹⁶τὸ ἴσον τοῦ φηρμανίου ὁποῦ ζητοῦν νὰ τοὺς γίνῃ. Οἱ Ἀγιοιτεσσαρακοντί-¹⁷ταις μοι ἐπαράγγειλαν διὰ τοῦ νέου Καρυουπόλεως νὰ γράψω τῆς ¹⁸Παναγιότητός της νὰ τοὺς γίνῃ τὸ αἴτημά τους καὶ εἴ τι ἀναλωθῶν εἰς τὴν ¹⁹ἔκδοσιν τοῦ νέου φηρμανίου, τὰ ἀποκρίνονται ὅλα ἀνελλιπῶς. Λοιπὸν ²⁰σιγγίλια ἕτερα δὲν ἔχομεν, εἰ μὴ τῶν Σιναϊτῶν, τοῦ Νεκταρίτου λέγω, ²¹τοῦ Ἀντριομοναστηρίου καὶ τῆς Δάφνης τοῦ ἁγίου αἴλου (lire: Ἐλους). Τὸν λογαριασμὸν ²²τὸν ἐγχείρισαν τῷ διδασκάλῳ Χατζζῆ κύρ Ἀγαπίῳ κατὰ τὴν προ-²³σταγὴν της. Καὶ ταῦτα μὲν προσκυνητῶς καὶ ἐν βίχ, αἱ δὲ πανάγια ²⁴αὐτῆς εὐχαὶ εἶησαν μετ' ἐμοῦ. 1798 Μαρτίου 26.

²⁵Τῆς θειοτάτης καὶ πανσόφου μοι Παναγιότητός της ²⁶δοῦλος εὐτελής καὶ εἰς τοὺς ὀρισμούς.

²⁷† Ὁ Ἀμυκλῶν Νικηφόρος.

NOTES

L. 12, le mot «σιγγίλιον» a été ajouté entre les lignes. Le monastère de Ἁγίων Τεσσαράκοντα est celui de Θεραπνῶν de l'évêché de Βρέσθαινα; voir N. A. Bèès, «Κατάλογος τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς ἐν Θεράπναις μονῆς τῶν Ἀγ. Τεσσαράκοντα», *Ἐπετηρὶς Παροασσοῦ* 8, 1904, 3, 15, 46. On ignore le motif pour lequel les moines de ce couvent demandent au sultan, par l'intermédiaire du patriarche, un firman (l. 15-19). Les couvents de Ἁγίων Ἀναργύρων et de Ζιντζαφίου (au nom de Saint Jean Prodrome) se trouvent, eux aussi, dans l'évêché de Βρέσθαινα; pour les archives de ces couvents, voir N. A. Bèès, *BZ* 15, 1906, 470-471. Pour ce qui est des monastères appartenant au grand couvent du Sinai, celui de Νεκταρίτου se trouve dans la province de Patras (voir A. Tselikas, «Πατριαρχικά γράμματα ἐκ τῆς μονῆς τῶν Ἁγίων Πάντων Πατρῶν», *Ἐλληνικά* 26, 1973, 72-96), tandis que celui d'Ἀντριομοναστηρίου, dans la province de Messénie, près du chef-lieu d'Androussa; voir N. A. Bèès, «Μεσσηνίας Χριστιανικαὶ ἐπιγραφαί», *ΔΙΕΕ* 1904, 395, ainsi que l'article de M. Feretos sur ce monastère dans *ΘΗΕ* 2, 1963, 707-708.

I. VOCABULAIRE

(Le premier chiffre indique le n° du document, les autres, même séparés par une virgule, le n° des lignes)

- ἀμπελιάτικον, τὸ 6.89 = impôt versé par les propriétaires de vignes au Spahis de la région.
- ἀνωνόμαστος, ἡ, ο(ν) 39.61 (et ἀνωνόμαστος) = anonyme; d'un nom inconnu.
- ἀπάντησις, ἡ 1.8; 18.10; 23.9; 27.8 = soin de satisfaire tout besoin.
- ἀπέλευσις, ἡ 19.23 = aller d'un endroit à un autre; ἀπέρχομαι 19.7, 21 = se rendre à un endroit.
- ἀσλάνι, τὸ 13.86; 20.6 (du turc arslan) = c'est le «leone», monnaie hollandaise, qui circula dans tout l'empire ottoman du XVIe au XVIIIe siècle et équivalait à un grossion. Voir la note du document n° 20(100).
- ἄσπρα, τὰ 2.14; 9.66 et *passim* = unité de monnaie équivalent à l'époque de nos documents à 1/3 du para (voir le mot γρόσια).
- ἀφαβρός, ἄ, ὄν (au lieu de ἀφαυρός, ἄ, ὄν) 26.19 = impuissant, insignifiant,
- γάντζος, ὁ 40.32, 38: le mot dans les passages où il se trouve ne peut avoir le sens habituel «crochet», «agraffe»; il peut signifier un espèce d'étoffe très fin (île de Μήλος)¹.
- γέννημα, τὸ 6.68; 7.19; 39.19 = fruits secs, surtout céréales (blé etc.).
- γρόσια, τὰ 2.12; 6.75, 76 et *passim* = piastres, équivalent chacun à 40 paras et à 120 aspra.
- δεφένδευσις, ἡ 3.25; 37.14 = l'action de défendre; protection; διαφέντευσις, ἡ 5.7 et διαφεντεύω 5.19 = défendre, protéger.
- δεφτέρια, τὰ 8.92 pas; 13.94; 14.13; 16.65,67; 30.15; 38.77,79; 39.72,79, 82; 40.107,110 = registres; livres de comptes.
- διακωδωνίζω (cf. διακωδωνισμένα, 5.17) = répandre.
- διάφορον, τὸ 6.96; 19.13; 20.29,31,32, 33 = profit.
- δρομικός, ἡ, ὁ(ν): la phrase δρομική κούρασις 14.6 = fatigue due à une longue marche.
- εἰδίματα, τὰ (τοῦ μοναστηρίου) 22.23 = divers objets qui constituent des biens meubles du couvent.
- ἐμβατοίκιον ou ἐμβατίκιον (μπατοίκιου ou μπατίκι) 20.35 = somme d'argent volontairement payée à des évêques par des popes pour que ces derniers soient désignés dans une paroisse. Le monastère de Sainte Anastasie Pharmacolytria précise qu'il loue (ἐμβατοικιάζεται 20.34) à des popes deux de ses églises situées dans la ville de Thessalonique contre la somme

1. Renseignement fourni par Mlle Anda Katsikis, de l'archive du Dictionnaire historique de l'Académie d'Athènes, à laquelle nous exprimons nos remerciements.

de 350 grossia, dont 110 sont donnés à l'évêque local à titre d'ἐμβρατοίκιον. ἐπισκεπτομαι 29.19 = prendre soin de; s'intéresser à.
 επίσκεψις, ἡ 3.25; 5.14 = soin, souci.
 εὐχάριστος 12.19; 22.18; 33.23 (au lieu de εὐχαριστημένος) = content, reconnaissant.
 ἐφοριτά, τὰ 43.35 (la phrase: ἐφοριτὰ εἰς τὸ κοινὸν) = il s'agit, peut-être, d'une somme d'argent versée à la caisse commune (patriarcale?) à titre d'impôt.
 ζεντεφένιος, α, ο(ν) 39.49; 40.45,50; voir σεντεφένιος.
 ζευγίτης, ὁ 16.57 = laboureur.
 ἴσια (ἔρχεται) 38.81 = être en équilibre (dans le langage populaire s'agissant de comptabilité).
 ἴσον, τὸ (τῆς ἀποδείξεως) 3.22; 4.1 = copie fidèle d'un reçu.
 καλέμι, τὸ 13.29 = burin.
 καμπουγάς, ὁ 39.39 = sorte d'étoffe de damas.
 καταντῶ 35.6 = arriver d'un endroit à un autre; mais dans 37.15, le verbe signifie «arriver à une situation misérable» (sens courant aujourd'hui).
 κατζί, τὸ 20.66 = vase de métal pouvant servir à divers usages. A Constantinople le mot est employé avec la signification de brûle-parfums et d'encensoir (cf. le ng. λιβανιστήρι = cassolette). Voir L. Clugnet, *Dictionnaire grec-français des noms liturgiques en usage dans l'église grecque*, Paris, 1895, p. 79.
 κατιφές, ὁ 13.28; 40.6 = velour eso die.

κέσιμ 20.36,37 = sorte de métayage d'une propriété.
 κηρπέζ μπινα 8.54, 55 = maison basse pour les animaux et les serviteurs.
 κιούπι, τὸ 8.30,44; 13.58; 40.75 = petite jarre de terre.
 κολόν, τὸ 2.28 = mesure de contenance (pour les céréales) équivalent à peu près à 24 oques.
 κολάνια, τὰ 13.22 = cordes à l'aide desquelles les prêtres nouent la ceinture, mise autour de leurs reins pour retenir à la fois le στιχάριον et l'ἐπιτραχήλιον (voir L. Clugnet, *op. cit.*, p. 61).
 κουρούπι, τὸ 15.20 = pot de terre dans lequel sont gardés les liquides.
 κρασιάτικα, τὰ 6.90 = dépenses pour le vin qu'on boit.
 λατζινιά, ἡ (ἄλογα ou γελάδια τῆς λατζινιάς) 8.9; 16.47; 38.55; 39.14 = troupe de chevaux ou de bœufs (du latin «lacinia», G. Mayer, *Neugr. Studien*, III, 37).
 λατζινιάρικος, η, ο (ἄλογα ou γελάδια λατζινιάρικα) 13.66; 16.48; 38.56,57 = chevaux ou bœufs vivant en troupes (cf. λακινιάρικο πρόβατο ou γίδι, expression attestée dans le village Vourvoura en Cynurie); mais λατινιάρικο ἄλογο, attesté dans Carystos d'Eubée, signifie «cheval bâti pour la première fois»¹. On rencontre aussi l'expression ἄλογο et γελάδια τῆς λατζινιάς ou λατζινιάρικα (et λακινιάρικα) dans les registres du monastère de Ἁγ. Λαύρας de Kalavryta (XVIIIe et XIXe s.), mais avec l'adjectif ἄγρια, qui en éclaire le sens². Ce sont des chevaux et des

1. Renseignement fourni par Mlle Anda Katsikis.

2. Mme Angèl. Fénerli - Panagiotopoulou qui s'occupe d'une publication prochaine des documents de ce monastère, a eu l'obligeance de me fournir ce renseignement et la référence le concernant: Ἀρχεῖο Ἱερῶς Μονῆς Ἁγίας Λαύρας Καλαβρύτων, Φάκελος II' (Κατάστιχα III' καὶ ΙΘ' αἰ.) Φιλμοθήκη KNE/EIE: Ἁγ. Λαύρα f. 25.

- bœufs «sauvages» vivant en troupe dans les champs par opposition à des chevaux et des bœufs caractérisés comme *δουλευτάριχα, καματερά, σαμαριάριχα*. Toutefois, ce genre d'animaux étaient considérés comme une fortune, car les propriétaires profitaient de leurs petits.
- λουλάς, ό* 39.22 (la phrase *καζάνια με τούς λουλάδες*) = le tube par lequel se canalise le vapeur entassé dans l'alambic.
- λυμαντικός, ή, όν* 14.37 = nuisible.
- μαγκανιάριχα (χωράφια)* 8.67 = champs contestés.
- μακτού* 20.17 = impôt à forfait.
- μανδές* 14.29 = sujet, affaire.
- μανζιλικά, τά* 43.3 = somme d'argent payée volontairement par un évêque en vue de son sacre.
- μαντόν, τό* 40.9 = manteau court des moines (de *μανδύας*, mot persan, L. Clugnet, *op. cit.*, p. 94).
- μαχζούλι, τό* (ou *μαξούλι*) 6.52,64 = produit; récolte.
- μερτζάνι, τό* 13.42 = corail.
- μετάξι, τό* 6.51,59 = ver à soie.
- μορικοχρυσούφαντος, η, ο(ν)* 40.40; du latin «*moricus*» (de soie) + *χρυσούφαντος* = étoffe de soie avec le fil d'or.
- μοσκόβικος, η, ο(ν) (ποτήριον)* 40.112 = fait à Moscou; d'art moscovite.
- μουκκεσά* 16.69 = impôt en nature, surtout en blé.
- μουκτάς* 14.29 = propriété d'état donnée en location à un particulier.
- μπακιρικά, τά* 15.29 = ustensiles de cuivre.
- μπακράκια, τά (μπακιράκια)* 39.29 = petits ustensiles de cuivre.
- μπατάρω* 39.84 = soustraire (it. *sba- lere*).
- μπελακόπα, ή* 40.26 = sorte d'étoffe.
- μπογασένιος, α, ο* 38.9,10; 40.14 = fait d'étoffe blanc de coton.
- νέμτζικη (όρα)* 39.35 = pendule fabriquée en Autriche.
- νόμιστρα, τά* 6.87 = somme d'argent payée par les éleveurs pour la location d'un pâturage; voir D. Zakythinos, «Crise monétaire et crise économique à Byzance du XIIIe au XVe siècle», *Variorum Reprints*, London, 1973, XI, 67. Aujourd'hui, dans le Péloponnèse le mot est utilisé dans le sens d'une amende payée au garde-champêtre pour que ce dernier rende les animaux saisis dans des champs interdits.
- νοσφιζομαι* 25.16 = s'approprier, dissimuler.
- ξυλοβούτζια, τά* 15.19 = barrique de bois.
- όντατζικος, ό* 8.76 = petit *όντάς* (= chambre).
- όρφανικά, τά* 39.64 = d'après le texte: prêt accordé au couvent, destiné à des familles orphelines.
- πανίτικος, η, ο* 15.9 = fait d'étoffe de coton (cf. *πάνινος* 8.14; 16.11; 38.8, mot courant aujourd'hui).
- πάφλινος, η, ο* 8.23; 40.43 = de laiton (mélange de zinc et de cuivre) cf. *παφιλένιος*, mot courant aujourd'hui.
- περιτροφή, ή* 32.5 au lieu de *διατροφή* = nourriture.
- πέταυρον* ou *πέτευρον, τό* 37.15 = planche sur laquelle les poules se couchent; par conséquent «quelque chose sans valeur».
- πιλακόπα, ή* 40.7,12 voir *μπελακόπα*.
- ποδοκόπι(ον), τό* 21.46 = marche à pied: la phrase: «*δέν έδώσαμεν ψιλόν όβολόν λόγω ποδοκοπίου*» = nous n'avons pas donné ni un obole (un sous) aux exarques à titre d'indemnité pour arriver à notre couvent»; frais de route.

πουγγίον ou πουγγεῖον 11.18; 14.24,20.

14,15 = unité de monnaie équivalente à 500 grosses (piastres) = 20.000 paras = 60.000 aspra.

προβατιάτικα, τὰ 6.89 = impôt sur les troupes de moutons versé au Spahis de la région par les éleveurs.

ραβανιά, ἡ 6.92 = pourboire.

ρακοκάζανο(ν), τὸ 8.32; 39.22; 40.62 = alambic.

ράσμιον, τὸ 11.18 = rançons.

σαάνια, τὰ 16.23; 38.23; 39.24 voir σαγάνια.

σαγάνια, τὰ 8.35; 13.54; 40.66 = petites poêles avec deux manches.

σαλαμαντζάς, ὁ 40.20 = étoffe de coton.

σαμιντάνια, τὰ 39.31; 40.42 = chandeliers, bougeoirs. Le mot est arabe, emprunté au persan (voir Clugnet, *op. cit.*, p. 136).

σάμιτον, τὸ 13.14 = étoffe de couleur pour les chasubles.

σαμπτάνια, τὰ 13.24 = voir σαμιντάνια.

σαντέτικος, ἡ, ο 6.11,26 = simple, sans ornement, employé surtout pour le tissu (turc «asadé», L. Ronzevalle, *Les emprunts turcs dans le grec vulgaire de Roumélie*, Paris, 1912).

σατράντζι, τὸ 40.15 = étoffe de chasubles.

σεντεφένιος, α, ο(ν) 6.32 = de nacre; nacré.

σινί, τὸ 6.38 = plateau de cuivre rond.

σκοπός, ὁ 34.22 = gardien, sentinelle.

σούμα, ἡ 16.68; 20.24 = ce qui reste comme passif entre recettes - dépense; aujourd'hui, le mot peut signifier «d'addition».

σοφράς, ὁ 8.38; 38.25; 40.71 = table basse pour manger.

σπάντζα, ἡ 6.85 = dépenses personnelles.

στάμπα, ἡ 6.5 = imprimé (δύο εὐαγγελία στάμπα); estampe 8.13; 13.

15 (στιχάρια ou φενώλια στάμπα).

στένω 39.32,33 = coûter, dans la phrase: ἔστησεν ἡ ἀγορά του (τοῦ πολυελκίου) γρόσια 400.

στόφα, ἡ 6.18; 13.12,18,20 = étoffe qui peut avoir de différentes couleurs.

σύναξις (ἡ ὀλιγή—) 39.70 = total.

τακίμι, τὸ 6.26; 15.10,12 *passim* = ensemble d'objets; attirail.

ταξίδι(ον) τὸ 16.61; 28.26; 22.11; 32.11 = voyage d'un moine hors de son couvent pour mendier.

ταξιδιώτης, ὁ 20.38,41 = le moine hors de son couvent.

τατάρης, ὁ 44.8 = courrier.

ταχμίι 8.61, 62, 63, 64, 65; 13.60 (le mot est turc, toujours accompagné de la préposition με) = par approximation; approximativement.

τέσα, ἡ 39.27: il s'agit d'un ustensile de cuivre, difficile à préciser.

τζερεμές, ὁ 6.95 = amende.

τησόχωνο(ν), τὸ 8.39, ustensile de cuivre (lequel?).

τοπιάτικο(ν), τὸ 6.88 = somme d'argent payée pour la location d'un pâturage.

ὑποστατικό(ν), τὸ 2.21; 16.6; 19.12; 20.26 = fonds de terre.

φυτιά, ἡ 6.71 = jeune vigne.

χαζδράνι, τὸ 20.60 = le bâton des archévêques, la crosse.

χαημένος, ἡ, ο 14.29 = perdu, ruiné.

χάλι, τὸ 3.12; 28.27 = situation misérable; triste état.

χαλκοτζούκια, τὰ 39.29 = ustensiles de cuivre, voir μπακράκια.

χαρτζίσια, τὰ 15.21 = objets de décoration.

χαρτία, τὰ 16.70: d'après le contexte, le mot doit signifier «somme d'argent» (laquelle?).

II. NOMS DE LIEUX CITÉS DANS LES DOCUMENTS

- Ἀμύκλαι, αἰ 9.95; 44.27
 Ἀναστάσοβα, ἡ 16.27,70
 Ἄρδαμέριον, τὸ 19.9; 20.3; 21.12
 Ἄρκαδι, τὸ 18.5
 Ἄτζιχολον, τὸ 40.81

 Βελανιδάκι, τὸ 38.39,40
 Βελίδιον, τὸ 15.1,23
 Βεργαρίον, τὸ 8.68
 Βλατάδων (μονή) 19.21
 Βλαχέραινας (μονή) 34.31 (dans le texte Βαχέρηνης).
 Βοστίτζα, ἡ 14.27
 Βρεσθαίνης (ἐπίσκ.) 44.12
 Βροντᾶ (Παναγία τοῦ) 29.24

 Δαμαλῶν (ἐπίσκ.) 13.5,96
 Δάφνης (μονή) 44.21
 Δημητζίνα, ἡ 40.4,116
 Δίμενα, ἡ 13.74

 Ἐλους (ἐπίσκ.) 44.21
 Ἐλωνη, ἡ 31.32
 Ἐπάνω Χρέπα 7.31; 8.3
 Ἐπανωμή, ἡ 20.30
 Εὔριπος, ὁ 37.28

 Ζιντζάφιον, τὸ 44.13

 Θερμιά, τὰ 15.24,25,26,30
 Θεσσαλονίκη, ἡ 20.34,35

 Καλαμαριά, ἡ 20.20
 Καλαμάτα, ἡ 16.35
 Καμίνια, τὰ 6.51
 Καρβονό, τὸ 20.33
 Καρνούπολις, ἡ 44.17
 Κασσάνδρα, ἡ 20.32
 Κερνίτζα, ἡ 14.13; 30.16
 Κόρινθος, ἡ 26.11,13
 Κούλουρη, ἡ 42.2
 Κουτζουκουμάνι (τό, χωρίον) 16.42
 Κριτζιανά, τὰ 20.30

 Λεωνίδι, τὸ 38.28,29

 Λιγουριό, τὸ 8.80; -ίον 13.78
 Λιτίτζα, ἡ 43.1
 Λυκούργια, ἡ 39.66,68

 Μαιονίας (ἐπίσκ.) 22.9,37
 Μαλεβός, ὁ 8.70
 Μάνη, ἡ 8.70
 Μικραθονήσι, τὸ 6.65
 Μαρδάκι, τὸ 16.4
 Μάρκου (εἰς τοῦ) 40.84
 Μεγαδένδρι, τὸ 8.66
 Μέγα Σπήλαιον, τὸ 14.3
 Μερτίδι, τὸ 14.27
 Μιστρός, τοῦ (de Μιστρῶς ou Μυ-) 16.71
 Μονεμβασία, ἡ 16.4; 17.14; 35.1
 Μουρτάρου, τοῦ (μονή) 23.5
 Μπαρδάκι, τὸ 40.93
 Μπεγλίτικα, τὰ (λειβάδια) 8.62
 Μπογάζι, τὸ 20.37
 Μυριόφυτον, τὸ 20.36

 Νκυπλίου (ἐπίσκ.) 44.7
 Νεοκαισαρείας (ἐπίσκ.) 1.6; 18.7; 23.6; 27.5
 Νικομηδείας (ἐπίσκ.) 21.49
 Ντολοί, οἱ 8.78

 Ξεροκάμπι, τὸ 6.43

 Ὀμπλοῦ (μονή) 33.30

 Παλαιῶν Πατρῶν (ἐπίσκ.) 34.18
 Παροναζίας (ἐπίσκ.) 15.28,31
 Πάτμος, ἡ 36.10
 Πατρός, τῆς (de Πάτρα) 39.1
 Πίδαυρα, τὰ 13.79
 Πλατανάκι, τὸ 3.18; 4.5
 Πλάτζα, ἡ 39.6
 Πολυανῆς (ἐπίσκ.) 19.29; 20.3, 78
 Πούλιθρον, τὸ 38.43
 Πραστού καὶ Ρέοντος (ἐπίσκ.) 31.12; 38.3,85

 Ρηθύμνης (ἐπίσκ.) 2.6
 Ρίλας (μονή) 32.16

Ρούμελη, ή 37.9	Τζιτάλια, τὰ 38.34,35
Ρούστικα, τὰ 1.4; 2.5	Τζία, ή 15.6,30; 36.25
Σάμος, ή 3.19; 4.11	Τζιρίγο, τὸ 6.31
Σέρραι, αἱ 21.13,28	Τριπολιτζά, ή 7.18; 8.72
Σέρφος, ή 36.10	Υἶδρα, ή 44.13
Σιδερόπορτας (μονή) 17.37	Φαναρίου (ἐπίσκ.) 22.8
Σίντζιας (μονή) 38.3,87	Φίλια, τὰ 39.10,86
Σίτσοβα, ή 16.28	Φιλοσόφου (μονή) 40.3,117
Σκαφιδιά, ή 28.33	Φοξιάνη, τὸ 20.38
Σλάτινα, ή 22.8	Χαρτοφύλακος (μονή) 27.4
Σοποτόν, τὸ 24.19	Χατζῆ Μολᾶ, τοῦ 8.64
Σοφικόν, τὸ 8.81	Ψηλὰ Ἀλώνια, τὰ 39.2
Σταγῶν (ἐπίσκ.) 22.9	•Ὠλένης (ἐπίσκ.) 24.9; 28.19
Στρωμνίτζης (ἐπίσκ.) 36.9	
Τίμιοβας (μονή) 35.40	
Τζιπιανά, τὰ 8.68	

III. LES ÉVÊQUES QUI SIGNENT LES DOCUMENTS OU QUI Y SONT MENTIONNÉS

Ἀθηναίων Ἀθανάσιος 37.35; 42.24	Νεοκαισαρείας Ἰσαΐας 1.6; 18.8; 23.7; 27.6
Ἀμυκλῶν Νικηφόρος 8.95; 44.26	Παροναξίας Νεόφυτος 15.28
Ἀρδαμερίου Διονύσιος 19.9; 20.3,77; 21.12	Πολυανῆς Θεοδόσιος 19.29; 20.3,77
Δαμαλῶν Νεόφυτος 13.96	Ρέοντος καὶ Πραστοῦ Θεοδώρητος 38.85
Δημητσάνης Φιλίθεος 40.116	Ρηθύμνης Γεράσιμος 2.6
Θηβῶν Κύριλλος 37.36; 42.25	Σάμου Δανιήλ 3.19; 4.11
Κορινθίας Κύριλλος 39.85	Σαντορίνης Γαβριήλ 15.29
Λακεδαιμονίας Δανιήλ 6.1	Σερρών Κωνσταντῖνος 21.13
Μαιονίας Σεραφεῖμ 22.9	Σταγῶν Παΐσιος 22.9
Μονεμβασιάς (καὶ Καλαμάτας) Ἰγνά- τιος 16.72	Τζίας καὶ Θερμίων Σωφρόνιος (?) 15.30

IV. NOMS DE PERSONNES, DE METIERS ET DE FONCTIONS

Ἀθανάσης Καλατζῆς Πρασιώτης 38.73	Ἀλέξανδρος 43.24,30
Ἀθανάσιος Παντελῆς 13.86	Ἀναγνώστης Νεμνιζιώτης 8.84
Ἀθανασίου, voir Ρωξάνδρα	Ἀνδρέϊκος Ζαφειρόπουλος Νεζερίτης 39.64

- Ἄντωνάκης 15.27
- Βαρσιῶτες 8.67, habitants de Βάρσαυ
village en Arcadie
- Βασίλειος 43.22
- Βασίλης τοῦ Δημητράκη Χρυσικοῦ 8.83
- Βελωτᾶς, voir Γεώργης
- Βιτωρία (κυράτζα) 43.8
- Βλαχοκαριώτης, voir Στραβογιῶργος
- Βλαχομανώλης 40.36
- Βούργαρης Κουνουπιώτης 38.74
- Γαϊτάνης Γιαννούλης 15.25
- Γεώργης Βελωτᾶς Κουνουπιώτης 38.71
- Γεώργης τοῦ Δήμου Τζηπιανίτου 8.85
- Γεώργης Ντέντας 39.66
- Γεώργιος 43.25
- Γιαννιζάνοι 35.30, habitants de Γιάν-
νιτζα village en Messénie.
- Γιαννούλης, voir Γαϊτάνης
- γιουρὸνιῆδες (τῆς Καλαμαρίας) 20.20
- Γιουζέπος Νικολάου Πάγκαλος 36.31
- Γούτας, voir Ἰωάννης - Καυτατζιόγλου
- Δαναπάση, voir Μαριώρα
- Δημητζίτης, voir Χατζῆ Ἄνδρέας; Κοκ-
καλιάρης
- Δημητράκαινα 39.68
- Δημήτρης Μπουγᾶς Πρασιώτης 38.72
- Δημήτρης Ντεληγιάννης 8.88
- Ἐλέγκω 49.19
- ζαπίτης (-άδες) 6.93
- Ζαφειρόπουλος, voir Ἄνδρικός - Νεζε-
ρίτης.
- Ζέπος Ρότης 36.31
- Ζέρβας, voir Παναγιώτης
- ζορπάς (-άδες) 11.12, 17
- Ζούν Χασάνης 8.87
- Ἰουλιανή, voir Ραλοῦ
- Ἰωάννης Γούτα Καυτατζιόγλου 19.30;
20.3, 80
- Ἰωάννης Ρεβελάκης 36.32
- Καλατζῆς, voir Ἄθανάσης - Πρασιώτης
- καντζηλιέρης 36.32
- καπουκεχαγιάς (-άδες) 37.24; 43.10
- Καυτατζιόγλου, voir Ἰωάννης Γούτα
- Κοκκαλιάρης Δημητζίτης 40.97
- Κοσμᾶς Μαμούνης 44.9
- Κουνουπιώτης, voir Γεώργης Βελωτᾶς;
Βούργαρης
- Λάμπρος (Κατσώνης) 36.12
- Μαμούνης, voir Κοσμᾶς
- Μανιάτμπεης 35.32
- Μαριώρα (κυρά) 43.8, 15
- Μαριώρα Δαναπάση 43.29
- Μιχαήλ Παπάζογλου 43.7
- Μουσάγας Μπαρδουσιώτης 6.100
- Μπαμπᾶ Ἐφέντης 20.32
- Μπαρδουσιῶτες 6.57, 91, 95, habitants
de Μπαρδούνια, village en Laconie.
- Μπαρδουσιώτης, voir Μουσάγας
- Μπειζέλος (διδάσκαλος) 37.24
- Μπερμπάτες 7.17, habitants de Μπερ-
μπάτι, village près de Tripolitza.
- Μπουγᾶς, voir Δημήτρης
- μπουλουμπασης 6.91, 95
- Νεζερίτης, voir Ἄνδρέας Ζαφειρόπουλος
- Νεμπιζιῶτης, voir Ἄναγνώστης
- Νικήτας Παπανικητόπουλος 40.98, 101
- Νικόλας Πάγκαλος (λογοθέτης) 36.30
- Νικόλαος Πάγκαλος 36.31
- Νοταράδες (ἄρχοντες) 26.14
- Ντεληγιάννης, voir Δημήτρης
- Ντέντας, voir Γεώργιος
- Πάγκαλος, voir Γιουζέπος;
Νικόλας el -ος; Τζάκε
- Παγκράτιος Τζιριγιώτης 36.15
- Παναγιώτης Ζέρβας 13.89
- Παντελής, voir Ἄθανάσιος
- Παπάζογλου, voir Μιχαήλ
- Παπανικητόπουλος, voir Νικήτας
- Παπᾶ - Παναγιώτης 13.87
- παπαχαρνιτζέσσα (ἄρχόντισσα) 43.18
- Πρασιώτης, voir Ἄθανάσιος Καλατζῆς;
Δημήτρης Μπουγᾶς; Χατζῆ Παναγιώ-
της

Πρωτόκδικος 15.26	Τζάκε (σιόρ) Πάγκαλος (υἱὸς τοῦ λογο- θέτου) 36.20
Ραλοῦ Ἰουλιανῆ (κυρά) 43.16	Τζηπιανίτης, voir Γεώργης τοῦ Δήμου
Ρεβελάκης, voir Ἰωάννης	Τζιριγώτης, voir Παγκράτιος
Ρότης, voir Ζέπος	
Ρωξάνδρα Ἀθανασίου 43.28	Χασάνης, voir Ζών
Σαρράφης (Βασίλειος) 43.22	Χατζῆ Ἀγάπιος (διδάσκαλος) 44.22
Σλατινιώται 22.22, habitants de Σλά- τινα, village d'Agrafa	Χατζῆ Ἀνδρέας Δημητζίανίτης 40.96
Σμαράγδα (δομνίτζα) 43.27	Χατζηγεωργάκης 43.39
σπαχῆς (-ῆδες) 6.89; 22.20	Χατζῆ Ματθαῖος 21.34
Στραβογιώργος Βλαχοκαριώτης 8.86	Χατζῆ Παναγιώτης Πρασιώτης 38.70
	Χρυσικός, voir Βασίλης τοῦ Δημητράκη

Paris

PH. D. APOSTOLOPOULOS

CORRIGENDA

Document 13.86, 87, 88, 89, 93 et 95 (p. 114), au lieu de ἄσπρα λεπτά, lire ἀσλάνια.